

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

Binsfeld, Peter

Avgvstae Trevirorvm

VD16 B 5530

Nvnc Pavlo Latis Aliqva Monenda, Qvae in dubium venire possunt circa
apparitiones in hac materia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41113

NVNC PAVLO LATIVS
ALIQUA MONENDA, QVAE
in dubium venire possunt circa
apparitiones in hac
materia.

I. DVBIVM.

*An animae defunctorum appareant
etiam, & immisceant se operibus magorum
aut Maleficorum.*

DIFFICVLTATEM facere videtur, quia
Phytonissa animam Samuelis reuocauit.
1. Reg. cap. 27. Ante resolutionem praecognos-
cendum est, quod frequenter Demones simu-
lant se esse animas mortuorum, ad confirman-
dum errorem gentilium, qui credebant, quod
hominum animae, qui mortui sunt, Dæmones
fiant, vt meminerunt S. Chrysoft. hom. 29. in
Matth. S. Augustin. lib. 10. de Ciuitat. Dei, c. 11.
S. Thom. 1. par. q. 117. art. 4. ad 2. Et Iamblichus
in lib. de mysterijs, commemorat opinionem
Porphyrij, dicentis omnia vaticinia nobis in-
fundia malis Dæmonibus, quorum natura sit
subdola, omniformisq; atq; versatilis, qui De-
os & sublimes Dæmones, & animas defuncto-
rum simulent, vt hac fallacia nobis occurren-
tes, praesagia praebant. Fuerunt & alij illius
erro,

erroris, quòd crederent se artibus magicis & diabolicis posse animas ab inferis, aut aliàs reuocare, vt se prèberent oculis humanis videntas, loquerentur, aut futura prædicerent. Cuius rei meminerunt Lactant. lib. 7. diuinarum institut. cap. 13. Tertullian. in lib. de anima, & alij. Hinc apud Plutarchum in vita Cimonis, Magus consulitur pro reuocatione animæ defunctæ.

Ferunt, inquit, sceminam quandam Byzantiam Cleonice nomine, clarissimo genere ortam, à Pausania in libidinem accersitam parentes verò vi pauoreq; consternatos, pudicam sibi virginem prostituisse. Hanc Pausaniam domum nocte obscura ingressam, sumpto ab his, qui thalami foribus præerant, lumine, silentio ad cubile accedentem incautè cespitasse, euersamq; lucernam cum strepitu sopitum iam Pausaniam excitasse. Is hostilibus se insidijs circumuentum arbitratus, stricto gladio inscius in virginem ruens, eam cõfodit. Cleonices deinde manes omnem Pausaniæ quietem adimere atq; turbare, eiusque vmbra frequenter sibi per somnium visa iratè dictitare Heroicum illud. Is iuris te pæna vocat, mortalibus horror. His ita gestis cum indignitate sceleris, tum virginis pietate concitati in Pausaniam, socij illum, sollicitante Cimone, Byzantij obsident: eumq; mox vrbe deiiciunt. Is tunc inde defugiens, virgineis manibus admodum

dum vexatus, in Heracleam ad Necromantia-
cum se oraculum contulit: vbi reuocata Cleo-
nices anima, supplex infestæ virginis iram le-
nirenitebatur. Quæ in conspectum adueniēs,
confestim, inquit, his malum liberatum fore,
cū in Spartana vrbe constiterit. Ea sermōnis
ambiguitate visa est hominis mortem prædi-
xisse. Multi profectò hanc rerum scriptores
historiam tradidēre. Sic Plutarchus, pro reso-
lutione huius dubij sit his præmissis.

Prima Conclusio. *Sine dubio anime
beatorum non se immiscent operibus mago-
rum aut Maleficorum.*

QVIA cū sint in manu DEI, iuxta illud
Sapien. cap. 3. Iustorum animæ in manu
DEI sunt, nec tanget illos tormentum malitiæ,
ad inuocationem & incātationem magorum,
aut maleficorum non egrediuntur, nec in mi-
nimo subsunt imperio Dæmonum, quorum
opera Magi vtuntur in suis operibus. Egredi-
untur tamen anime beatę aliquando liberet
propria voluntate, & particulari permissione
diuina, ob causas salutem humanam promo-
uentes. Exempla refert S. Grego. li. 4. Dialog.
Prædictam Conclusionem docet S. Chryso-
stomo citato.

Secunda Conclusio. *Anime in pur-
gatorio commorantes, etiam non egrediuntur*

tur, vt se immisceant operibus magorum & Maleficorum.

QVIA non est in eorum potestate egredi, cum diuina volūtate & potestate ibidem in pœnam suorum peccatorum detineantur: Et cum sint in charitate, suam voluntatem diuino beneplacito conformant, nec tam peruersis operibus, quæ etiam in vita detestatae sunt, desiderant interesse. Si tamen quandoq; animæ purgatorij permittuntur exire, ex speciali Dei dispensatione, id fit aut ad petendum viuorum suffragia, aut ad procurandum aliquod humanum bonum.

Tertia Conclusio. Anima damnata, & in inferno existentes, neq; se immiscere operibus magorum & maleficorum possunt, neq; hominibus prodesse aut obesse.

TALES enim animæ perpetuo carceri sunt mancipatae, neq; vlla arte magica euocari possunt, vt patet ex illo Euangelij de diuite Epulone, qui non est permissus redire ad mortales, vt fratres proprios salutis admoneret, ne in locum illum tormentorum venirent: quanto magis potestas denegatur redeundi ad scelera & deceptionem hominum? Hæc Conclusio est S. Chrysoft. & S. Thomæ loco citato. Francisci Victoriæ in relect. de arte magica, num. 17. Iosephi Angles in Florib. in 2.

in q. de eadem materia art. 2. diffic. 6. Ex dictis elicitur, quod si quando legantur, aut referantur fuisse apparitiones mortuorum, aut falsæ sint: aut si veræ sint, fiant à Dæmonibus, qui frequenter simulant se animas mortuorum, ad confirmandum errorem gentilium, qui hoc credebant, vt DD. citati attestantur.

Ad illud de Samuele respondet S. Thom. 1. par. q. 83. art. 8. ad 2. & 2. 2. q. 95. art. 4. ad 2. iuxta sententiam Augustini lib. 2. ad Simplician. q. 3. quod non est absurdum credere, aliqua dispensatione permissum fuisse, vt non dominante arte magica, vel potentia, sed dispensatione occulta, quæ Pythonissam & Saulem latebat, se ostenderet spiritus iusti aspectibus regis, diuina eum sententia percussurus: vel non spiritus Samuelis à requie sua excitatus est, sed aliquod phantasma, & illusio imaginaria Diaboli machinationibus facta: quam scriptura Samuelem vocat, sicut solent imagines rerum suarum nominibus appellari. August. lib. de cura pro mortuis agenda c. 15. & in lib. 8. qq. ad Dulcitium vtrunque quoq; sensum lectioni conformem probat, sicut etiam ad Simplician. At in lib. qq. veteris & noui testamēti, q. 27. videtur sensum cap. Nec mirum. 26. q. 5. apprehendere. Tertull. in lib. de anima, & Cyrill. de adorat. spirituum. Guilhel. Paris. in 1. part. 2. principal. de vniuerso cap. 80. in fine. & Turrecr. in d. c. Nec mirum. putant fuisse phantasma,

ma, secundum posteriorem sensum. Sotus lib. 8. de iustitia & iure q. 3. art. 2. Alphons. Castren. lib. 1. de iusta hæreticorum punitione cap. 14. & alij alibi vtrumq; sensum etiam amplectuntur cum S. Thom. & August. locis cit. Hoc tamen annotauerim cum Alphonso, quod si quis eum sensum amplecti velit, ita vt intelligatur anima Samuelis ex Dei permissione reuocata, cauere debet, ne credat, aut suspicetur animam illam proprio corpori, aut alteri restitutam, vt eam informauerit, sicut antea, ita vt verus homo fuerit compositus ex sua materia & forma informante. Talem enim conjunctionem non potest dæmon efficere ex viribus suis etiam DEO permittente. Fuit ergo talis forma non vnita per informationem, sed solum assistens, vt motrix illius. Nisi velimus dicere, talem animæ cum corpore vnionem factam ab eo, qui quatruiduanum Lazarum resuscitauit à mortuis.

DVBIUM II.

Quid iudicandum de apparitionibus nocturnis, tumultibus aut spectris molestantibus certas ades, aut loca? An huiusmodi vexationes referenda in Demones, aut magos & maleficos?

QVANTVM ad talium rerum veritatem, quod aliquando contingant, nemo sanç

mentis dubitare potest, nisi velit sensus & Doctissimorum virorum auctoritatem contemnere, vt ex sequentibus clarum euadet.

Prima Conclusio. Certissimum est, huiusmodi illusiones, & nocturnas in domibus vexationes non fieri à bonis spiritibus, quos nos angelos vocamus.

QVONIAM hi sunt deputati in hominum salutem & custodiam, & non ad illusionem & deceptionem: & indignum est beatis spiritibus, tam vilibus & nugatorijs operibus vacare.

Secunda Conclusio. Ab animabus purgatorij & damnatis non fiunt huiusmodi delusiones & vexationes.

QVIA, vt ex dictis manifestum est, non possunt exire, nisi ex speciali DEI permissione, & ad aliquem finem bonum.

Tertia Conclusio. Huiusmodi illusiones & nocturni tumultus quandoque possunt fieri magorum, aut Maleficorum opera.

PROBATVR ex illa regula Theologorum Quæcunq; possunt Dæmones, possunt etiam magi & malefici eorum opera. At Dæmones posse huiusmodi tumultus excitare, nemo dubitat, & infra latius patebit. Ad idem faci
quod

quod refertur in collationibus Patrum, col-
lat. 8. cap. 18. ex mente duorum Philosopho-
rum, qui magicis artibus inertiam, fortitudi-
nem & seuã nequitiam Dæmonum frequen-
ter experti erant. Hi despicientes B. Anthoniũ
velut Christianum hominem, & imperitum
sineliteris, volētes eum de cella, cūm amplius
non possent, magicis artibus, & circumuentione
Dæmonum perturbare, spiritusei nequif-
simos immiserunt ad impugnationem. Cum-
que illo nunc quidem imprimente pectori
suo, fronti q̄; signaculum crucis: nunc verò ad
orationem simpliciter incubante, ne approxi-
mare quidem dirissimi Dæmones eidẽ pror-
sus auderent: atq; ad illos, qui eos direxerant,
absq; vlllo reuenterentur effectū: & alios in ne-
quitia vehementiores, rursus immitterent: iti-
demq; ipsis incassum suas expendentibus vi-
res, atq; inaniter redeuntibus: potentiores ni-
hilominus aduersus militem Christi victo-
rem iterum destinati, nihil penitus præuale-
rent: eò profecerunt tales tantãq; eorum insi-
diã tota arte magica quæsitã, vt per hæc equi-
dētissimè comprobarent, magnam profefsio-
ni Christianorum inesse virtutem. Vnde non
est dubitandum, quandoque ope magorum
posse fieri perturbationes & tumultus noctur-
nos, quando Deo disponente non amplius
possunt hominibus nocere.

G 4

Quar-

Quarta Conclusio. *Talia spectra, illusiones, tumultus & perturbationes nocturnae ut plurimum fiunt à Demonibus.*

Conclusio constabit ex dicendis.

Quinta Conclusio. *Hæc spectra, illusiones, & nocturni tumultus in certis quibusdam locis contingunt, & non in alijs, & ita plerunque loca & non personas sequuntur.*

HANC Conclusionem tradit Didacus Couarru. clarissimus Iurisconsultus lib. 4. variarum resolutionum ca. 6. Probatur Conclusio. D. Grego. lib. 3. Dialogorum cap. 4. refert, quod cum Datus Mediolanensis Episcopus caussa fidei exactus ad Constantinopolitanam urbem pergeret, Corinthum deuenit. Qui dum largam domum ad hospitandum quæreret, & vix inueniret, aspexit eminus domum congruentis magnitudinis, eamq; sibi præparari ad habitandum iussit. Et cum incolæ loci dicerent, eum in ea habitare non posse, quia iam multis annis eam Diabolus inhabitaret, & ideo eam vacuam remansisse: Episcopus Datus respondit. Ideo hospitari in domo eadem debemus, si hanc spiritus malignus inuasit, & ab ea hominum habitationem repulit. Eam sibi parari præcepit, securusq; anti-
qui

qui hostis certamina toleraturus intrauit. Itaque intempestæ noctis silentio, viro DEI quiescente, hostis immensis vocibus, magnisque clamoribus cœpit imitari rugitus leonum, balatus pecorum, sibilos serpentum, porcorum stridores. Tunc Datus bestiarum vocibus excitatus, contra hostem magnis cepit vocibus clamare, dicens: Bene tibi contingit miser. Tu ille es, qui dixisti: Ponam sedem meam ad Aquilonem: & ero similis altissimo: Ecce per superbiam tuam porcis, & foricibus similis factus es, & qui imitari Deum indignè voluisti: Ecce ut dignus es, bestias imitaris. Ad quam eius vocem deiectione suam malignus spiritus erubuit, & eandem domum ad exhibenda monstra, quæ consueuerat, vltius non intrauit. Et postmodum domus fidelium habitaculum facta est, quia dum eam vnus veraciter fidelis ingressus est, ab ea protinus mendax spiritus atque infidelis abscessit. Haud dissimile exemplum narrat Alexander ab Alexandro Iurisconsultus Neapolitanus lib. 5. genial. dier. cap. 23. Nota & vulgata res est, ait, ædes quasdam Romæ, quas ego incolui, euidentissimis ostentis ita infames ut nemo illas incolere ausus fuerit, quin assiduis umbrarum illusionibus, & tetris imaginibus, noctibus ferè singulis inquietentur, in quibus præter nocturnos tumultus, quos medio ferè noctis silentio audiebamus, & horrendos fremitus cum eiulatu,

G j

eiulatu,

eiulatu, striduloq; vocis sono, quibus lachry-
 mari, & tremere videbatur, speciem hominis
 squalida facie, vultu minaci, nigro corpore, &
 aspectu formidabili, nomen suum exprimen-
 tem, & opem implorantem cernebamus. Sed
 ne quis hoc fabulosum, aut commentitium
 putet, auctor est NICOLAUS TVBA, vir mul-
 tæ & expertæ fidei, qui cùm rei explorandæ
 gratia, cum nonnullis doctis iuuenibus, pri-
 ma facie ad nos aduentassent, cupido incessit
 animo, hæc quæ à me promebantur, vero te-
 stimonio experiri, & an vera essent, intueri.
 Et ne quid in expertum relinquerent, noctem
 peruigilem egere mecum, vt rem notam ex-
 ploratamq; haberent, neq; eos opinio fefellit,
 Nam cùm incensis luminibus peruigiles sta-
 rent, haud procul hæc species dira, terribili-
 que facie & vultu tetro repræsentata est, quam
 ipsi tumultuari, & diris nos vocibus agitare
 videbant. Cumque omnia clamore & tumul-
 tu streperent, post multa oculorum ludi-
 bria tantum formidinis pauorisq; intulit, vt
 territi & trepidi vix mente incolumi satis con-
 starent, & cùm totæ ædes gemitu funesto mis-
 cerentur, singulisque cubiculis pestis illa im-
 portuna obseruaretur, dum propius accede-
 remus, illam retrocedere, & querula voce lu-
 men effugere cernebamus. Demum cùm mul-
 tū diuq; tumultuata fuisset, haud multo post,
 vbi multum noctis processit, visio illa omnis
 dilap-

dilapsa est. Sed præ cæteris, quæ ibi expertus sum, non omittam miraculum ingens, quod mihi planè vigilantibus maiore aliquanto trepidatione haud multò post obuenit. Nam cum tenebris obortis, cubiculi fores obserassem firma tera, iacerèq; in lectulo nulla adhuc quiete composita, lumine accenso, horribilem illam speciem foris iam tumultuari, & cubiculi fores manibus pulsare sentiebam. Nec multò post simulachrum illud opertis adlicitisque foribus, per commissuras & rimas in cubiculum se intromisit: quod sub lectulo meo iacens, cum Marcus alumnus & cliens meus, utpote qui è conspectu cubabat, tetra & dira facie aspiceret, pauore subito consternatus, luctu & gemitu omnia opplebat, ipsamque intromissam non sine formidine clamabat: Id quod mihi, cum clausum cubiculi ostium aspicerem, vix credibile videretur: interim dirum illud simulachrum, quod sub lectulo iacebat meo, manum & brachium portere, lumenq; quod iuxta erat, extinguere vidimus: Quo extincto, libellos & quicquid rerum erat, querula voce miserè, ac omnia euertere non destitit. Mox cum ad tumultum exciti socij, eò se contulissent, lumenque intromissuri obseruarètur vestibulo, interim ipsam, opertum cubiculi ostium manu aperire, & foras effugere vidimus. Erat enim ipse species, ut planè perspeximus, simulachro homi-

homi-

hominis nigerrimo non absimilis. Illud utiq; mirum fuerit, dignumq; memoratu, figuram illam, dum nobiscum sic luctaretur, cum fores cubiculi referasset, ab his, qui lumen intro misere, minimè cōspectam: sed cum primùm cubiculi fores exiuit, elapsam ex oculis, ilicò discessisse, & in auras euanuisse. Plinius lib. 7. Epist. Epistola ad Suram, recenset Athenis domum fuisse spaciosam, pestilentem tamen, & infamem; quod nocte sonus ferri, strepitus vinculorum longius primò, deinde proximè reddebantur, mox apparebat idolon, senex facie, & squalore confectus, proluxa barba, horrenti capillo, qui cruribus compedes, manibus catenas gerebat, quatiebatq;. Deinde ob terrorem spectri illius domus ab hominibus relicta fuit. Proscripta tamen extitit publicè, si quis emere aut conducere vellet. Athenoclorus Philosophus quidem, cui vitia domus comperta erant, eam conduxit. Cumq; noctis silentio animo ad scribendum intento, imaginem illam vidisset, minimè territus fuit, inò eam vocauit, & secutus est, donec in aream domus dilapsa, comitem deseruit. Philosophus signum loco posuit, & postero die magistratum adiit, defossoq; eius mandato loco, inuenta sunt ossa implicita & inserta catenis, quæ corpus æuo terraq; putrefactum nuda & exesa reliquerat vinculis, quibus ossibus collectis & publicè sepultis, domus postea ritè

con.

conditis manibus, spectris & terroribus liberata extitit. Sic etiam historijs proditum est, Tamesam Locrensiū Italiæ urbem à genio quodam mirificè perturbatam, ita vt ciues, quo eam pestem effugerent, sæpè patriam relinquere cogitauerint, donec responso Apollinis accepto, placare Dæmonem iussi sunt vnus virginis oblatione, quam in templo genio illi dicato deuouebant. Tandem Euthymi cuiusdam fortitudine & magnanimitate genius deuictus urbem reliquit. Hinc natum prouerbiū vt dicerent: Cauendum ne Temesius genius immineret. Meminere huius rei Aelianus lib. 8. de varia historia, & Strabo lib. 6. & alij, quos refert Couarru. loco citato. Simile adfert D. August. lib. 22. de Ciuit. Dei, cap. 8. de quo infra. Sed & ipse noui domum Confluentiæ, in cuius superiori parte spiritus modicas motiones exercet, non fecus ac si frumenta mensuraret, ea modio imponeret, & effunderet, vt ante decem annos ipse audiui. Tanta autem erat motio, vt circa medium primæ in nocte è somno excitarer, & nescirem quid rei esset, imò iam diem aduentasse existimabam, & homines tum multum mensurando frumenta excitare. Vigilans verò & illusioni attendens, primam horam audiebam, nec tum cessabat spiritus, & sic cepi rem habere suspectam. Manè familiam domus interrogauī: dixerunt spectrum consueuisse sic facere, nihil etiam

etiam plus mali machinari. Imò frumenta & omnia in suo loco semper manere. Sed & aliã noui, vbi nocte solet dormientes quandoque inquietare, & si quasi insequi velint spectrum, retrocedit, vt de suo etiam refert suprà Alex. & si lumẽ adferatur, fugit. Occasione spectro- rum apud Iurisperitos difficultas mouetur, An liceat conductoribus à conductis ædibus migrare, ex eo quod huiusmodi spectris & tu- multibus inquietentur, ita vt non teneantur soluere mercedem ab eo tempore, quo domũ inhabitãrunt. Et concludunt licitum esse, & pro hac parte semel atque iterum iudicatum fuisse in regio prætorio Granatensi Didacus Couarr. loco citato attestatur.

Sexta Conclusio. Quare huiusmodi perturbationes fiant in his locis, & non in il- lis, ratio certa non semper reddi potest.

COUARR. loco citato. Quia cùm Dæmo- nes nihil operari possint sine permissio- ne particulari Dei, cuius iudicia occulta sunt multa, iniusta nulla, vt dicit S. Augustin. li. 18. de Ciuit. Dei. Aliquando huiusmodi Dæmo- nes mittuntur in pœnam peccatorum, ali- quando ad exercitium: Aliquãdo ob causam aliquam occultam, quam nimis anxie inqui- rere non debemus.

Septi-

Septima Conclusio. *Aliquando huiusmodi spiritus & spectra tantum illusiones & ioculationes exercent sine vlllo damno, aut saltem magno.*

CONCLUSIO probatur ex collatione septima cap. 32. vbi diuersa studia Dæmonum explicantur, & dicuntur nonnulli ioculatores, qui certa quæq; loca iugiter obsident, neq; tormentis eorum, quos prætereuntes potuerint decipere, delectentur: sed derisu tantummodo & illusiones contenti, fatigare eos potius studeant, quàm eis nocere. Guilhelm. Parisiensis in 2. part. 2. partis principalis de vniuerso, cap. 8. testatur se vidisse ioculatorem, cum quo ludebat quidam ex huiusmodi spiritibus. Permittebat enim eum intrare lectum, non patiebatur eum quiescere, aut dormire: aut enim tumultu, quem lapidibus ad parietes allisis, aut vasorum collisione inuicem concitabat, quietem huiusmodi, aut somnium impediabat: aut rapto coopertorio, & in linteis ipsum in lecto vexabat: aut extracta vehementer culcitra, de lecto eum detrudebat: & in mediam domum projiciebat, læsionem verò nullam aliam ei inferbat. Præterea dicit ad se adductam mulierem, quam spiritus paruis lapidibus petierat, læsiones modicas ei inferendo. His addi potest, quod Michael Psellus in lib. de Dæmoni-

bus refert, proprium esse Dæmonum subter-
raneorum lapides in occurrentes iacere, sed
ictibus irritis.

*Octaua Conclusio. Quidam sunt spi-
ritus, qui maiorem molestiam Deo permit-
tente hominibus inferunt, grauius quan-
doq; ledunt lapides proyiciendo, aut percuti-
endo, aut aliqua frangendo.*

CONSTAT Matth. 8. In regione Geraseno-
rum occurrerunt Christo Domino duo
habentes Dæmonia, de monumentis exeun-
tes, sæui nimis, ita vt nemo posset transire per
viam. Sic spiritus malignus concutiebat qua-
tuor angulos domus Iob. Et in collatione dicta
multa ad idem probandum adferuntur. Sic Ab-
dias Babylonix Episcopus lib. 3. historix A-
postolicæ scribit, in Nicæa ciuitate, septem
Dæmonia inter sepulchra delituisse, quæ præ-
tereuntes lapidibus impeterent & interfice-
rent, quæ eò adueniens D. Andreas, à populo
rogatus, præcepit in loca arida & infructuosa
abire, neue vlli nocerent.

III DV BIV M.

*Quomodo Dæmones, cum nec manus,
nec apta instrumenta habeant, ianuas ape-
riant, claustra referent, lapides proyiciant,
& corpora moueant?*

CER.

CERTVM est ex sacris litteris, historijs & experientia, talia fieri: sed nunc est videndum de modo. Tractât hoc Theologi S. Thomas quodlibeto 6. art. 2. Ioan. Capreolus in 2. d. 7. q. 2. Durand. ead. dist. q. 5. Guilhelm. Parisiens. prima part. secundæ principalis ca. 125. de vniuerso & alij alibi.

Duæ in hac re sunt sententiæ. Prima est Aureoli & aliorum apud Capreolum, ponentium in angelis, aut Dæmonibus præter intellectum & voluntatem, quandam potentiam motiuam distinctâ, quæ dicitur executiua imperij volûtatis, quæ exequitur motum, quem voluntas imperat. Secunda sententia communior S. Thom. Capreoli & aliorum est, quod angelus moueat per imperium voluntatis. Quia omne agens operatur per aliquam potentiam. Cum autem in Angelo non sit alia potentia, præter intellectum & voluntatem, oportet vt per vnam istarum operetur. Sed non operatur per intellectum, cum hæc potentia non sit operatiua, sed cognitiua. Neq; etiam Deus ad extra, vt Theologi loquuntur, executiuè sciendo operatur, sed volendo: iuxta illud Psalm. 113. Omnia quæcunq; voluit fecit. Ergo sequitur, quod per voluntatem operatur angelus. Quamuis autem non sit alia potentia præter voluntatem, quæ mouendi vim habeat, non tamen omnia corpora mobilia ita spiritualis substantiæ voluntati plenè subij-

H   ciun-

ciuntur, vt moueantur quando & quomodo libuerit. Hoc enim diuinæ & omnipotenti voluntati competit, quæ nullis terminis concluditur, cum infinita sit, & sicuti vbique est, ita vbiq; operatur pro suo beneplacito. Spiritu-
 lis autem creaturæ essentia finita est, & ita etiã eius potentia motiua limitata est, nec se extendit ad omnia corpora mobilia, sed tantum in distãtia suę virtuti proportionata. Requiritur enim coniunctio, vel vt aliqui dicunt, similitas mouentis & mobilis, & quædam quasi assistentia operantis ad operatum, sicut naturæ ad nauem. S. Thom in q. de potentia Dei, q. 6. art. 3. sic allegante Capreolo, asserit sententiam fidei esse, quod substantiæ separatae moueant suo imperio localiter non solum cœlestia, sed etiã alia corpora, Deo ordinante & permittente. Quod si quis obijciat articulum Parisiensem, qui dicit, quod Angelus moueat corpora per intellectum & voluntatem solum; error. Respondet Durandus, quod non est contra articulum. Quia licet Angelus non habeat aliam potentiam motiuam nisi voluntatem, non tamen subijcitur voluntati suæ ad actum mouendi, quicquid ei subijcitur, quoad actum volendi: vnde non potest mouere quascunq; res, nec qualitercunq; vellet, sed determinato modo, secundum gradum & proportionem naturæ, & sic in spiritali creatura quamuis voluntas non distinguatur realiter à poten-

tia

tia motiua, ad plura tamen se extendit vo-
 lendo quàm mouendo. Quia actio volunta-
 tis limitatur secundum modum essentiæ de-
 terminatum. Est ergo intentio dicti articuli
 Parisiensis, quod voluntas angelica non sit ef-
 ficax ad mouendum, quicquid potest, velle mo-
 uere, & qualitercunque vellet mouere, vel
 in quacunque distantia, sed requiritur pro-
 portio debita inter agens & patiens. Quare
 rectè Guilhelm. Parisiensis loc. citat. ait. Nec
 intendo per hoc sic omnia plenè subdita, vt
 quatumlibet magna corpora mouere possint,
 in quamcunq; partem voluerint, & quatum-
 cunque voluerint: quando potius verisimile
 est, limitatam esse ac determinatam, vel à na-
 tura, vel ab ipso creatore virtuté earum in ista
 parte. Nò dum enim peruenit ad me, aliquam
 ex huiusmodi substantijs totam terræ molem,
 motu, qui terræ motus dicitur, còcusisse, neq;
 totum mare: licet particulares huiusmodi
 còmotiones eas fecisse manifestum sit, ex nar-
 rationibus certissimis quæ de miraculis Chri-
 stianorum, apud eos inueniuntur. Ex libris etiã
 historicis & magicis multa huiusmodi colligi
 possint, & saxa enim ingentia, & montes eos
 prorupisse, tempestates còcitasse, nauesq; sub-
 meruisse, narrationum huiusmodi scriptores
 scripserunt de huiusmodi substãtijs. In corpo-
 ra verò cœlestia nullã habere potestatem videtur,
 neq; aliud apud me huiusmodi auditum

est, quod in ea fuerint operata. Hæc ille. Non tamen mihi probatur, quod dictus Guilhel-
 mus sentit de angelo bono, qui prophetam
 Abacuc arreptum in vertice capitis, in Baby-
 lonem portauit, quando existimat quod præ-
 ter virtutem motiuam angelicam adfuerit
 noua virtus superaddita creatoris, cuius iussu
 hoc factum narratur. Non enim putat, quod
 capilli capitis tantam vim naturaliter habue-
 rint, vt pondus corporis Prophetæ ferre po-
 tuerint, neq; etiam ipsi capilli adeo tenaciter
 adhærebant capiti ipsius, vt tanto tactu & pô-
 dere non auulsi essent ab ipso. Hæ rationes
 mouent Guilhelmum ad dicendum virtutem
 superadditam ibi fuisse. Sed nulla propter di-
 cta est necessitas ponendi istam virtutem, cum
 virtus naturalis angelica à creatore indita, suf-
 ficiens fuerit ad portandum Prophetam, &
 huic doctrinæ concordat textus Scripturæ,
 cum dicit. Et apprehendit eum angelus Do-
 mini in vertice eius, & portauit eum capillo
 capitis sui, posuitq; eum in Babylonem super
 lacum in impetu spiritus sui: ergo non in vir-
 tute de nouo addita. Ad motiua. Iussio Dei
 nullam vim de nouo impressit, aut angelo, aut
 capillis Abacuc, sed tantum diuinam volun-
 tatem significauit. Etsi angelus apprehende-
 rit capillis, pondus tamé corporis non ita de-
 pressit, vt vim capillis, aut dolorem capiti in-
 ferret. Quia licet ad oculum apprehensio fue-
 rit

Dei. 14.

rit tantum capillorum, virtus tamen motiua se extendit ad totum corpus. His consentit Dionysius Carthus. in c. 14. Daniel. Angelus, inquit, in assumpto corpore, se ostendens similitudine manus, apprehendit Prophetam in vertice capitis, & solos capillos, vel vnum duntaxat crinem capitis eius tenuit manu, ad insinuandum, quam facile eum ferre potuerit. Virtus autem angelica non tetigit pilos duntaxat, sed totum Abacuc corpus, mouens illud facillime, cum & angelici spiritus celestia moueant corpora rapidissimo motu: quorum comparatione tota terra est tanquam punctum. Itaque apprehenso Abacuc per capillum, ille capillus non tulit corporis grauitatem, sed virtus angelica fluxit in illud, & tulit. (Impetu spiritus sui) id est, celerrima actione sue spiritualis potentiae.

Ex huius dubij resolutione collige modum, quo Simon Magus efficiebat, vt statuae mouerentur, fores vectibus & claustris probe communitae & oclusae ad ipsius dictum aperirentur, vincula ferrea disrumperentur. Auctore Nicephoro lib. 2. historiae Eccles. cap. 27. Hosce enim effectus sine dubio non Simon efficiebat, sed Dæmones ad eius voluntatem ex pacto inuisibiliter operabantur per applicationem voluntatis & virtutis propriae.

Nona Conclusio. *Secundum predicta, iudicium sumendum de spiritibus, nocte, per modum exercitus & bellantium apparentibus, & exercentibus hastiludia, ut vocant.*

AD huius conclusionis comprobationem facit, quod in sacris literis legitur etiam bonos angelos apparuisse in specie exercitus & pugnantium. 4. Reg. cap. 6. Cùm minister Elisei vidisset exercitum in circuitu ciuitatis, & equos & currus aduersariorum, nunciauit Eliseo dicens. Heu heu Domine mi, quid faciemus. At ille respondit: Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quàm cū illis. Cùmq; orasset Eliseus, ait: Domine, Aperi oculos huius, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit, & ecce mons plenus equorum, & curruum igneorum in circuitu Elisei. Iosue 5. Iosue vidit virum stantem contra se euaginatam tenentem gladium, perrexitq; ad eum, & ait: noster es, an aduersariorum? Qui respondit. Nequaquam, sed sum princeps exercitus Domini, & nunc venio. Vir tenens euaginatam gladium, erat Angelus Domini. Hoc ergo modo cùm boni angeli ad bonum finem quandoque apparuerint, non est negandum malos etiam quandoque DEO permittente sub tali forma posse apparere ad malum finem, quem semper intendunt. Aduertendum tamen, quod quando arte magi-

ca in-

ca instructi faciunt apparere numerum militum, vt quandoque narratum est, aut sunt prestigia, aut Dæmones sub forma militum euocati ex pacto, quod Magus habet cum superiori Dæmone, cuius imperio alij subsunt. Nec etiam tales equites aut milites tam damabili arte in campum ducti vulnerant, aut vulnerantur. Quia si nocere possent, vt Guilielmus Parisiensis in parte vltima de vniuerso, cap. 22. ait, nulla turris, nulla munitio posset homines tueri ab huiusmodi hostibus, cum nec muro, nec valle quantumcunq; forti arctari & prohiberi possint, saltem aliqua hora, qua homines dormierint, aliquos iugulassent.

DVBIUM TERTIVM

principale.

Quid remedij esse potest, quando aliquis locus ita molestatur, aut vexatur à spiritibus, an aliqua potestate valeant pelli?

PRAEMISSO eo, quod certissimum est: dæmonem nihil posse sine permissione Dei, in cuius potestate est eum soluere & ligare, præsens dubium per conclusiones plenius resoluedum erit.

H 4

Pri.

Prima Conclusio. *Qua remedia valent ad expulsionem Demonis à corporibus obsessis, ea etiam profunt ad expellendum à loco, Quia est par ratio.*

Secunda Conclusio. *Oratio, ieiunium, Eleemosyna, & alia penitentiae opera valent ad expellendas huiusmodi molestationes.*

CONSTAT Matth. 17. & Marc. 9. Hoc genus non eicitur, nisi per orationem & ieiunium. & cap. Si per fortiaras. 33. q. 1.

Tertia Conclusio. *Sacrificio Corporis Christi, quod Ecclesia Catholica ab initio vsque in praesens tempus, Missam vocauit, huiusmodi vexationes quando q. pel-
luntur.*

EST S. Augustini lib. 22. de Ciuit. Dei. ca. 8. Vir tribunitius Hesperius, qui apud nos est, inquit, habet in territorio Fussalensi fundum Cupedi appellatum, vbi cum afflictione animalium & seruorum suorum, domum suam spirituum malignorum vim noxiam perpeti comperisset, rogauit nostros, me absente prefbyteros, vt aliquis eorum illò pergeret, cuius orationibus cederent. Perrexit vnus, obtulit ibi sacrificium Christi; oras quantum potuit, vt cessa-

ut cessaret illa vexatio, Deoq; protinus miserante, cessauit. Idem conuincit ratio. Non est enim conuentio lucis ad tenebras, secundum Pauli sententiam. At in sacrificio missæ introducit lux vera: pellit ergo principem tenebrarum. Cùm enim fortior ille superueniens LUC. 10. vicerit eum, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat. Ad idem confirmandum facit consuetudo Ecclesiæ, cuius meminit S. Chrysoft. hom. 3. de incompræhensibili DEI natura contra Anomæos, quod agitati Dæmonij tempore Missæ adducantur, & hom. 4. ibidem eiusdem consuetudinis meminit. Quare eadem consuetudo adhuc hodie magna cum laude & fructu seruetur apud S. Hubertum in Ardenna, qui locus omnibus Dæmonibus terribilis est, cùm plurimi ibidem expellantur. Tempore sacri, Energumeni ad Ecclesiam deferuntur, & ibidem relinquuntur, donec sacrificium absoluetur.

Quarta Conclusio. Reliquiæ sanctæ posite in loco, aliquando etiam pellunt tales vexationes & perturbationes.

AVGVSTINVS loc. citat. Quare subiungit, dicendo. Acceperat autem ab amico suo terram sanctam de Hierosolymis allatam, vbi sepultus est CHRISTVS, die tertio resurrexit, eamque suspenderat in cubiculo suo,

ne quid mali etiam ipse pateretur. At vbi domus eius ab illa infestatione purgata est, quid de terra illa fieret, cogitabat: quã diutius in cubiculo suo reuerentiã causa habere nolebat: Fortẽ accidit, vt ego & collega tunc meus Episcopus Synicentis Ecclesiã, Maximinus, in proximo essemus, vt veniremus rogauit, & venimus. Cumque nobis omnia retulisset, etiam hoc petiuit, vt infoderetur alicubi, atque ibi orationum locus fieret, vbi etiam possent Christiani ad celebranda, quæ Dei sunt, congregari. Hæc Augustin. & Act. 19. sudaria & semicinctia Pauli posita super languidos, spiritus nequam pellebant. S. Chrysostom. in lib. contra gentiles de vita S. Babylę martyris & Antiocheni Episcopi post multa, ait. Ea est enim sanctorum potestas, vt illorum superstitum dæmones, ne umbras quidem, aut vestes ferre possint, vita autem sanctorum loculos quidem reformidant. Ad idem propositum adfert alia hom. 66. ad populum Antiochenum. & in serm. in adorationem venerabilium catenarum & gladij S. Apostolorum principis, Petri, & in serm. de virtutibus & vitijs. Hieronym. contra Vigilantium sacrarum reliquiarum hostem. Gregor. Nazianze. orat. in laudem S. Cypriani martyris. Huc referri potest quod historiarum scriptores tradunt, quod cum Iulianus apud Pythium Daphnæum responsa peteret de Parthici belli victoria,

ria,

ria, Dæmon responsa dare nequibat. Sacerdotes Dæmonis silentij causam reddunt: Babylæ martyris sepulchrum propè assistere: & ideò responsa non reddi. Sic Iulianus iussit corpus transferri. Huius historiæ meminerunt, Eusebius lib. 10. historiæ Ecclesiasticæ cap. 35. Tripartita lib. 6. cap. 31. Theodor. lib. 3. cap. 11.

Simeon Metaphrastes apud Surium tom. 2. in vita S. Theodori Archimandritæ meminit hunc sanctum ad instantiam Theodori ducis regij, cuius ædes maximè ab immundis spiritibus vexabantur, ita vt cum domestici pranderent, aut cœnarent, lapides super mensam iacerentur, tantaq; molestia Dæmonum sub murium & serpentium forma domus afficiebatur, vt præformidine in eam ingredi nõ auderet, in hunc modum ab illa perturbatione & diabolica vexatione liberasse. Domum seruus Dei ingressus, totam noctem psallendo & Deum obsecrando traduxit: & aqua, cui benedixerat, totam domum aspergens, eam à Dæmonum tentatione liberauit.

Quinta Conclusio. *Exorcismis siue exorcizatione Dæmones etiam effugantur, & expelluntur.*

EXorcizare autem nihil aliud est, secundum August. lib. 1. de vita beata, quam per diuinam

uinam

uinam virtutem immundum spiritum adiurando expellere. Probatnr Conclusio Luc. 10. discipuli septuaginta duo à prædicatione reuerfi, cum gaudio Saluatori dixerunt: Domine, etiam Dæmonia subijciuntur nobis, & hoc etiam Christus Marc. vlt. promisit futurum. In nomine meo Dæmonia eijcient. Luc. 11. Si ego in digito Dei eijcio Dæmonia: filij vestri, in quo eijciunt? & Actor. 19. Idem determinatur in cap. Si per fortiarias. 33. q. 1. August. lib. 10. de Ciuit. cap. 22. statim à principio. Vera pietate homines Dei, aëream potestatem inimicam contrariamq; pietati exorcizando eijciunt, non placando, omnes tentationes aduersitatesq; eius vincunt, non orando ipsam, sed suum Deum aduersus ipsam. Non enim aliquem vincit, aut subiugat, nisi societate peccati. In eius ergo nomine vincitur, qui hominem assumpsit, egitque sine peccato, vt in ipso sacerdote & sacrificio fieret remissio peccatorum, id est, per mediatorem Dei & hominum, hominem Christum Iesum. Atq; hoc est quod in Euangelio dictum, in nomine meo Dæmonia eijcient. Sic legitur Ioannem Euangelistâ Dæmonem è Dianæ templo, qui iam ducentis & quadraginta nouem annis ibi habitauerat, propulsasse. his verbis. Interdico tibi in nomine Iesû Christi Nazareni, ne vltra hîc habitēs: & confestim reliquit locum. Lactantius lib. 2. de erroris origine, cap. 16. exorcismi & adiuratio.

tionis in nomine Dei vim in expellendis demonibus fatetur. De exorcismo autem, qui Baptismo præmittitur, scribunt sancti Patres, August. lib. 2. de nupt. & concupisc. cap. 18. & 29. & lib. 4. de Symbolo ad catechumenos, c. 1. Chrysof. in hom. de Adam & Eua, Dionys. c. 2. Ecclesiasticæ hierarchiæ. Raban. lib. 2. de institut. clericor. cap. 27. Isidor. lib. 2. de officijs Ecclesiast. cap. 20. S. Thomas 3. part. q. 71. art. 2. & 3. & alij alibi.

Sexta Conclusio. Verba exorcismorum non habent ita infallibilem vim & efficaciam ad cogendum & arcendum Demones, ut semper suum effectum consequantur.

RATIO esse potest: Quia verba & signa ex sua natura non habent talem efficaciam, sed virtute diuina. Deus autem lege ordinaria non alligauit potestatem suam ita sacramentalibus, ut infallibiliter operentur, sed operatur ad gloriam suam, & vtilitatem credentium. Matth. 17. & Marc. 9. Accesserunt discipuli ad Iesum secretò, & dixerunt: quare nos non potuimus eijcere illum? Dixit illis Iesus: Propter incredulitatem vestram, &c. & Actor. 19. Quidam de Iudæis exorcistis inuocabant super eos, qui habebant malos spiritus, nomen Domini Iesu, dicentes. Adiuro vos per Iesum, quæ
Pau-

Paulus prædicauit. Respondens autem spiritus nequam, dixit eis. Iesum noui, & Paulum scio. Vos autem qui estis? Et insiliens in eos homo, in quo erat Dæmonium. Super hac conclusione videndus Victoria in relectione de arte magica.

Septima Conclusio. Quod exorcismi non consequantur suam vim, quandoque prouenit ex mala dispositione & defectu fidei in exorcizante, quandoq; ex praua affectione Dæmonium sustinentis.

HANC conclusionem docent Petrus Cluniacensis lib. 1. de miraculis cap. 6. & cap. 14. & 16. Doctores Mallei maleficarum. 2. part. q. 2. cap. 6. Iosephus Angles in q. de arte magica diffic. 5. dub. 5. & alij alibi. Prima pars constat ex locis Scripturæ in sexta conclusione citatis. Secunda probatur. Matth. 19. increpauit Saluator incredulitatem offerentium lunaticum: Et redditur ratio Conclusionis à Petro Cluniacensi. Tabes latente interius, vnguenta exhibita extrinsecus nihil proficere possunt. Tabes hinc dicitur peccatum mortale. Quod quàm diu in latebris conscientie latuerit, nullius exterius sacramenti perceptio effectum consequitur.

Octaua

Octaua Conclusio. *Interdum permittit Deus Dæmonem operari.*

AD exercitium bonorum, vt in fide confirmantur, & in virtute patientiæ confortentur, ne grauius iudicium sustinere cogantur. Augustinus Tractat. 7. in Ioann. Hinc non voluntas eius, cuius potestas in bonos datur, sed eius voluntas, à quo hæc potestas conferatur, charissima esse debet. Occulta sunt etiam quandoq; iudicia in his operibus.

Nona Conclusio. *Ab angelis bonis etiam quandoq; coguntur Dæmones.*

VICTORIA in Relectione de arte Magicianum. 22. Quia angeli boni virtute diuina prævalent, & Angeli ex superioribus etiam potestate naturali vincunt multos Dæmones inferiores. Quare vt S. Thomas tradit in qq. de potentia Dei q. 6. ad ordinem potestatum spectat, Dæmones cogere. Et hoc pacto angeli tutelares & custodes non raro arcent dæmones à suis clientibus: & præfides prouinciarum frequenter impediunt, ne nocumenta inferant certis locis in agris & fructibus, & alijs bonis.

Decima Conclusio. *Magi virtute diabolica possunt aliquando Dæmones cogere, & è suis sedibus expellere.*

CON-

CONSTAT Conclusio, Dæmones Deo
 permittente possunt, vt apertum est ex il-
 la calumnia Iudæorum. Luc. ii. In Beelzebub
 principe Dæmoniorum eijcit Dæmonia. Hęc
 autem coactio Magorum, non ascribenda est
 virtuti alicui naturali, aut verbis Magi : quia
 verba huiusmodi, & signa cū sint de genere
 rerum inferiorum, non habent vllam potesta-
 tem in Dæmonem, cui nulla potestas in terris
 potest comparari. Magi autem sic cogunt,
 quando habent fœdus & pactum cum supe-
 riori Dæmone, qui fortitudine & naturali
 virtute vincit inferiorem. Ad imperium for-
 tioris inferior morem gerit, & locum relin-
 quit. Quod autem superior & fortior spiritus
 inferiorem cogere possit, & expellere per im-
 perium, docent Cassianus in collatione 8.
 cap. 14. S. Augustin. lib. 83. quæstion. q. 79.
 S. Thom. in 3. part. q. 43. art. 2. ad 3. Albertus
 Magnus, & Dionys. Carthus. in Luc. ii. Ioan. à
 Turrecrem. in qq. Euangel. q. 1. Domin. 3. in
 Quadragesima. Francisc. Victoria in relect. de
 arte mag. Iosephus Angles in Florib. in 2. sent.
 1. part. d. 11. in q. de eadem materia. Benedictus
 Pererius li. 1. de magia, cap. 5. & alij alibi. Huic
 autem verissimæ doctrinæ obstare videtur
 argumentum Saluatoris nostri Matth. 12. &
 Luc. ii. Si Satanas Satanam eijcit, aduersus se
 diuisus est: quomodo ergo stabit regnū eius?
 Respondetur, Christum loqui de perfecta
 eiectione.

eiectione Dæmonis ab homine, hoc est, tam ex corpore, quàm ex anima: vel de expulsione nata ex odio Dæmonis, & studio euertendi imperium quod habet in homines. Atq; secundum modum huius Conclusionis videtur magus Dæmonem expulisse, de quo Luctianus in Dialogo Philopseude narrat, Corinthi domum quandam habuisse Eubatidem, in qua nemo auderet habitare ex ea causa, quod habitatores spectris quibusdã territi à Dæmone quodã ita molestarètur, vt eam præ nimio terrore & periculo ingredi non fuerint ausi, donec Arignotus quidam Platonicus Magicis & Aegyptijs quibusdã carminibus Dæmonem illum in locum quendam detruserit, à quo primùm exierat. Arignotum varijs imaginibus territare conatus, quandoq; vt canis, nunc vt leo, vel taurus ipsum inuadens, quo quidẽ loco die sequenti defosso, corpus hominis mortui repertum est, eoquẽ alibi sepulto, domus illa libera deinde ab huiusmodi elusionibus permansit. Hic dubium resolui potest.

An Dæmones à corporibus obsessis, vel à vexatione possint propelli virtute melodiae, herbae alicuius, aut lapidum?

TRACTANT Nicolaus Lyranus in cap. 16. primi Regum. Paulus Burgen. ibidem in additionibus, Ioan. à Turrecr. c. 1. can. Voluissent,

sent. 6. Denique vt perspicuè. Guilhelm. Paris.
in 2. part. par. 2. principal. de vniuerso, cap. 20.
Ioseph. Angles in q. de arte magica, diff. 8. & a-
lij alibi. Pro resolutione sit.

Vndecima Conclusio. *Dæmon non
potest à corporibus obsessis expelli, aut à ve-
xatione excludi melodia, herba aliqua, aut
lapidis, alteriusque rei sensibilis virtute.*

RATIO est. Dæmon est substantia separata
à materia & corpore, eiusque potestas al-
tior & fortior est omni corpore. Minor au-
tem potestas non habet vim agendi in supe-
riorem. Quare nullares sensibilis & corpora-
lis virtute sibi à natura indita, potest cogere
Dæmones. Hanc Conclusionem tenent Lyr-
nus, Turrecrem. Iosephus Angles loc. cit. Pel-
bartus in aureo Rosario Theologiæ, in verb.
Dæmones 4. 6. 83. Albert. super Luc. 9. Quod
verò Richardus de media villa in q. 3 q. 8. exi-
stimat tam paruum posse contingere Dæmo-
nis afflictionem, tantamque esse lapidis aut her-
be virtutem, vt non solum mitigare, sed pro-
fus etiam tollere possit Dæmonis afflictionem:
Id verumputo, si intelligatur de vexatione exte-
rius impugnantis, & non obsidentis. Si enim
mania, aut melancholia, vt contingere potest,
impugnantis, aut vexantis malitiã promoueat,
si naturalibus medijs talis indispositio sol-
latur,

Iatur, non est absurdum, quod etiam omnino possit cessare vexatio.

Duodecima Conclusio. *Melodia, herba, lapis, aut aliqua res sensibiles possunt Demonis vexationes indirecte mitigare, & leuiiores reddere, ita ut vexati eas minus sentiant.*

HAEC Conclusio est communis DD. cl-
tatorum. Hoc autem non est difficile.
Daemon tanquam peritissimus medicus cor-
porum complexionem perspicit, & eis perspe-
ctis, conuenientes vexationes obijcit. Reperit
aliquem mania, aut abundantia melancholia
laborare, eum inuadit: cum homines talis co-
plexionis apti sint ad vexationem. Si ergo na-
turalia remedia adhibeantur, quae comple-
xionem superantem ritè disponant, & ad æ-
qualitatem reducant, mitigabitur vexatio, nõ
quidem ex parte Dæmonis vexantis, cum non
sit modus naturalis agendi in eum, sed ex par-
te dispositionis subiecti. Si cogitationes dissi-
pentur, & abstrahantur aliqua dulci melodia,
non sentitur in tanto gradu afflictio, ac quan-
do sensatio sibi præsens est, sic etiam, si pur-
gationibus & medicinis sanguis purgetur, aut
cerebrum confortetur, non est dubium, quin
fiat aliqua alleuiatio. Daemon enim cum
non informet corpus quod obsidet nõ est ro-
sus in toto, quemadmodum anima rationalis,

Matt. 4. 27.

sed in determinata corporis parte: nunc in col-
lo, quod mirabiliter torquet, nunc in venis,
quas motione spirituum & humorum exten-
dit, nunc in cerebro, quod aut debilitat spiri-
tibus viam intercludendo subtilitate suæ po-
tentiae, aut planè perturbat phâtasiam immu-
tando. Si ergò corpori afflicto remedia ex me-
dicorum arte præscripta adhibeantur, affli-
ctio minuitur. Ex dictis intelligitur, quod in
Euangelio de Dæmoniis Lunaticis refertur:
Secundum variam lunæ dispositionem ma-
gis vel minus vexantur. Quoniam motus lu-
næ agit in humidum cerebrum. Quidam enim
tempore crescentis lunæ magis vexantur: Alij
decescente luna, Dæmon enim obseruat o-
portunam tentandi occasionem. Ait S. Hiero-
nym. in Matth. 4. Dæmones obseruantes luna-
ria tempora cupiebant creaturam infamare,
vt in creatorem blasphemiae redundarent. Ad
eamdem expositionem accedit Orig. in Matth.
17. tract. 3. Scripturæ loca quæ prædictis viden-
tur contraria, sic soluenda sunt. 1. Reg. 6. Quan-
docunq; spiritus Domini malus Saul arripie-
bat, Dauid tollebat citharam, & percutiebat
manu sua, & refocillabatur Saul, & leuius ha-
bebat. Recedebat enim ab eo spiritus malus.
Non enim expulsio Dæmonis fiebat virtute
melodiæ, sed potestate diuina immediatè, aut
mediantibus angelis sanctis, ob meritum Da-
uidis, qui laudes diuinas pro salute Saul in ci-
thara

thara canebat. Sic etiam Tob. 6. de iecore piscis posito super carbones legitur. Non enim fumus iecoris expulit Dæmonem, sed meritū orationis Tobæ, quod per fumum significabatur, & Angeli Raphaelis virtus. Ex vltimæ conclusionē à contrario infertur, Dæmonem posse etiam aliquando in homine virtute lapidum, aut herbarum, Deo permittente, tentationes accendere & efficere. Quia cū dispositionem tentati cognoscat potest per contactum lapidum aut herbarum, in quibus magna virtus est, quam perspicacissimè nouit, tentationi fomenta præstare, sicut enim de Smaragdo & Topazio dicitur, quod libidinis ardorem mitigent. Ita fortasse à contrario erit alius lapis, qui æstum libidinis augeat. Sic tradunt Alphons. Castren. lib. 14. contra hæreses, in verbo Tentatio. & Ioseph. Angles in q. vnicæ de Dæmonibus. 1. part. in 2. sentent. artic. 6. dub. 2.

DVBIVM III.

Quid sentiendum de apparitionibus, & mirabilibus operationibus aliquando contingentibus circa corpora mortuorum?

SUNT autem huiusmodi apparitiones, exēpli gratia: Conseruatio corporum ab incineratione post mortem, augmentum vnguiū, & barbæ, & capillorum in mortuis, Emanatio sanguinis

sanguinis de corpore occisi ad occisoris praesentiam. Exhumatio corporum, &c.

Huiusmodi enim mirabilia referenda sunt in Deum, aut spiritum, aut hominem, aut ipsam naturam rebus inditam.

Prima Conclusio. *Factiones mirabilium huiusmodi arte magica, aut malitia malorum hominum aliquando possunt procurari.* August. lib. 21. de Ciuit. cap. 6.

Secunda Conclusio. *Mira quaedam circa mortuorum corpora ad naturales causas referri possunt, ut ad virtutem loci, unguenti: aut alterius rei corporalis adhibita, ut corpus cōseruetur à putrefactione*

SICUT è contrario omnibus constat, qui Romæ sunt & fuerunt, quod corpora sepulta in cœmiterio Campi Sancti, breuissimo tempore, id est, ut dicunt, in 24. horis consumantur, quamuis non in profunda terra sepeliuntur, ut in alijs cœmiterijs contingit, sed tantum leuiter solo tegantur, ut etiam articuli pedum parum eminere aliquando conspiciantur, quod ipsemet vidi.

Tertia Conclusio. *Vnguium & pilorum in mortuo corpore accretio potest etiam reduci in naturalem causam, scilicet morientis complexionem, in cuius materiam*

post

post mortem aliqua forma imperfecta vegetatiua inducitur.

SIC Iosephus Angles in d. q. vnica de arte magica in 2. senten. part. 1. art. 2. diffic. 8. qui dubium præfens mouet.

Quarta Conclusio. *Conseruatio corporis aliquando in diuinam potentiam referenda, & pro miraculo habenda.*

QVIA DEVS in testimonium singularis sanctitatis & innocentie corpora aliqua que excellentissima templa Spiritus Sancti extiterunt, & mundissima à carnis & peccati corruptione remanserunt, incorrupta conseruat, iuxta illud Psalmi. Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem.

Quinta Conclusio. *Corpora malorum aliquando Demonum astutia procurante incorrupta manent, ut hoc merito vite eorum tribuatur, atq; ita mala, que fecerunt, pro bonis approbentur, ut vulgus facile credens ad eor in invocationem inducatur.* Ioseph. loc. cit.

Sexta Conclusio. *Circa corpora & sepulchra mortuorum à Necromanticis plurimum fieri non est negandum.*

QVIA omnium iudicio eorum facultas circa hæc versatur.

Septima Conclusio. *Exhumationes plurimorum corporum, praesertim infantum fiunt à maleficis & sagis.*

CONSTAT Conclusio. Hoc enim Iudices Italiae, Galliae & Germaniae omni tempore obseruârunt, & confessiones sunt liquidae, & oculari inspectione verum esse compertum est, vt alibi latius tractabitur. Exhumant enim corpora, & eis ad nefanda scelera abutuntur. Sic Iacobus Cuiacius Iurisconsultus ait, Rubricam de sepulchro violat. Statim in C. subiungi post titul. de maleficis & math. eo quod malefici saepe sepulchra violent, & abutantur corporibus mortuorum.

Octaua Conclusio. *Emanatio sanguinis occisi ad praesentiam occisoris videtur soli diuino miraculo in horrorem & detestationem tanti criminis tribuenda.*

GENES. 4. de sanguine Abelis dicit Dominus ad Cain: Vox sanguinis fratris tui clamat ad me. Iurisperiti ita verum hoc statuunt quod cadauer occisi emittat sanguinem coram occisore, vt ponant indicium sufficiens ad torturam. Boerius in decisione 166. Paris de puteo in tract. Syndicatus, in verbo Tortura, cap. An stetur dicto torti. Allegat ad hoc illud Apocal. Posthac vidi animas intersectorum, clamantes ad Deum, & dicentes: Vsquequo

quod Domine non das iudicium, & vindicas sanguinem nostrum de interfecto-ribus nostris. Menochius li. 2. de arbitrar. Iudic. qq. cas. 270. & Boërius plures auctoritates & experientias adducunt. Marsilius in practica criminali. §. diligenter. num. 181. videtur causam referre in diuinationes & incantationes, cum ait. Ex istis diuinationibus & incantamentis sæpè animus hominis inclinatur & inducitur ad credendum aliquid esse, vel non esse: & sic ait. Memini me alias tempore iuuentutis meæ vidisse rem mirabilem & stupendam, dum eram gubernator ciuitatis Albinganæ in partibus Ianuensium ultra Saonam per 30. miliaria. Nam fuerat mortuus quidam homo nocturno tempore, & nesciebatur à quo: Attamen multi erant suspecti de morte sua, & quidam homo senex dixit mihi: Domine gubernator, si vultis scire veritatē huius homicidij, faciatis coram vobis portare cadauer illius mortui, postea faciatis vocare illos, qui suspecti sunt de illo homicidio, & veniat vnus post alium, vbi est cadauer illud, tunc cum superuenit verus homicida, vulnera ipsius fluent sanguinem de nouo: Quo audito feci coram me portare illud cadauer, & feci vocare illos suspectos de vno in vnum, & cum superuenit verus homicida, vulnera illius cadaueris inceperunt effluere, & emittere sanguinem, de quo summè fui admiratus: Attamen nihil dixi, non præstans

fidem tali rei, quæ nullibi probatur: Attamen ex post per plures dies reperta sunt indicia sufficientia ad torturam contra illum verum reum, quem capi feci: qui habita copia indiciorum, absq; tortura confessus fuit se occidisse illum hominem, &c. Dicit autem Boerius de Hippolito Marsilio, quod hoc indicium in exemplo relato nullibi dicit probari, eò fortè quod Doctores non vidit. Multi autem Doct. sunt pro hoc indicio, quos refert Boerius. Causa autem non videtur nisi referri posse in diuinam dispositionem, iuxta Conclusionem positam, quam approbat Iosephus loc. citat.

An maleficus illata damna restituere teneatur.
 13. Præludium. *Cùm in hoc peccato concurrant homicidia, cædes animalium, & damna in temporalibus, aliaq; iniustitie species, nascitur obligatio restitutionis, quæ Reus facere tenetur, si potest, & eius rei confessorius eum admonere debet.*

HOC Præludium resoluitur ex eis, quæ Doctor Nauarrus in Manuali Confessoriorum cap. 15. num. 25. interrogatus à quodam Patre Illustrissimi ordinis Societatis Iesv, respondet: An homicida, latro, aut alius reus, quem Iudex puniuit, teneatur ad soluendum damnum, quod parti intulit: & rectè respondet, quod teneatur. Quia lex naturalis & diuina obligat ad restituendum damnum.

num parti, antequam à iudice puniantur. Et illa punitio, quæ in vindictam publicam irrogatur, est compensatio iniuriæ reipublicæ illatæ, cap. Vt famæ, de sentent. excommun. **L.** Ita vulneratus. ff. ad legem Aquil. quæ non liberat à debito, quo parti tenetur. Quia qui duobus res diuersas debet, non liberatur soluendo vni, quod ei debet, à debito alterius. Ex quo sequitur, qd' hæredes eius, qui decollatus est, aut incineratus per sententiam, si bona defuncti ad eos peruenerunt, obligentur ad resarciendum damnum parti illatum, sicut ad alia debita. Imò & Fiscus, si bona confiscata fuerint, tenetur prius satisfacere de damno dato. **L.** Non possunt. Et **L.** In summa, de Iure Fisci. Confirmo latius dictam doctrinam, c. in literis, secundum cõmunem DD. sententiam, & textum clarum, de Raptoribus & incendiarijs, statuitur, vt incendiario mortuo, cõpellantur eius hæredes satisfacere damnis datis per incendium, aut alio modo, contra iustitiam. Ad idem propositum est cap. fin. de sepult. His accedit communis opinio Canonistarum tenetium, hæredes ex delicto defuncti teneri ad damni illati compensationem. Communem attestantur Panormitan. in d. cap. In literis, & cap. fin. de sepult. Aretin. in Rub. ff. de acquiren. hæredit. Anthon Burgensis in cap. 1. de Emptione & vendit. Didaeus lib. 3. variar. Resolut. cap. 3. Iulius Clarus lib. 5.

lib. 5. sent. 6. fin. q. 31. num. 16. Sylueft. in verbo Hereditas 3. & alij alibi. Sicut enim hæres tenetur in conscientia satisfacere debitis defuncti, fic etiam damnis ab eo datis, iuxta Glosfam receptam in Regula. Peccatum, de Regula. Iuris in 6. & res ita manifesta est ex d. Regula. Peccatum, vt nulla indigeat probatione, vt rectè Couarr. ait. Et iure manifestissimum est, eodem attestante, quod damni illati proximo à defuncto restitutio, inter verè debita computanda sit. Nemo autem quacunq; occasione si sit soluendo, liberatur à debito restitutionis. Et hoc aduertendum, quod aliud est restitutionis obligatio, siue debitum: aliud est pœna. Pœnæ enim regulariter tantum tenent suos auctores, nec grauant hæredes, nisi in aliquibus delictis. At debitum transit, sicut onus cum honore. Simile est aduertere in sacramento pœnitentiæ: Non per hoc, quod quis adimplet satisfactionem siue pœnam à Confessario impositam, absoluitur à restitutione debitorum, & compensatione damnorum datorum. Communiortamen est opinio DD. quos citat Couarr. loc. d. num. 8. quod hæres in his etiam non confecto inuentario, non teneatur ad plus, quàm ad ipsum peruenit, vt possit contingere in criminibus, in quibus locum habet confiscatio. Tunc enim Fiscus, vt traditum est, obligatur, aut Dominus succedens in acquisitione bonorum. Quia bona restitutioni

obno-

obnoxia, non fiunteius, qui succedit, sed antea spectant ad creditores & damnum passos. Atque hæredes possunt compelli à Iudice Ecclesiastico, ad huiusmodi damnorum restitutionem, & coram eodem conueniri, vt probant canones in d. cap. in literis, & c. fin. de sepult. Panorm. ibid. & in c. A nobis 2. cum Hostien. Anthon. de Butrio, & Ioan. ab Anania, & communis in d. c. In literis. Anthon. Burgens. c. 1. de empt. & vendit. nu. 14. & alij alibi. Quade causa consului superiori tempore monasterium quoddam posse conuenire coram Iudice Ecclesiastico, hæredes cuiusdam malefici, qui satis notabilem substantiam reliquerat, eò quod sanguine sibi iunctam monialem, veneficij ita infecerat, & debilitarat, quod inutilis esset monasterio, & damna in idem satis grauiaredundarent, eò quod semper ferè necessarium esset alere personam pro necessitate monialis veneficio infectæ: atq; dictus maleficus confessus fuit, se damnum consanguineæ intulisse ex quodam odio. Tales enim hæredes in conscientia tenentur ad recompensationem damni illati, vt dignè satisfaciant pro salute animæ defuncti, ex d. c. In literis. & communitententia ibidem. His adiungo, contra quorundam praxim, qui magis quandoque suæ bursæ, quàm saluti animæ defuncti fauent, iniusta lucra & damna restituenda, antequam legata expediâtur, vt tradunt Syluest. in verb. Hære-

Hæreditas 3. q. ii. Vdalricus, Hostiensis, Glo-
 fa, Raimundus, ab eo citati, & alij alibi. Et si
 hæredes prius satisfacere velint legatarijs, pro-
 trahendo damnum & iniuriam passos, non ab-
 soluuntur, in foro conscientia, vt idem Syl-
 uest. rectè dicit. Si autem esset ignorantia, ex-
 cutarentur. Similis est ratio, si legatarij prius
 venirent, & hæreditas sufficeret ad satisfactio-
 nem omnium, & non esset dolus, quod vellat
 sine causa protrahere cum iniuria aliorum.
 Præterea dico in maleficorum crimine, hære-
 des non solum de iure canonico, & in consci-
 tia teneri, sed etiam quandoque de iure ciuili,
 ad restitutionem damnorum Reipub. illato-
 rum, quando videlicet ex damno illato resul-
 tat commodū eis, vt est textus clarissimus, &
 DD. consentiunt. C. Ex delicto defunctor. l. i.
 Vbi sic definitur. Post litis contestationem, a-
 ctiones ex delicto defuncti transeunt ad hæ-
 redes, & tenentur in solidum. Alioquin in
 quantum ad eos peruenit, conueniri iuris ab-
 solutissimi est, ne alieno scelere ditentur. Hac
 ratione dico etiam de iure Ciuili quosdā Dar-
 danarios, qui aliquando sectæ maleficorū ad-
 hærent, vt hoc infelicissimo tempore experi-
 mur, obligatos esse ad restitutionem magnæ
 partis suæ substantiæ relictæ, quam hæredes
 eis succedentes acquirunt, & sic obligantur
 etiam ad restitutionem non solum iure cano-
 nico, sed etiam ciuili, iuxta L. d. Sunt autem
 tales

tale
 fun
 trac
 tort
 non
 mus
 qua
 aliq
 dana
 qua
 rum
 ciati
 cella
 pub
 tium
 rea &
 quo p
 annis
 tunas
 ralis
 runt.
 Vlpia
 din. c
 tas &
 rius e
 dunt p
 longè
 suos fi
 nus vt
 annon

males hi, qui congregationi maleficorum ad-
sunt in cursu & conuentu, & proponunt
tractatum & cōsiliū de perditione frumen-
torum, & nascentium terræ: vt, pro dolor,
non rarò fieri plurimis confessionibus disci-
mus, aliosq̄ue inducunt ad consentiendum,
quamuis Deo disponente, rixas miscendo
aliquando re non confecta discedant. Dar-
danariorum autem intētio in tali consilio est,
quando agitur de destructione frumento-
rum, vt quoniam ex eorum improba nego-
ciatione, horrea sibi frumento abundant, &
cellaria vino plena sunt, fiat penuria in Re-
pub quæ cū annorum sterilitate, & nascen-
tium destructione inducta est: Ipsi sua hor-
rea & cellaria aperiunt, vendunt maximo,
quo possunt, & quali volunt pretio, & paucis
annis, præter iustum rerum cursum suas for-
tunas augent, & citius quàm humana & mo-
ralis prudentia dictet, magnas diuitias acqui-
runt. Voco autem Dardanarios hoc loco cum
Vlpiano & DD. in l. Annonam. ff. de extraor-
din. criminib. qui annonam mercesq̄; coemp-
tas & collectas tantisper supprimunt, dum ca-
rius eas vendendi occasio se offerat, tunc ven-
dunt pretio quàm maximo possunt. Ab his nō
longè absunt ex eadem l. Locupletiores, qui
suos fructus equis pretijs vendere nolunt, mi-
nus vberes prouentus expectant, ab vtrisque
annona oneratur, & eorum exercitium aua-
ritia

ritia efficit ex d. lege. Dardanarij autem dicti sunt à Dardano Mago contaminatissimo & pessimo, à quo etiam magicæ artes vocantur Dardaniæ à Columella. At si nulla valet medicina repellere pestem, Dardaniæ veniant artes: Huius magi, & eius scriptorum meminit Plinius lib. 30. histor. natural. cap. 1. Dardanarios autem eos videntur vocare leges, qui ita supprimunt annonam coemptam, quia arte magica Dæmoni coniuncti per pacta, ab eodem, qui ob subtilitatem suæ naturæ melius, quàm vllus Astronimus, potest cognoscere constitutionem caussarum naturalium, & rerum copiam vel inopiam, quasi cognitionem sterilitatis hauriant, vt sic in tempore congregent & coëmant, vt deinde carius vendant & pauperum inopia ditentur. Damnant horum mercimoniam & negociationem leges in d. l. Annonam. & ff. de pœnis. in l. In Dardanarios, & alias ll. ad huc finem allegat Bonifacius Vitalinus in tract. maleficorum, in Rubrica. Ad l. Iuliam de Annona. Sunt autem Dardanarij puniendi pœna arbitraria, pro rei qualitate, exercitij frequentia, & damni quantitate, vt tradit Menochius de arbitrar. Iudic. qq. casu 384. Quod autem Dæmon tanquam perspicacissimus Astronomus, possit prævidere rerum fertilitatem: aut terræ sterilitatem, & suos clientulos admonere, confirmat illud lepidum de Talete Milesio Philosopho, relatum à Diogenes

gen
Pol
cere
infr
Astr
Cur
adh
pro
plus
mu
dit,
mag
ami
loso
cura
exca
baor
secte
reue
coru
uenti
ditio
publ
sione
tum
& car
noru
des, si
cum l
ex del

gene

gene Laertio in eius vita, & ab Aristotele lib. 1. Polyt. ca. 7. Cùm enim dicto philosopho obijceretur philosophiæ studium, quasi inutile & infructuosum, prospexisse illum ferunt per Astrologiam, oliuarum sterilitatem futuram. Cumque coegisset parum pecuniæ, hyeme adhuc vigente, oleum in Miletò & Chio emit pro paruo admodum pretio, vtpote nemine plus offerente, & arras dedit. Anno sequenti, multis subito quærentibus oleum, ipse vendidit, quanti voluit, cùm alij non haberent, ac magnam vim pecuniarum lucratus est, quam amicis ostendit, significans perfacile esse Philosophis ditari, si vellent, sed hoc non esse illis curæ. Sunt enim aliqui Dardanarij ita avaritia excæcati, vt sordidi lucri odorem more scarabæorum in rebus vilissimis & sordidissimis sectentur, & quærant. Nunc, vt ad propositum reuertar, quando Dardanarij sectam maleficorum sequuntur, & sunt principales in conuentibus, quando tractatur de fructuum perditione, vt ipsi lucrum consequantur, & Respublica damnum patiatur, si eorum confessione, & experientia constat effectum subsequutum: secundum legem naturalem, diuinam, & canonicam tenentur ad restitutionem damnorum, quæ obligatio etiam transit ad hæredes, si aliquid ad eos peruenit. Quod etiam locum habet in hoc casu de iure ciuili ex d. l. i. C. ex delicto defunctorum: ob rationem legis.

K

Ne

Ne alieno scelere ditentur. Et magis corrobora-
 tur: turpia lucra ab hæredibus sunt extor-
 quenda. ff. de calum. l. In hæredem. ff. de dolo.
 l. In hæredem & ff. Quod metus causa. l. vide-
 mus. At quis dubitat huiusmodi bona esse
 turpia lucra, quæ cum alieno damno, & pro-
 prio scelere acquiruntur? Cùm autem huius-
 modi damna redundant in singula membra
 Reipublicæ proportionaliter, & sit difficilis
 modus restitutionis, restitutio esset facienda,
 si prudentia diceret in singulari fieri nõ pos-
 se singulis damnum passis, ad aliquod opus
 publicum, aut pium, ita vt resultaret commo-
 dum etiam ad membra singularia Reipublicæ.
 Malè ergò faceret Dominus, aut Iudex, si in
 suum proprium vsum reseruet, quod ex cõ-
 muni damno prouenit, & singulis membris
 esset distribuendum, pro compensatione &
 proportione damnorum. His omnibus addo
 id, quod Nauarrus loc. cit. tradit: Quod si pars
 læsa vellet, vt delinquens per pœnã corporalẽ
 non solum Reipub. sed etiam sibi satisfacere,
 cessaret obligatio restitutionis. arg. l. i. ff. Qui
 satis dare coguntur. & l. Si rem. §. Omnis. ff. de
 pignor. act.

De foro com- 14. Prælud. *Crimina maleficij, sortile-*
 ptenti maliciorum, Magia & similia sunt cõmunis fori.
 ficorũ & sa-
 garum: **V**T tradunt Panorm. in c. i. de sortilegijs &
 alij Doct. Alphons. Castren. lib. i. de iusta
 hæret.

hæret. punitione. ca. 16. prope finem. Iul. Clar.
 li. 5. §. hæresis. vers. Successiuè quæro. Qua par-
 te enim maleficia spectant ad hæresim, vel fa-
 piunt hæresim, cognitio ad Ecclesiasticum
 iudicem spectare potest, vt patet ex lib. 6. de
 hæret. c. In fidei fauorem, & cap. Accusatus. §.
 sanè. & ex praxi Ecclesiæ, & Bulla Innocentij
 VIII. præfixa Malleo maleficorum. Quatenus
 verò admiscentur homicidia, cædes anima-
 lium, tractatus contra bonum Reipublicæ,
 damnaq; contra iustitiam & communem pa-
 cem, immittere se possunt ad inquirendum &
 puniendum iudices sæculares. Et ita nunc
 consuetudo ferè vbiq; obtinuit. In aliquibus
 tamen locis inquiruntur ab Ecclesiasticis, &
 post cognitionem traduntur brachio seculari
 sicut in crimine hereseos fieri consuevit. Quã-
 do autem sortilegia, diuinationes, maleficiaq;
 sapiant hæresim manifestam, vel spectent ad
 hæresim, legendi sunt Panormitanus loco ci-
 tato, numero 4. Petrus Ancharan. in eod. Tit.
 cap. Ex tuarum. nu. 6. Paulus Grillan. lib. 2. de
 Sortilegijs latissimè q. 10. num. 5. 10. & 18. Fran-
 cisc. Squillacens. in tractatu de fide Catholica,
 à cap. 8. qui habetur in 3. vol. Oceani iuris, fol.
 III. Oldradus de ponte, consil. 210. num. 2. in-
 cipiente, Regularis habet traditio. Philippus
 Francus in l. 6. cap. Accusatus. §. sanè. de hæret.
 Geminian. & alij ibidem. Ex horum Docto-
 rum opinione & sententia certum est, quod
 K 2 mani-

manifestam sapiant hèresin, abrenūciare Deo, sacrificia offerre diabolo, eundem adorare, obedientiam eidem præstare, expressa pacta cū eo inire, &c. Peius enim est, vt docet Grilland. loc. citat. nu. 18. adorare diabolum, quàm esse hæreticum. Sic etiam committitur hèresis in abusu sacramenti Eucharistiæ, iuxta Gloss. in d. §. sanè. Quare euidentissimum est, communiter ea, quæ nostri malefici operantur, manifestam sapere hèresim, & compræhendi sub d. c. Accusatus. §. sanè. Dicet aliquis, cū hoc crimen ad hèresin referatur, vt constat ex dictis, & etiam pro pœna eius, vt patet ex l. 3. C. de malefic. & mathem. Confiscatio bonorum sit statuta: quomodo bona non confiscantur? Respondet Iulius Clarus & tradit loco citato: hanc pœnam de consuetudine non seruari, & sic in iudicio praxim esse. Possumus nos dicere sic in hoc crimine, sicut in alijs multis, abrogatam esse iustissimè Constitutionibus Imperialibus Caroli V. cōfiscationem bonorum, vt est videre in artic. penult. Sed sicut in omnes constitutiones etiam iustissimè, ad obuiādum fraudibus & iniustitiæ, inuectas, humana auaritia dolos inducit: sic etiam in executionem causarum criminalium. Quidam enim iudices cū ex confiscatione bonorum nihil habere possint, sub alijs coloribus vel expensarum vel vacantiarum aut laborum in rei veritate, quod abominandum est, & contra iustitiam

tia
na,
ne
re
pr
du
pa
titu
cia
bu
lo

wis

P

fen
qui
rige
odi
Dei
ma
per
stat
ad f
infe
ther
tura
rib

tiam & æquitatem, ita confiscant Reorum bona, vt pupilli & viduæ non raro ad summam necessitatem redigantur. Quare cum honore, rebus temporalibus, omnique consolatione priuentur, noua præbetur diabolo ad tentandum occasio. Quibus autem tales Iudices cõparentur, qui pro executionibus sic sub cæco titulo pauperes emungunt, quamq; iustè faciant, videat, qui voluerit, in Constitutionibus Criminalibus Caroli Quinti, in articulo 205.

Vlt. Præludium. *De causis dispositi-
uis ad crimen maleficorum.*

*Generalis
caussa dispo-
sitiua in Da-
monibus, o-
diũ Dei &
hominum.*

PRIVS QVAM hæ causæ in specie attingan-
tur, præsupponendum, Dæmones esse in-
fensissimos humani generis hostes, & quic-
quid moliantur quocunq; colore vel arte, di-
rigere in perniciem hominum. Huius autem
odij principales duæ sunt causæ. Vna, odium
Dei, cuius acerrimi sũt inimici, vtpote à sum-
ma fœlicitate, peccatis exigentibus, detrusi in
perpetuam miseriam. Cũ verò diuinę Maie-
statati nihil nocementi inferre possint, hominẽ
ad similitudinem Dei creatum crudeli odio
insectantur; non secus, vt Basilus ait, ac pan-
therę, quę cũ immani odio in homines à na-
tura incensæ sint, in hominum simulachra fu-
ribundè irruunt, necaliter eorum effigiem,
K 3 quàm

quàm homines ipsos, dilacerant. De hoc odio Ioan. in Apocal. Væ terræ & mari, quia descendit diabolus ad vos, habens iram magnam. Altera causa est, quia cognoscunt homines assumendos ad cælestem beatitudinem, quam ipsi perdidit, inuidēt hominibus tantum bonum: quare omni modo eos impedire conantur, ne illud consequantur.

Tandem cùm eius sint naturæ dæmones, vt nunquam dormiant aut dormitēt, semper discurrunt quærentes quem deuorent, cautè perlustrando complexionēs, naturas, affectus, curas, consuetudinesque vniuscuiusque vt singulorum complexionibus, affectionibus & moribus, oportunas & affines tentationes accommodent, more peritissimi & expertissimi medici, qui antequam remedia adhibeat, pulsus infirmi tangit, membra contrectat, lateribus manus admouet, linguam inspicit, oculorum colorem attendit, omniaque alia aut sanitatis, aut morbi indicia perscrutatur, vt cognita infirmi complexionē, aut morbi natura, conuenientes medicinas præbeat. Sic Diabolus lætis luxuriæ; cupidis auaritiæ; tristibus iracundiæ vel inuidiæ, ambitiosis inanis gloriæ; curiosis perniciosæ scientiæ faces admouere consuevit. Sic attestatur Gregor. super Iob. 38. cap. in illa verba: Diuiditur æstus super terram. Prius enim, ait, complexionem vniuscuiusque antiquus aduersarius

per-

perspicit, & tunc tentationis laqueos apponit. Alius namque lætis, alius timidis; moribus alius elatis existit. Quò ergò occultus aduersarius facillè capiat, vicinas conspersionibus deceptiones parat. Quia enim lætitiæ voluptas iuxtà est, lætis moribus luxuriam proponit. Et quia tristitia in iram facillè labitur, tristibus poculum discordiæ porrigit: Quia timidi supplicia formidant, pauentibus terrorem intentat. Et quia elatos extolli laudibus conspiciat, eos ad quæque voluerit, blandis fauoribus trahit. Singulis ergo hominibus, vitijs conuenientibus insidiatur: Et S. August. lib. 21. de Ciuitat. Dei, cap. 6. his breuibus verbis. Maximè autem possident (loquitur de Dæmonibus) corda mortalium, qua potissimum possessione gloriantur, cum se transfigurant in angelos lucis. Illustrat hoc diaboli studium apparitio illa, de qua in vitis patrum, vnde eam narrat Marcus Marulus lib. 5. de ratione bene beateque viuendi, cap. 7. Apparuit B. Machario in specie medici malignus, multas habès vitreas ampullas circum se pendentes: & interrogatus quò pergeret, quidque sibi vascula illa vellent: Ad proximum monasterium iter se habere respondit, vt fratribus singulis offerret potiones pro eorum appetitu, quas si haurirent, sibi obnoxios redderet. Non multò post, Macharius inde reuertentem conspiciens, quid legisset, quæsiuit.

Cui ille respondit, vnum tantum, nomine Theodosium, ampullæ veneno delinitum, Macharius statim monasterium adiens, veritatem rei inuenit, & effecit vt frater totum, qd̄ venenum imbiberat, medico tam infausto propinante, medicina salutari sumpta à sancto viro euomeret, seq̄; emendaret. Nunc de causis particularibus, quarum:

*Particularis
1. causa dis-
positiua est
cleri inscitia
Osc. 4o*

Prima sit, vt à summa incipiamus. Ignorantia in ministris Ecclesiæ, qui salutem hominum promouere debent.

ATQVE hanc indicat Oseas, dicens: Quia non est scientia Dei in terra, ideò maledictio, & mēdaciū, & homicidium, & furtum, & adulterium inundauerunt: Vbi certè Prophetā loquitur de ignorantia Sacerdotum, nam statim subiūgit: Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. Quod & Christus in Euangelio innuit, Matth. 6. Si lumen, quod in te est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? Atq; vt hæc causa intelligatur, sciendum, vt possimus stare, secundum Apostolicam doctrinam, Ephes. 6. & rei veritatem, aduersus insidias diaboli, spiritualia nobis necessaria sunt arma. Quoniam non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum,

harum, contra spiritualia nequitiae in caelestibus.

Cum igitur hostes, cum quibus nobis affidua pugna est, sint spirituales, corporalibus armis laedi non possunt: spiritualia ergo arma comparanda. Quod idem Apostolus cum prosequitur, significat. Propterea, inquit, accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare: stete ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti lorricam iustitiae, & calceati pedes in praeparationem Evangelij pacis: in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere, & galeam salutis assumite, & gladium spiritus, quod est verbum Dei: haec Paulus. Ex his patet, gladio verbi Dei & S. Scripturae in hac militia spirituali hostem esse feriendum. Verbum enim DEI detegit fallaciam & mendacia, quibus mortales fallere, in suos laqueos perducere, in falsam spem, perniciosam incredulitatem siue superstitionem, tristitiam aut desolationem, aliasque eius generis affectiones pertrahere solet. Cum itaque haec armatura ex sacris literis, doctoribus atque mysterijs nostrae fidei petenda sit, ignota est indoctis & ignaris Ecclesiae ministris. Quomodo enim praestantiam mysteriorum fidei, virtutum praecellosos effectus, sacramentorum efficaciam, ac sacramentorum salutarem usum, quae omnia sunt arma contra

aëreas potestates, rudi & simplici populo explicabit, proponetq; rudis in sciëntia sacrarum literarum? Atq; sic contingit, cùm ignoti nulla sit cupido, nec appetitus noster nisi in bonũ ab intellectu cognitum feratur, quod simplex populus nullum ex spiritualibus rebus percipiat fructum, nec earum vsu salutifero delectetur: & sic margaritæ sparguntur ante porcos.

Ad hæc sicuti exercitatissimi ducis in militia est, explorata habere hostium consilia, eorum nouisse fortitudinem, copias, & stratagemata, vt suis possit præuidere de securitate, & inimicis pro oportunitate occurrere, aut insidias declinare; sic spiritualis Imperatoris munus est spiritualium inimicorum callere insidias, potentiam, crudelitatem & in pugnando peritiam, vt suos oportunis armis, & ad pugnam aptis instruat, ne cum vitæ periculo se tradere, aut desperatione de victoria concepta, turpi fuga sibi consulere cogantur. At hæc scientia longè abest ab indoctis sacerdotibus, qui ne quidem à limine salutârunt sacra eloquia, & Sanctorum Patrum monumenta, ex quibus cognitio diaboli fraudes discernendi hauritur. Quis etiam ita à sensu alienus est, qui non animaduertat, ex tenebris ignorantia in sacerdotibus, sequi etiam opera tenebrarum in conuersatione & moribus. Ex quo fonte fluit, vt rudes ex populo, quare

docti

do tentationibus inimicorum pulsantur aut vincuntur, pudore & timore suffundantur, nec audeant secreta suorum interiorum aperire: vel certè si aperiant, ignorantia efficit, vt congrua remedia & salutis consilia habere nequeant. Atq; hanc ministrorum Ecclesiasticorum ignorantiam astutissimus artifex studiose procurasse videtur, vt eò melius contra simplices triumphet, dum inermes sunt, & ad certamen inepti. Hoc Dæmonum stratagema diuina historia significat: Philistæi in lib. Regū, ^{1. Reg. 13.} callidissime curârunt, ne esset faber ferrarius in Israel, qui arma fabricaret: quare effectum est, vt cum Philistæi instructa acie ad pugnam contra filios Israel procederent, solus Saul & Ionathas eius filius armati inuenti sint. Simili arte instructi spirituales Philistæi nostris temporibus curârunt, vt non sint fabri, id est, legum interpretes & Doctores in populo Dei, qui arma cudant quibus fideles muniti, hostes profligent. Fabri rectè intelliguntur Doctores, vt pulchrè secundum mysticum sensum tradit Pagninus in Ifagoge ad mysticos S. Scripturæ sensus, lib. 3. cap. 1. Ex his causis sequitur, vt in scientia & moribus in pluribus locis, sicut populus est, sic & sacerdos, vt Propheta prosequitur.

Secunda causa. *Somnus in magistratu diuturnus.* ^{2. Causa} *magistra us* ^{negligen.}

DVM

DVm Magistratus dormit in vtramq; a-
rem, & oculis clausis pertransit maleficia,
tanquam somnia nihili reputans, sed negligēs,
inimicus homo superfeminat zizania, & re-
gnum suum dilatat. Officium enim Præsiden-
tium tam ex lege diuina, quàm humana est,
inquirere scelera & maleficia, vt Respublica
purgetur à malefactoribus, ex L. Congruit. ff.
de offic. præsid. & gladium magistratus portat
in vindictam malorum, laudem verò bono-
rum. Quem finem si non attendit, sine causa
gladium portat, & seuerissimum diuinę maie-
statis in se concitat furorem, cum numerus
impiorum crescat, bonorum verò societas di-
minuatur, scandalum patiatur, atq; peruerta-
tur, præsertim cum maleficorum secta cum
diabolo in hominum subuersionem conspi-
ret, & sicut annulus annulum, ita malefica so-
ciam trahit, vt ex ipsarum relatione & factis
discimus. Hinc videmus aliquando integram
familiam infectam, & quod horredum dictu,
matres quandoq; Dæmoni consecrare infan-
tes necdum natos. Ex puniendi tarditate, &
dissimulatione quomodo Deus maximè in
hoc crimine offendatur, ex sacris literis claris-
simè, si oculos aperiamus, perspicimus. Sic
nim, cum fornicatus esset populus cum filia-
bus Moab, & adorasset Deos earum, & Princi-
pes punire dissimulassent, furore concitatus
Dñs dicebat ad Moysen: Tolle cunctos prin-
cipes

Rom. 13.

Num. 25.

cipes populi, & suspende eos contra solem in patibulis, vt auertatur furor meus ab Israël, & occidat vnusquisq; proximos suos. Quibus auditis Phinees zelo diuino correptus, vltione sumpta Dominum placauit, & cessauit plaga à filijs Israël, cum periissent viginti quatuor milia hominum: quanto quæso, furore Dominus concitatur? quantis plagis afficiemur? (quamuis etiam maximas, vtpote sterilitatis, depopulationis agrorum, famis, pestilentia, & plurimorum periculorum pœnas oculis nostris cernamus) quod Magistratus dissimulet multis in locis fornicari multos cum diabolo, eiq; sacrificia offerre: Deum verum cõtemni, & nefandis sceleribus irritari, aliaque plurima flagitia, quæ nemo cogitatione comprehendere, nisi à Dæmone instructus sit, potest, committi.

Ad hæc, si Dominus præcipit Iudici, vt falsum Prophetam & somniatorem seducentem populum post Deos alienos, sine mora interficiat, & filios Belial cum asseclis suis gladio & *Deut. 13.* ignibus persequatur, & sollicitè inquirat, ad euertendum furorem suum: Quomodo ira nõ commouetur Deus, quod multi iudices somniatores nostros, Magos & maleficos, filios nõ solum Belial, sed etiam socios Beelzebub, Beemoth, Astaroth, aliorumq; mōstrorum, multos non solum ex vrbibus, sed omnibus locis seducentes ad dæmones, & eorum miseram serui-

serui-

seruitutem, somnolentia oppressi desinant
 inquirere? Atque cum verba Deuteronomij
 maximam vim & Emphasim ad præsentem
 materiam quasi diuino nutu accommodata
 habeant, placet ea subiungere. Si audieris, in-
 quit, in vna vrbiū tuarum, quas Dominus
 Deus tuus dabit tibi ad inhabitandum, dicen-
 tes aliquos. Egressi sunt filij Belial de medio
 tui, & auerterunt habitatores vr̄bis suæ, atque
 dixerunt: Eamus & seruiamus Dijs alienis,
 quos ignoratis, quære sollicitè, & diligenter rei
 veritate perspecta, si inueneris certum esse,
 quod dicitur, & abominationem hanc opere
 perpetratam, statim percuties habitatores vr̄-
 bis illius in ore gladij, & delebis eam, omniaq;
 quæ in illa sunt, vsq; ad pecora, &c. Congrega-
 bis in medio platearum, & cum ipsa ciuitate
 succendes, &c. Et non adhærebit de illo ana-
 themate quicquam in manu tua, vt auertatur
 Dominus ab ira furoris sui, & misereatur tui,
 multiplicetq; te, sicut iurauit patribus tuis.
 Hæc summi legislatoris verba iudices attentè
 considerent. Audiunt, & experientia cogno-
 scunt, filios Belial & aliorum Dæmoniorum
 frequentissimè egredi de medio populi, & au-
 uertere multos habitatores, atq; inducere ad
 sacrificandum Dæmonibus, & in conuentibus
 alia abominanda perpetrare, & inueniunt cer-
 tum esse, quod dicitur, & tamen non sollicitè
 sed negligèter inquirunt: nec statim, sed tardè
 ac

ad executionem iustitiæ procedunt, & ex contextu notandum, ad auertendum furorẽ Domini necessariũ esse, ita tales extinguere & delere, vt ne reliquię quidem maneant: tunc Dominus miserebitur, & multiplicabit bona.

Tertia caussa est, *Infidelitas.*

QVAE innuitur in c. Epif, 26. q. 5. Quando enim mentem, inquit, per infidelitatem sibi subiugauerit, per multa deuia deducit. Fides enim est scutum, quo mediante homo Christianus potest omnia tela nequissimi ignea repellere: hanc infidelitas, & falsa credulitas labefactant, & dæmonibus portum tentandi aperiant. Ad infidelitatem reducere possumus superstitionẽ, quæ infidelitatis quædam protestatio est, per cultum exteriorem: sicuti religio, qua Deo debitum cultum impendimus, fidei veræ signum est. Quare rectissimè S. Bonaventura docet, quòd sicut in fide intellectus captiuatur: sic in superstitione errore inflatur & eleuatur. Nec mirum videatur, quod superstitio præludium & quædam dispositio ad maleficia sit, cum nulla sit superstitionis species, quæ non procedat ex quadam pestifera & dolosa societate cum Dæmone. Qui autem tam infelicem societatem contrahit, quomodo non decipietur? Callidissimus est Dæmon, non procedit ab extremo ad extremum, sed à minimis incipit, & pau-

& paulatim ad maxima perducit. Sic per superstitionem in primis mentem eò impellit, ut sibi fides habeatur, & veræ fidei fundamentum infirmius reddatur. Atq; cum materia superstitionum affinis sit maleficio, aliquid latius de superstitionibus adijciendum.

De superstitione, quid sit, quor eius species.

Idololatria.

Superstitio est peccatum contra primum præceptum Decalogi, quo præcipitur religio quæ homines ordinat ad colendum & honorandum Deum debito modo, tanquam primum supremumq; principium creationis & gubernationis: Superstitio autem inducit homines ad reddendum Deo cultum perniciosum, vel superfluum, vel ipsi creaturæ, tacite vel expressè. Quatuor sunt superstitionis species, quas ponit S. Augustin. lib. 2. de doctrina Christiana cap. 20. & explicat S. Thomas 2. 2. q. 92. art. 2. Idololatria, Diuinatio, Indebitus Dei cultus, & vana obseruantia. Idololatria est, quando alteri quàm DEO, diuinus cultus exhibetur, & est grauissimum peccatum, ut patet passim ex libris veteris testamenti. Hanc malefici & sagæ exercent, quando dæmonem adorant, vel ei sacrificium offerunt, aut homagium præstant. Ex dicta definitione elicitor non esse idololatriam, sanctis cum Christo regnantibus honorem debitum impendere, quia ipsis inferior cultus, & non diuinus exhibetur.

Diuinatio.

Diuinatio, est rerum occultarum, vel futurarum

turarum, quæ via humana sciri non possunt, per virtutem Dæmonis, eiusq; auxilium, cognitio, vel prænunciatio. Ad hanc speciem pertinent præstigium, Somniorum obseruatio, Necromantia, Gæomantia, Hydromantia, Aëromantia, Astronomia illicita, Augurium, Omen, Chiromantia, Spatulantia, Sortilegium. &c. de quibus videndi sunt Isydorus li. 8. Etymolog. cap. 9. & S. Thomas 2. 2. q. 95. artic. 3.

Indebitus Dei cultus est, quando homo colit Deum modo indebito, & est duplex. *Indebitus Dei cultus.* Falsus, vt si quis nunc Deo offerret sacrificia veteris legis, vel in diuinis vteretur cæmonijs infidelium: & superfluous, qui perficitur cæmonijs, quæ neque ad Dei gloriam, neq; ad hoc, vt mens Deo subijciatur, aut carnalis concupiscentia refrenetur, secundum Dei & Ecclesiæ institutionem approbatam, ordinantur.

Vana obseruantia est, in qua semper tacite inuocatur Dæmon, quando videlicet causæ vel media assumuntur ad effectus producendos, qui nec virtute diuina, nec naturali, aut Ecclesiastica institutione habent ordinem ad tales effectus. Ad hanc spectant ars notoria, obseruantia sanitatum, Incantatio, obseruantia futurorum effectuum, &c. *Vana obseruantia.*

Cum superstitiones sint laqueus & insidiæ antiqui hostis, quibus genus humanum decipere

L

pere

perenititur, vt refertur 26. q. vltima, cap. Ad-
moneat: placet exemplo S. Auguftini lib. 2. de
doct. Chrift. cap. 20. qui fui temporis multas
enumerat, noftri etiam aliquas oculis fubijce-
re, vt boni cognofcant & euitent: mali verb
videant, quibus vinculis ligentur, & fraudi-
bus decipiantur. Hi fequentes omnes funt fu-
perftitiofi, nec folùm exercentes, fed etiam fi-
dem habentes. Nam fimiles illis fiunt, qui fa-
ciunt, & omnes qui confidunt in eis.

*Exempla fu-
perftitiouū.*

1. Qui dæmones adorant, facrificium eis of-
ferunt, honorem impendunt, exprefse, vel ta-
cite inuocant: confilium, auxilium, aut fauo-
rem ab eis quærunt.
2. Qui futura prædicere volunt, vel magos
accedunt, aut Ariolos, aut incantatores, vt oc-
cultas cognofcant, vel secreta reuelent, vel cõ-
filium præftent.
3. Qui aliquam virtutem fomnij tribuunt,
vt quia fomnium habuerunt tale vel tale, fel-
licitatis aut infortunij quippiam euenturum,
credunt.
4. Qui per inspectionem membrorum, aut
partium animalium, futura prædicunt, aut de
rebus futuris, ex euentu præcedentium, pro-
nunciant.
5. Qui accedunt ad vagabundos illos, quos
Galli AEgyptios, Itali Cingaros, Germani
gentiles appellant, vt ex figuris manuum, ha-
cici

ciei constitutione, vel corporis statura fortunam faustam, vel infaustam annuncient.

Qui obseruant dies aliquos certos Conuersionis Pauli, Vincetij, Urbani, Martyrum, vel aliorum, in quibus si pluat, vel cœlum serenum sit, serenitatem, fertilitatem, sterilitatem, vini copiam, vel inopiam, vel per spaciũ aliquot dierum continuam pluuiam prædicunt. Qua de causa superstitiosi sunt versus illi, de festo Conuersionis S. Pauli.

Clara dies Pauli bona tempora denotat anni,

Sinix, aut pluuiæ, designat tempora cara:

Si fuerint venti, designat prælia genti:

Si fuerint nebula, pereunt animalia quæq.

Qui colligunt herbas in die S. Ioannis Baptistæ, ad singulares quosdam effectus, credentes tales esse maioris virtutis: vel inserunt arbores ipso Annunciationis Mariæ, existimantes hoc melius: Aut in festo S. Stephani, ex eadem causa diminuunt sanguinem equorum: & de similibus simile est iudicium.

Qui oblationes faciunt sanctis ex bonis Eleemosyna petitis, credentes eas maioris esse virtutis ad consequendum effectum: aut crucem S. Bernardi emptam ex Eleemosynis, sanctiorem putant: aut offerunt in honorem sanctorum caram, vel aliam rem coniunctam criminibus animalis ægrotantis.

Pium autem est, & ab vniuersali Ecclesia receptum, in templis post impetratam sanitatem

tem oculorum, aut pedum, aut manuum, aut animalium, aliarumque rerum simulacra suspendere ex auro, argento, cera vel alia materia confecta, ad laudem & gloriam Dei & sanctorum, vt sint adeptæ sanitatis manifesta indicia. Gratissimè namq; accipit Dominus eorum qualiacunque sunt dona, nec exigua, nec vilia dedignatur: quippe qui ea pro ferentis facultate metitur. Hæc itaque omnium spectaculo exporrecta, testantur morborum depulsionem, cuius ipsa certissima signa sunt à sanitatem consecutis allata. Hæc, sepulcorum ibi martyrum quæ sit virtus, ostendunt, vt optimè tradit Theodoretus Cyrensis Episcopus, lib. 8. de curatione Græcarum affectionum.

9. Qui obseruant quosdam dies faustos, aut infastos ad ingrediendum iter: aut constituunt differentiam, an quis manè surgens dextro vel sinistro pede in primis terram tangat, aut quem postponat aut anteponat, egrediendo limen ædium. Ad hunc ordinem referre possum eos, qui obseruant modum capiendi Sagas, vt eas vel in lecto capiant, vel eleuent in altum, ne terram calcant, quicquid quidam doceant: cum, vbi eadem ratio militat, idem ibi ius statuendum sit.

10. Qui vel quæ submergunt imagines in aqua pro pluuia habenda, vel faciunt quasdam ligaturas & diabolicas cæremonias, ne lac integro

regro anno vaccis subtrahatur opera maleficarum: aut certis diebus summo diluculo scopis olera tangunt, ne erucæ, ciniphes, vel alia imperfecta animalia oleribus & herbis nocumenta inferant.

Qui, cùm herbas colligunt medicinales, & eas vulneribus adhibent, fiduciam ponunt in modo ligaturæ, vel numero partium, vt numerus par vel impar sit: vel in herbis colligendis obseruant, vt ante solis ortum id fiat, vel certo die; vt die veneris, aut solis, vel tacendo colligant, &c. Quod autem medicus herbas colligat potius in Maio vel Aprili, quàm in Augusto, aut hyeme, id non superstitionis sed medicinæ est: quia tam ratio naturalis, quàm medicina dicitur, quibusdam anni temporibus, virtutem in herbis esse potentioram ad naturales effectus.

Qui certam fiduciam constituunt in quibusdam nominibus scriptis, vel verbis etiam sacris, aut characteribus, vt non vulnerentur, mutilentur, aut occidantur: aut qui (quod horrendum dictu est) in die Parasceues sanctæ ad eunt crucem aliquam in biuio, vel triuio, & bombardam post terga in crucem emittunt, vt deinde quemcunque velint scopum attingant: aut in nocte S. Ioannis certas quasdam herbas diabolicis cæremonijs colligunt, quibus ad detestabiles effectus vtantur.

Qui metiuntur cingulum ægrotantis, vt

L 3

cognos-

cognoscatur, quis sanctus sit honorandus, ad consequendam sanitatem, certis adhibitis ritibus: aut bipenni stramen diuidunt, ad curandum tumores manuum & digitorum, aut ad sanandos certos morbos animalium, impellunt gregem in ignem ex singularibus lignis instructum, vel per circulum ducunt, & tunc animal, quod primùm fortè fortuna fortitur locum in transeundo, offerunt in honorem sanctorum. His accedunt, qui pro quibusdam capitis doloribus & similibus morbis curandis, ad porcorum lintrem, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, collum applicant.

14. Quicumque credunt maiorem virtutem inesse aquæ benedictæ Dominicis sequentibus quatuor tempora, quàm alijs, ad speciales quosdam effectus: aut nolunt die Veneris vngues præscindere, aut Sabbato filare, & interim ab alijs seruilibus operibus non abstinent.

15. Qui fidem adhibent probationi ferri candentis, vel aquæ frigidæ in maleficis cognoscendis, de quibus prope finem infra latius. Nec non etiam qui admittunt & fidem tribuunt, quod quidam tortores siue carnifices quosdam potus ad eliciendum confessionem maleficorum adhibent.

16. Quicumq;, cùm audiunt picam vociferantem circa ædes alicuius, mortem prædicunt
breui

breui imminere: aut quia canem audiunt vlu-
lantem, pestem præfagiunt: aut quia obuiam
venit lepus, mali aliquid instare ominantur.
Similes & alias multas vanas superstitiones &
magicas artes solent exercere, qui artem vena-
toriam sequuntur.

Huiusmodi & similes artes nugatoriæ, vel
noxia superstitiones ex quadam pestifera so-
cietate hominum, quasi pacta infidelis & do-
losæ amicitia constituta, penitus sunt repudi-
andæ & fugiendæ Christiano, vt decernitur
26. q. 2. cap. Illud ex August. Atq; hoc addide-
rim, superstitiones tanto esse periculosiores,
quanto plures res sacræ adhibentur. Quia hoc
Diabolus maximè intendit, vt vel sub specie
pietatis decipiat: aut res sacras ad humanam
salutem ordinatas, in peruersum vsum re-
digat.

Dicit aliquis: Eueniunt tamen aliquan-
do effectus in dictis operibus. Quandoque
enim futura prædicunt, aut ægris sanitatem
restituunt, &c. Respondetur in cap. Nec mi-
rum 26. q. 5. ex August. hoc fieri permissio-
ne DEI, vt ipsi, qui hoc audiunt, vel vident, pro-
bentur, & appareant, qua fide & deuotione
sint erga Deum, an etiam facillè moueantur &
sequantur Deos alienos, sicut in Deuterono-
mio Moyses ex verbo DEI populum instru-
xit, cum inquit: Si surrexerit in medio tuo
Propheta, &c. De varijs superstitionibus
L 4 obser

obseruationibus dierum, collectionibus herbarum, diuinationibus, augurationibus auiũ & incantationibus: ex August. 26. q. 7. ca. Non obseruetis, dicitur: Qui aut talibus credunt, aut ad eorum domum euntes, aut suis domibus introducunt, aut interrogant, sciant se fidem Christianam & Baptismum preuaricasse; & vt paganum & apostatam, id est, retrò abeuntem, & Dei inimicum iram Dei grauiter in æternum incurrisse; nisi Ecclesiastica pœnitentia emendatus, Deo reconcilietur.

Quoniam his addi possent, iuxta D. August. doctrinam lib. 2. de doctrina Christiana c. 20. & quotidianam experientiam, milia inmanissimarum superstitionum, nec facillè cognoscantur à multis, placuit ex Doctorum sententia regulas subiungere, quibus dignoscatur, an aliquid sit superstitiosum, vel non: quarum sit

Regula dignoscendi superstitiosa à non superstitiosis.

Prima. Quoties aliquis effectus rei tribuitur, qui non conuenit ei secundum suam naturam inditam, si per Ecclesiæ definitionem, sacram Scripturam, aut laudabilem consuetudinem non constat fieri à Deo; vt accidit in sacramentis & sacramentalibus: Habendum erit tanquam superstitiosum.

Secunda. Si effectus naturalis tribuitur alicui rei, quem constat habere ex natura rei, non est superstitio. At si attribuitur aliquibus rebus, vt signis, vocibus, vel characteribus, aut

si fi-

si fides postulatur ad productionem effectus, superstitione iudicanda est.

Tertia. Si res naturales vel artificiales, vt imagines, signa, vel characteres adhibeantur ad productionem supernaturalium effectuum, vel motum liberi arbitrij flectendum, vel diuinandum, aut ad efficiendum spirituales effectus tam in nobis quàm alijs, nisi fiat modo in prima regula significato, secundum sacram Scripturam, Ecclesie definitionem, aut approbatam consuetudinem: superstitione sum erit tenendum

Quarta. Quando quis vtitur verbis sacris, aut etiam orationibus, alijsque pijs operibus, in rebus vanis, neque ad diuinum honorem & cultum pertinentibus; est superstitione, quia callidus serpens, miscet vanis & malis bona & pia, vt simplicibus cautius sub specie pietatis imponat.

Quinta & vltima Regula. Quando quis exercet aliquod opus, ad aliquam abstinẽtiam, vel corporis exercitium pertinens, videndum est vt refrenet carnalis concupiscentiæ motum, modo virtuti congruo, secundum Ecclesie ritum & moralem doctrinam.

De materia superstitionum legendi sunt. S. Augustinus lib. 2. de doctrina Christiana à cap. 20. S. Thomas 2. 2. à q. 92. per aliquot qq. Ioannes à Turrecremata super decreto, 26. caussa cum textu. Syluester Prieras in summa,

L 5

verb.

verb. Superstitio, Incantatio & maleficium. Martinus Arles in Tractat. de Superstitionibus, qui habetur in Oceano Iuris, vol. 10. Martinus Nauarrus in Manuali Confessariorum, cap. 11. à num. 22.

4. causa dispositiua, Curiositas.

Quarta causa dispositiua ad maleficia est *Curiositas*, quæ his portentis illudatur per Dæmonum fallacias, quando id imprudenter appetit scire, quod ei nulla ratione competit inuestigare. ex d. cap. Nec mirum.

HAEC potestas immundis spiritibus ideò datur, vt peruersos sibi aptent, hoc est, prauos homines seducant, illos scilicet, qui spernunt veritatem, & credunt mendacio, nec sanam doctrinam ferunt, sed ad sua desideria coaceruant sibi magistros prurientes auribus, & ad fabulas conuertuntur, onerati peccatis ducuntur varijs desiderijs, semper discitantes, nunquam ad scientiæ veritatem peruenientes, iuxta Pauli sententiam. Hinc in d. cap. Nec mirum, ministerio Dæmonis in primis à Chaldæis traditur inuenta magia, eo quod ipsi cæteris essent magis curiosi. Et Augustin. lib. 10. de Ciuitate, cap. 9 incantationes & carmina nefariæ curiositati tribuit. Ac clarius lib. 2. de doctrina Christiana, cap.

22 & 23. quod ita incipit. Hinc enim fit, vt occulto quodam iudicio diuino, cupidi malorum rerum homines tradantur illudendi & decipiendi pro meritis voluptatum suarum, illudentibus eos atque decipientibus angelis: quibus ista pars mundi infima secundum pulcherrimum ordinem rerum, diuinæ prouidentiae lege subiecta est. Quibus illusionibus & deceptionibus euenit, vt istis superstitiosis & perniciosis diuinationum generibus multa præterita & futura dicantur, neq; aliter accidant, quàm dicuntur, multaq; obseruantibus secundum obseruationes eueniant, quibus implicati, curiosiores fiant, & sese magis magisque inferant multiplicibus laqueis perniciosissimi erroris, &c.

Consentit his pulchrè Guilhelmus Parisiensis in lib. de Legibus, folio 35. columna 2. Scito, inquit, quia omne genus peccati idololatriam prouexit: Sicut euidenter apparet de curiositate, quæ est libido sciendi non necessaria. Tanta namque libido sciendi futura, & alia cordium occulta, quorundam hominum inflammavit animos, vt huius scientiam, execrabili animarum suarum commercio à Dæmonibus mercarentur. Propter quod & ipsi naturæ humanæ inimicissimi Dæmones, sacrilega opera excogitauerunt, eisq; se placari, & induci posse hominibus suggesserunt: Im-

petra-

petrariq; posse ab ipsis scientiam futurorum & aliorum occultorum. Inde processerunt nefandissima illa opera, quæ etiam vulgò nominatissima sunt: videlicet inspectio speculi, inspectio spatulæ, inspectio vnguis, videlicet vt furta, & alia occulta inuenirentur, in quibus omnibus Diabolicorum sacrificiorum impietas partim latet: & partim omnibus manifesta est, si perfectè scripta inueniantur. Ex hac eadè peste curiositatis processit liber maledictus, & execrabilis, qui dicitur liber sacratu. Similiter & alius, qui dicitur (speculum) ab omnibus, in quibus præterita, præsentia & futura videri ipsi auctores eorum Dæmones promiserunt. Sunt & aliæ huius pestis innumeræ, per quas curiositatis initium stragem animarum inæstimabilem fecit: hæc Guilielmus. Atq; occasione curiositatis arbitror non rarò doctos & magnos ingenio capi à Dæmone. Tentat enim eos curiositate, vt velint cognoscere, videre, & experiri noua, inusitata, & rara. Quare Apostolus admonet Rom. 12. non plus sapere, quàm oportet. Curiositati adiungi potest latens in multis cordibus intolerabilis superbia, quæ Domino Deo in summo gradu displicet, & Dæmonibus maiorem in modum placet.

3. *Causa est
auaritia.*

Quinta causa est: *Insatiabilis amor
congregandi diuitias.*

QVAM

QUAM satis superq; S. Paulus indicat, cum
 ait: Qui volunt diuites fieri, incidunt in
 tentationem, & laqueum diaboli, & desideria
 multa inutilia, & nociua, quæ mergunt homi-
 nēs in interitum & pērditionem. Radix enim
 omnium malorum cupiditas, quam quidam
 appetentes, errauerunt à fide, & inferuerunt se
 doloribus multis. *Hæc Apostolus.* Auaro enim ni-
 hil scelestius, qui etiam propriam animam ve-
 nalem exponit, vt pecunias congreget: Quod
 Dæmoni optimè constat, atq; sic insatiabili
 appetitui tentationem congruam obijcit, vt
 in laqueum eum pertrahat. Inueniuntur qui-
 dam ita auaritia excæcati, & miseri, quod mā-
 monē Deo nummorum sacrificent, vt diuites
 efficiantur, quorum meminere Ioannes de
 Friburgo in summa Confessariorum li. 1. tit.
 11. q. 25. & Paulus Grillandus lib. 2. de Sortile-
 gijs, q. 11. nu. 25. Auaris & alijs. qui rerum ino-
 pia laborant, vt supra significatum est, Dæ-
 mon quandoque diuitias promittit, sed non
 præstat. Confessa est etiam inter alia puncta
 Weisenbeins Anna / cuius suprà mentionem
 fecimus, quod si in principio sui casus non ni-
 mis bonis temporalibus acquirendis dedita
 fuisset, & Mammonæ inseruiuisset, faciliter se
 cum gratia Dei ad cor redituram fuisse. Remē-
 dium contra hoc malum subiungit Aposto-
 lus, cum ait. Tu autem homo DEI, hæc
 fuge: Sectare verò iustitiam, pietatem, fi-
 dem,

dem,

dem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

6 causa,
Luxuria.

Sexta Causa est, *Luxuria, seu carnis voluptas.*

HAEC multum efficax est ad hominem capiendum & detinendum. Sic Balaam, cap. 24 & 25. in lib. Numerorum: filios Israel mediante fornicatione cum filiabus Moab, induxit ad idololatriam. Hoc enim vitium sapientes & insipientes, ignobiles & potentes deiicit. Quis enim Salomone sapientior, & Samsone fortior? & tamen vtrunq; vicit luxuria: bene ad hoc propositum facit illud Eccl. 19. Vinum & mulieres apostatare faciunt etiam sapientes, & luxuria Salomoni causa fuit colendi Deos alienos, vt constat ex lib. 3. Reg. ca. 11. Tobia. 6. Audi me, & ostendam tibi, qui sunt, quibus Dæmonium præualere potest. Hi namq; qui cōiugium ita suscipiunt, vt Deum à se & à sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem Dæmonium super eos. Quomodo hoc peccatum non solum causa incidendi, sed etiam perseuerandi in malo sit, optimè ex sacris literis tradit Gulielmus Peraldus, Episcopus Lugdunens. in summa virtutum & vitiorum, tomo 2. tract. 3. ca. 3. Atq; id Isidorus lib. 2. de summo bono cap. 39. satis etiam attestatur, dum ait. Maximè per
carnis

carnis luxuriam humanum genus subditur diabolo, quàm per cætera vitia. Dæmones scientes pulchritudinem esse animæ, castitatem, & per hanc hominem angelicis meritis, è quibus illi lapsi sunt, coæquari, liuore percussi inuidiæ, iniiciunt per sensus corporis, opus desideriumq; libidinis, quatenus à cælestibus deorsum deiectam animam pertrahant, secumque quos vicerint, gloriantes ad tartara ducant. Nouit optimè Dæmon, vehementissimum esse carnis ardorem, & animum, quem occupauerit, non facile liberari. Etenim vt S. Ambros. ait in cap. 4. Luca. quasi clavis quibusdam suffigitur anima corporis voluptatibus, & cum semel adhæserit cupiditatibus demersa terrenis, difficile in altum potest, vnde descendit sine Dei fauore reuolare. Actuum enim suorum vineta laqueis, & deliciarum secularium illecebris obnoxia iam tenetur. hæc Ambrosius.

Septima est, *Execratio, vel maledicendi siue imprecandi rabies.*

7. *Causa, maledicendæ rabies.*

QVOD quidem peccatum multis vsitatissimum est, vt minima occasione & aduersitate oblata, se suosq; Dæmonibus & diris omnibus deuoueant; & tunc aliquando iusto Dei iudicio malum euenit, quod imprecantur. Quare Prouerb. 8, dicitur: sicut avis ad
alta

alta transuolans, & passer quolibet vadens; sic maledictum frustra prolatum in quempiam superueniet: & in Psa. 108. Dilexit maledictionem, & veniet ei: & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. Hinc compertum est experientia, diabolum sumpsisse quandoque hanc occasionem perducendi ad maleficium.

S. Caussa, Nimia tristitia & ira *Octaua, quae frequentissimè in muliebri sexu locum habet, est desolatio, siue nimia tristitia, aut pusillanimitas in aduersis.*

DVM enim fœminæ in aduersitates calamitates, aut perturbationes incidunt, animum abijciunt, maximè quando non est qui consoletur, aut consilio iuuet. Hanc oportunitatem Dæmon perscrutatur, atq; sub fictæ personæ forma, auxilium, cōsiliū, & patrocinium promittit, cum maxima deceptione. Huic adiungere possumus immoderatam irā qua multi se vindicare de alijs per fas & nefas cupiunt: quod quando propter fragilitatem non possunt, malignus se offert, & inspirat vindictæ modos. Sed nunc cū contingat inter alias vnam esse causam præcipuam perseuerantiæ in tam graui atq; intolerabili Dæmonis iugo, de hac paulò latius aliquid dicendum pro remedio contra hoc durum vinculum.

Nona caussa perseuerantiæ in tanto
scel.

scelere, est *Error, quem Diabolus opinioni hominum, quos capit, imprimit, ut sibi persuadeant, fieri haud posse, ut ad sanum cor conuertantur.*

LEGIMVS in lib. Iudicum, quod Philistæi *Iudicum 16.* Samsonem fortissimum captum quamprimum oculis priuârunt, priuatum ad pistrinum ablegârunt, & molere fecerunt, omnibusque ludibrijs & illusionibus affecerunt. Hos Philistæos maligni spiritus sequuntur; quamprimum hominē Christianum arte sua quacunq; occasione aut specie deceperunt, oculos intelligentiæ effodiunt, atq; persuadent impossibilem esse reditum ad Deum, cuius fidem abnegauit; sicq; hominem oculis captum alligant ad pistrinum, id est, suam grauem & intolerabilem seruitutem, atq; si molere, id est suis imperijs in omnibus satisfacere nolit, verberibus, minis & terroribus cogunt, atq; ludibrijs afficiunt. Atque vt melius ligatum Dæmon teneat, imperat sub maxima pœna, vt infelix homo omnia sua peruersa consilia, & sceleratissimas suggestiones in secreto teneat, nec vlli mortalium extra suam societatem reuelet.

Astutissimus inimicus imitatur in hoc negotio mores callidissimi alicuius amatoris, qui honestam aliquam bonorum parentum filiam, aut honesti viri vxorem intendit seducere.

M cere.

cere. Is omni cura industriaq; laborat, vt sua verba, facta & consilia non deueniant in notitiam, nihilq; magis timet, quàm ne puella parentibus ea patefaciat, cognoscens hoc pacto parentum prouidentia suos conatus frustrandos & irritandos esse. Eodem modo diabolus in hoc tam occulto, & ab hominum sensibus alieno scelere omni ratione procurat, vt homo, quem cepit, fraudulenta sua consilia nemini detegat. Ad quem effectum consequendum minas intentat, timorem incutit, & pudorem obijcit: his nodis anima miseri hominis intricata, se expedire non potest; cum careat bono consilio, & tam Dei, quàm hominum prudentum auxilio destituatur. Ex hoc capite contingit, paucissimos esse maleficos, aut fagas, qui in confessione sacramentali hoc crimen confiteantur, hinc etiam sequitur exiguum esse numerum eorum, qui vel quæ sua sponte conuertantur ad Deum, relicta diabolica societate, antequam ad manus publicæ iustitiæ deueniant. Ex eadem quoque causa oritur, quod nonnullæ fœminæ potius optent & eligant mortem, quàm vitam, timentes ne iterum reducantur ad laboriosum illud molendinum. Contra hunc Diabolicum errorem, & simplicium falsam opinionem veritas statuenda est, quæ tenebras falsitatis & erroris depellat. Veritas autem est, quod homo quicumq; etiam a Diabolo deceptus, cum gratia Dei potest per penit

*Remedia cōtra despera-
tionis erro-
rem.*

pœnitentiam redire ad gratiam, Diaboli iugum rumpere, & tam fœdam societatem relinquere, etiam quocunq; tempore. Hanc veritatem probant clamores Domini ad peccatores. Ezech. 18. projicite à vobis omnes prœuaricationes vestras, in quibus prœuaricati estis, & facite vobis cor nouum, & spiritum nouum: & quare moriemini? quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus: reuertimini & viuite. Eccles. 33. Impietas impij non nocebit ei, in quacunq; die conuersus fuerit: Hierem. 8. Nunquid qui cadit, non adjiciet vt resurgat? & qui auersus est, non reuertetur? Quare ergò auersus est populus iste in Hierusalem auersione contentiosa? apprehenderunt mendacium, & noluerunt reuerti. Et cap. 3. in eodem Propheta: Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me, dicit Dominus. Esai. 55. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum, & miserebitur eius, &c. quoniam multus est ad ignoscendum. Eandem veritatem probant Scripturæ, quæ attestantur Dominum soluere & rumpere vincula peccatorum. vt David in Psal. Disrupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Et iterum in alio loco. Dominus soluit compeditos, Dominus illuminat cæcos. Ad idem propositum faciunt, quæ misericordiam & gratiam Dei erga peccatores ostendunt: hæc

Concionator facilè congregabit contra prædictum errorem. Quicumq; ergò à Diabolo decipitur, aut deceptus est, & sub tam dura feruitute agit, quantamcunq; fidem infideli addixerit, obedientiamq; præstiterit, redeat ad cor, frangat perfidiam, pœniteat, inuocet DEVM: cœlestis curiæ reginam, desolatorum aduocatam B. Virginem, Angelum custodem, & sanctos: resistat aduersario in fide, & vincet. Tantò autem facilius tam abominabilis status relinquitur, quantò citius deseritur. Optimū consilium est, vt homo quamprimùm se delusum cognoscit, ingemiscat, peccatum confiteatur bono & prudenti Confessario, & fidei nostræ armis fortiter se muniat contra aduersarium, eiusq; insultus forti & cōstanti animo repellat. Pleriq; enim, qui his laqueis vinciti tenentur, multis molestijs afficiūtur, si iugum abijcere diabolicum, & fœdera infidelis amicitia rumpere contendant. At si constanter se Dæmonum insultibus opponant, induendo armaturam Dei, & scutum fidei arripiendo, victoriam obtinebunt, neq; tam graues patientur tribulationes. Vt hoc rectius intelligatur & firmiter animis inhereat, similitudine discamus, quod Dæmon aduersarius noster naturam & mores habet muliebres, quātum ad imbecillitatem virium, & animi peruicaciam. Sicut enim fœmina mala cum viro rixas miscens, si eum conspiciat erecto animo, & con-

stan-

stanti vultu resistere, & verbis verbera obijcere, ilicò animum abijcit, & terga vertit, nec deinceps facillè aliquid simile tentat. Si autem maritum timidum, meticulosum, fugacemq; depræhenderit, in extremam surgit audaciam, & virum ferociter inuadit. Simili modo hostis noster facere consuevit, si quem reperit timidum & inconstantem in tentationibus, & animum abijcientem in tantis insultibus, non est bestia super terram ferocior & audacior. Vnde in nostro proposito timidis & tristibus minatur, & non rarò intentat verbera, ni morem gerant suo imperio. Sed si incidat in militem fortem & imperterritum, hilari vultu repugnâtem, diffidens de victoria fugit, & eum in pace relinquit. Hinc optimè ait S. Gregor. Diabolus cùm ei fortiter resistitur, debilis est vt formica: cùm verò suggestio recipitur, fortis est, vt leo. Nemo ergò in hoc deceptionis genere crudelitâtè sæuientis, quam minis & verberibus confirmat, pertimescat, sed confidendo in Dei misericordia & auxilio, viriliter in fide repugnet; sicut tandem triumphabit, & Dæmon confusus discedet. Inflammât ad hoc nostros animos, exemplum magni illius spiritualis ducis S. Anthonij, quem nouitium in eremo sæuissimis excepit verberibus, ita vt semianimis relictus, ad proximum vicum curandi causâ deferri debuerit. At Anthonius aliquantulum conualescens, ad primum locum

M 3 denuò

denuò se contulit ad seruiendum DEO, paratus ad noua verbera pro beneplacito Dei, nec vlla iniuria diaboli à proposito deterrebat. Hac animi constantia virum sanctum munitum nequissimi spiritus cum accedere non auderent, varias formas induentes, ferarum more alij rugiebant, alij ululabant, alij dentibus frendebant, alij flammam ore, naribus, auribusque emittebant, vt terrorem incuterent, cui verbera inferre nequibant, ad impediendum ipsum in via salutis. Sed vbi fortissimum athletam nec verbera curare, nec horrenda spectra pertimescere cognouerunt, se victos & confusos confessi discesserunt. De his Athanasius in vita Anthonij. Hoc tamen adhuc referre non pigebit ex vita eiusdem sancti, quod relato dignum est: ferunt de eo, dum verbera terroresque perferret, lucem ei diuinitus apparuisse, qua expauescunt Dæmones diffugere: Anthonium verò eo splendore recreatum exisse se, & quasi præsentem Dominum aspiceret, dixisse. Vbi eras bone Iesu, vbi eras: responditque accepisse: Aderam Anthoni, sed euentum pugnae tuae præstolabar, quam quoniam imperterritus immotusque viriliter sustinisti, manet te victoriae tuae indeficiens in caelo triumphus, præmiumque sempiternum: Omnis ergo Diaboli vis atque decertatio, constantis & pij animi continuatione destruitur. Similia in vita Hilarionis refert S. Hieronymus. Plurima

San-

Sanctorum exempla, qui fortitudine & constantia Diabolo restiterunt, qui videre voluerit, legat Marcum Marulum de religiosè viuendi institutione, lib. 5. cap. 7. Postremò, vt huic Præudio finem faciamus, si quis hac arte Diabolica captus est, cõfiteatur sacerdoti prudenti, & reuelet in confessione malum, quo detinetur: pœniteat, & in futurum armis se muniat spiritualibus. Scriptum est enim. Proverb. 28. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: Qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Et vt S. Hieronymus ait, in cap. 10. Ecclesiast. in illa verba: Si momorderit serpens in silentio. Si quem Diabolus occultè momorderit, & nullo conscio eum peccati veneno infecerit: Si tacuerit qui percussus est, & non egerit pœnitentiam, nec vulnus suum fratri & magistro voluerit confiteri, magister qui linguam habet ad curandum, facilè ei prodesse non poterit: si enim erubescat ægrotus vulnus medico confiteri, quod ignorat, medicina non curat. Molestissimè fert inimicus, quod homo sua consilia manifestet, & impedit quantum potest, obijcit timorem & pudorem. Sed tu sequere consilium Ecclesiast. cap. 4. Pro anima tuâ non confundaris verum dicere. Sancti Patres tanquam firmam obseruârunt regulam, euidèter diabolicam esse cogitationem, quam iunior seniori confunditur aperire. Vnde

Cassianus ait. Non poterit Diabolus circumuenire vel deicere iuuenem monachum, nisi eum, quem viderit aut per superbiam, aut per verecundiam suas cogitationes seniore cedere.

16. Præliudium. *Diabolus, qui ab initio similis esse voluit altissimo, adhuc in suis operibus ad hominum deceptionem diuina opera imitari contendit, & similitudinem quandam Dei affectat.*

HINC summo perè desiderat adorari, quod diuinæ maiestati competit Matth. 4. Hęc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me, & 26. q. 5. c. Nec mirum. Atq; hoc tritum est apud omnes Theologos & canonistas, vt Grilland. attestatur de Sortilegijs . q. 7. nu. 9. Ex eadem caussa Dæmones sacrificia expetunt. August. lib. 20. contra Faustum, cap. 21. Cui & Philosophi consentiunt. Apuleius in lib. de Deo Socratis, (quem rectius teste Augustino 8. de Ciuit. cap. 14. de Dæmone Socratis intitulasset) dicit, ex Dæmonibus alios diurnis sacrificijs gaudere, alios nocturnis: esse qui lætioribus esse qui tristioribus hostijs, ritibus & cæremonijs delectentur. Porphyrius lib. 2. de abstinentia animalium, subindicat ciuitatibus interdum opus esse Dæmonibus sacra facere, ne frugibus, ne diuitijs, ne vrbi ipsi noceant.

Nam

Nam rata est, inquit, apud omnes fides, eos læ-
 furos genus humanum, si irascantur, propter
 ea quod negligantur, neq; cultum legitimum
 nanciscantur. Sic August. d. lib. cap. 13. tribuit
 Labeoni, quod numina mala cruētis victimis
 placari existimauerit: & ibidem cap. 16. Ex A-
 pulei Platonici sententia mores Dæmonum
 depingit, qui dixit eos eisdē, quibus homines,
 animi perturbationibus agitari, irritari iniu-
 rijs, obsequijs donisq; placari, gaudere hono-
 ribus, diuersis sacrorum ritibus oblectari, & in
 eis si quid neglectum fuerit commoueri. Hoc
 fundamento præsupposito, facilè multa intel-
 liguntur, quæ Dæmones expetunt à maleficis:
 vt, quod disciplina in conuentu rectè serue-
 tur, quam si quis violauerit, malè ab ipso, vel
 suis ministris tractatur, & irascitur. Sic Hele-
 nam quandam ex pago S. Matthiæ, quæ mor-
 tis sententiam, & eius executionem accepit,
 Anno Domini 1589. 15. Iulij, Dæmon, qui se
 Beelzebub nominabat, in faciem ita malè per-
 cussit, quòd aliquot diebus ægrotauerit: eò
 quòd cum primavice ad conuentum cursum-
 que venisset, & multitudinem personarum
 vidisset, dixerit: Domine Deus, quomodo
 huc veni. Sic Annam quandam ex pago S. Me-
 dardi, prope monasterium S. Matthiæ, quæ
 mortis supplicium subiit 11. Augusti Ann. Dñi
 1590. per gradus deiecit, ita quod quatuor in
 corpore vulnera acceperit, eò quod ei morem

M 5 gerere

gerere nolebat. Sic etiam sæpè si in aliquo offendant per alias maleficas eas cædit, vt supra exemplis declaratum est.

17. Præludium. *Sicut unicuiq³ homini ab ortu natiuitatis sue, ad tutelam & custodiam, deputatus est bonus Angelus, secundum sacras literas, & sanctorum Patrum doctrinam: Ita etiam ad exercitium ac tentationem malus spiritus destinatus cuilibet, vt Doctores sentiunt.*

ANGELORVM custodiam calumniatur Calvinus in institutionib. sect. 7. cap. 14. & in cap. 18. Matth. & alibi, quem sequuntur eiusdem farinae homines: sed Catholica Ecclesia Angelorum tutelam firmiter amplectitur. Nunc probatur prima præludij pars. Psal. 90. Angelis suis mandauit de te. & Psal. 33. Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Genes. 48. Iacob dicit: Angelus, qui pascit me, & liberauit me à iuventute mea. Eccles. 5. Ne dicas coram angelo, non est prouidentia, ne fortè iratus contra sermone tuos, dissipet cuncta opera manuum tuarum. Vbi S. Hieron. Non enim in ventum dicta transeunt, sed à præsentis angelo, qui unicuique adhæret comes, statim perferuntur ad Dominum. Matth. 18. Videte ne condemnatis

vnum

vnum ex his pusillis, dico enim vobis, quia angeli eorum in coelis semper, vident faciem patris mei. Actor. 12. Puella Rhode, cum nunciaret Petrum stare ante ianuam, astantes dixerunt: Angelus eius est. Consentiant Doctores & Theologi S. Hieronym. in d. cap. Matth. Magna, inquit, est dignitas animarum, vt vnacumque habeat ab ortu natiuitatis in custodiam sui Angelum delegatum. August. in Soliloq. cap. 27. Chryf. hom. 60. in Matth. & hom. 3. in Epist. ad Thessalonicens. Basil. lib. 3. contra Eunomium, his verbis: Quod singulis hominibus adsit Angelus, vt Pædagogus quidam & Pastor ad vitam dirigendam, nemo contradixerit, qui verborum Domini recordatur. Angeli eorum in coelis semper vident faciem Patris, &c. Inde Psalmista dicit. Castrametatur Angelus Domini in circuitu timentium eum. Et, Angelus, qui me eruit de iuuentute mea, & quæcunq; talia: Hæc Basil. Origen. hom. 5. in Numer. & hom. 35. in Lucam. Gregor. Nyss. in lib. de vita Moyfis. Bernard. serm. 11. super Psalm. Qui habitat: in verba vers. Angelis suis mandauit de te. Hilarius, Theophyl. OEcumenius, & alij communiter in cap. Matth. 18. Cassianus in collat. 8. cap. 17. S. Thom. 1. part. q. 113. S. Bonaventura cum Magistro Sententiar. & omnibus DD. in 2. d. 11. Custodiæ angelicæ plures sunt effectus, qui à Doctoribus ex sacris literis colliguntur. Tres autem generales assignari

assignari possunt: defensio contra aduersarij violentiam, ne opprimat: Eruditio & directio contra eius astutiam in decipiendo & seducendo: Exhortatio & inductio ad bonum, ne blanditijs moueat voluntatem ad consentiendum. Sunt autem multi particulares, de quibus auctoritates Scripturæ legendæ Concionatoribus apud S. Bonauenturam, Albertum & Gabriel. in d. dist. ii. & latissimè apud Franciscum Feuardentium in appendice ad libros Alphon. Castrenf. de hæresibus lib. i. in verb. Angeli. hæres. 3. Si quis dicat. Cùm Angeli boni etiam virtute naturali præditi sint, & dono gratiæ adiuuentur, quomodo non vincunt Dæmones, & prohibent ne homines tentatione superent. Respondetur, hoc non provenire ex defectu angelicæ custodiæ, sed ex nostra voluntate libera, quæ non acquiescit consilijs & suggestionibus angelicis. Angelorum custodia & directio non cogit hominem ad bonum, voluntati vim inferendo, sed excitando & persuadendo mouet pro natura voluntatis liberæ. Contingit etiam aliquando ex ordinæ diuinæ iustitiæ & prouidentitiæ, quæ modum & ordinem Angelorum custodiæ præscribit propter demerita custoditi.

Quantum ad secundam partem præludij: quod etiam quisq; homo habeat Dæmonem exercentem designatum, tradunt S. Gregor.
loc.

loc. cit. apud Magistrum in 2. d. II. Chrysof. *non stat.*
 siue auctor operis imperfecti, hom. 40. in
 Matth. Lactantius lib. 2. de origine erroris ca.
 15. Cassian. loc. citat. Magist. & DD. in d. d. pro-
 bat Cassian. Si, inquit, consideremus illum,
 qui B. Iob expetit, apertissimè instruemur il-
 lum fuisse, qui semper insidiatus ei, nunquam
 eum ad peccatum potuerit incitare: & idcirco
 potestatem à Domino poposcisse: velut qui
 non virtute illius, sed Domini defensione,
 qui illum semper protexerit, vinceretur. De
 Iuda quoq; dicitur, & diabolus stetit à dextris *Psalm. 108.*
 eius. Ad hanc doctrinam Platonici accedunt.
 Apuleius multa scripsit de Dæmone Socratis.
 Aegyptiorum doctrina traditum est, ab Dæ-
 monum præside Deo, pro ratione propo-
 sitæ vitæ, Dæmonem assignari, non ab astro,
 aut Planeta: quod sensisse Porphyrius putatur
 vt auctor est Iamblicus. Philosophorum va-
 rias sententias de Dæmonibus cuiq; assignatis
 refert Cælius Rhodiginus, lectionum anti-
 quarum lib. 1. cap. 31. Hinc illud pulchrum a-
 pud Plutarchum, in lib. de Romanorum for-
 tuna exemplum. Cum Marcus Antonius &
 Augustus, singulari amicitia & beneuolentia
 iuncti, habito otio, sæpè lusibus inter se diuer-
 sis transmittere soliti essent, & M. Antonius
 semper victus abiret: Quidam apud eum di-
 uinandi peritia clarus, audacter ita admonere
 cepit. O Anthoni, quidnam tibi cum adoles-
 cente

cente isto? Refuge ipsum, & vita. Tu quidem illustrior es, natu item grandior, sed plurimum quoque imperator, bella multa exantlasti, peritia rerum præstantiores. At nescio, quo pacto huius ipsius Dæmonem Dæmon reformidet tuus. Quin tua quidem fortuna ampla est ex se, sed fortunæ adolescentis subblanditur. Quod ni abieris procul, ad illum defecturum apparet. *Dubium esse potest: An mutato loco, mutetur & Dæmon?* Quidam enim absurdum arbitrantur, eodem referente Cœlio, lib. d. cap. 32. quod Dæmon vnus ita in mancipium venerit, vt ne latum quidem vnguem à nobis discedat, quantumuis longinqua terrarum spacia abierimus: Qui etiam in ea sunt opinione, ex eadem radice, quod homo in vno loco sit fortunatior, quàm in alio. Quia cum in qualibet Dæmonum decuria, plura sint dignitatis & virtutum discernicula, variatis locis varij sunt rerum euentus. Sic felicior & fortunatior erit in loco, qui potentiorum Dæmonem adeptus fuerit, infelicior, qui inferiorem & debiliorem, vt exemplo à Plutarcho relato ostenditur. His annotatis vt propositum prosequamur: bonus Angelus, & spiritus malus circa hominis actus in custodia & exercitio sibi aduersantur. Cōtrariorum enim principiorum & formarum contrarij sunt effectus & operationes. Angelus custos & tutelarum rectè agentibus adest, salutaria consilia suggerit, ad bonum incitat,

incitat, ne in peccatum cadat, aut si ceciderit, statim resurgat, sollicitat. Dæmon susurrando semper ad peccatum instigat, mala consilia proponit, ad malū instruit, teporem & soporem immittit, mentē excæcat, vt homo in peccatis sordescat, laborat, omnia media fallacia adhibet, donec manibus pedibusque ligatum miserum hominem teneat, & pro sua peruersa voluntate regat. Bonus Angelus dux & auctor homini existit, vt Dei noua creatura in Baptismo fiat, Deo in perpetuū, vt iustum est, suam seruitutem & cultum impendat, & addicat: Diabolo & pompæ eius abrenunciet. Dæmō proprius in hoc detestabili maleficij opere instigator est, vt homo in primis professione in Baptismo factæ abrenūciat, Deo, B. Virgini, & omnibus sanctis valedicat, sibi suam operam addicat, obedientiam præstet. Et sicut *Judith. 19.* Judith clarissima herois, angelum itineris sui & castitatis directorem inter prophanorum barbaras atq; impuras manus propugnatorē habuit: sic dæmoni cura est, vt hominem ad impurissimā libidinē inducat. Deinde quemadmodū Angelus Abacuc Prophetam in Babylonē tulit, vt prædium Danieli in lacu leonum traderet, & iterum in Iudæam expedito negotio cōfestim reportauit, & in locum suum restituit: Ita dæmon suum maleficum ad conuentū defert, & peracta tragediā magica, reportat ad locum in quo suscepit. Imò etiā sicut Angelus B. Petrum,

Petrum,

Act. 12.

Petrum, percusso latere eius excitauit è somno: Ita Dæmon malefici etiam suum clientem è somno excitat, vt multorum confessionibus didicimus, vt congregationem & cursum adeat, quando præscripto tempore conueniendum. Vbi & hoc occurrit notandum. Sicut

Daniel. 14.

Abacuc, qui nec Babylonem viderat & lacum nesciebat, vt Scriptura attestatur, à bono angelo ad locum longè situm & ignotum deferrebat. Ita malefici à suis Martinetis, aut Martinellis vt aliqui vocant, nostri autem vt plurimum Amasios appellant, aliquando deducuntur ad loca ignota, & multum remota, cum tamen putent, quod sint profecturi ad conuentum vicinum. Martinetus enim non eorum voluntati obsequitur, sed suæ nequitiae, aut sui præsidis imperio studet satisfacere. In conuentibus enim non rarò vnus superior Dæmon toti multitudini præsidet, cuius præscripto omnia diriguntur: Sicut etiam in Polytica Republica, multi sunt ministri, consiliarij, rectores & executores, quibus vnus supremus præsidet, & cuncta moderatur & dirigit: Atq; hoc etiam satis conuenit eis, quæ sacrè literè de bonorum angelorum custodia & præsentia tradunt. Daniel meminît Angeli Græcorum, Persarum, & Michaëlis patroni filiorum Israël: Moyse angeli castrorum, Iohannes in Apocalypsi, Angeli Ephesi, & Smyrnæ. &c. Sicut ergò vni prouinciæ, exercitui,

aut

aut Ecclesiæ præest vnus Angelus bonus, licet
singuli suos habeant tutelares: Sic etiam vnus
Dæmon præsidet alicui congregationi malefi-
corum & Martinetorum. Hinc qui de naturis,
differentijs, officijs & præsentia Dæmonum
scribunt, tradunt Dæmonem nomine Bathyn
ducem magnum & fortem cursu velocissimo
homines transferre de regione in regionem,
cui subsunt triginta legiones. Idem opus tri-
buunt alteri Principi, cui nomen Gaap, vel
Tap, cuius imperio etiam multæ legiones in
obsequio sunt. Sed Dæmonum nomina & di-
stincta officia, & numerum subiectorum ne-
mo scire potest, nisi ab ipsis didicerit, secundū
doctrinam Augustini, li. 21. de Ciuit. Dei, cap.
6. Neq; enim, inquit, potuit, nisi primū ipsis
docentibus, disci, quid quisq; eorum appetat,
quid exhorreat, quo inuiteretur numine, vel
cogatur.

Hæc de Præludijs. Nunc prior quæ-
stionis pars per Conclusiones resol-
uitur.

I. Conclusio. *Malefici, Magi, di-* Magi, Ma-
uinatores, vel quicumque alij, pactum cum lefici, nulla
Demonibus habentes, nullaverapossunt fa- vera fecerit
cere miracula. miracula,
sed tantum
mirabilia

N

PRO-

PROBATVR Conclusio, quia facere miracula vera, est argumentum diuinitatis, & arguit infinitam potentiam: ergò solum competit Deo, iuxta illud Psalmi. Qui facit mirabilia magna solus. Deinde, facere miracula, excedit ordinem totius naturæ creatæ, ergò non est in potestate Dæmonis. Hanc Conclusionem probant S. Thom. 1. part. q. 110. art. 4. & q. 114. art. 4. Alexan. Halen. 2. part. q. 45. S. Bonauent. & alij Doctores in 2. sent. d. 7. & habetur in 26. q. 5. cap. Nec mirum, ex August.

Dictum in Conclusiõne, (vera miracula) Quia Dæmones etiam possunt facere mirabilia, quæ homines mirantur, quia eorùm facultatem & cognitionem superant. Sic Magi Pharaonis veros serpentes & ranas fecerunt per virtutem Dæmonis, vt attestatur August. lib. 20. de Ciuit. cap. 28. non tamen rationem veri miraculi attigerunt, cùm fecerint per applicationem actiuorum naturalium ad talem effectum. Ad maiorem Conclusionis lucem aduertendum ex doctrina S. Thomæ 1. part. q. 110. artic. 4. ad 2. quod miracula simpliciter loquendo, dicuntur, quando aliqua fiunt præter ordinem totius naturæ creatæ. Et quia non omnis virtus naturæ creatæ, est nobis nota, ideò cùm fit aliquid præter ordinem naturæ creatæ nobis non notæ per virtutem creatam nobis ignotam, est miraculum quo ad nos: Quia eius causam non cognoscimus, licet

licet sit sub ordine naturæ creatæ & limitatæ:
 Sic quando Dæmones aliquid faciunt sua
 virtute naturali, quæ maxima in ipsis est, &
 maior, quàm ut à nobis comprehendatur, mi-
 raculum nō est simpliciter, sed quoad nos. Ig-
 nari sepè multa admirantur, cum causam non
 cognoscant, quæ docti causarum concursum
 & coniunctionem perspicientes pro commu-
 nibus habent. Ex hac radice nota est illa distin-
 ctio Magiæ, qua diuiditur in eam, quæ fit mi-
 nisterio substantiæ separatæ, quâ omnes Chri-
 stiani semper damnarunt, & in aliam natura-
 lem, quæ quædam pars est Philosophiæ natura-
 lis abditæ & secretioris, docens res summa ad-
 miratione dignas efficere ex applicatione mu-
 tua agentium & patientium naturalium. Hanc
 distinctionem amplectuntur D. Hieron. in
 ca. 2. Danielis super illis verbis. Præcipit rex ut
 conuocarentur Harioli & magi & malefici,
 &c. Iustin. Martyr in lib. qq. à gentibus propo-
 sitarum q. 24. & 26. Victoria in Relectione de
 arte Magica, num. 7. & alij alibi. Quæ ratione
 nomen Magiæ absolutè non significat artem
 illam magicam, quæ Dæmonum auxilio &
 scientia vitur: sed artem & facultatem facien-
 di opera occulta & mirabilia, non solùm ex-
 tra solitam rerum cursum, sed supra homi-
 num communem opinionem & captum. In-
 sunt enim rebus naturalibus mirabiles virtu-
 tes, quas non omnes homines, sed ijtātum qui
 N. 2   longo

longo tempore, & mira experientia abditas rerum causas perscrutati sunt, cognoscunt. Huius Philosophiæ secretioris Chaldæi; fuerunt studiosissimi, cuius terminis cum non essent contenti, sed ex curiositate plus cepissent sapere, quam oportet, spirituum in inspiratione tracti, inciderunt cum primis in damnatas artes Magicas. Quare cum Francisco Victoria sic rectè Magia poterit definiri, quod sit effectrix & operatrix multorum operum & effectuum quorum ratio compræhendi & intelligi mente non potest. Quod sic intelligendum, non quod eorum ratio simpliciter non possit intelligi, sed quod, nisi ab illis, qui summam nauârunt operam in rimandis secretioribus rerum causis, & si hæc Philosophiæ pars, more aliarum vulgaris fieret in scholis, & communis multis redderetur, nomen Magiæ amitteret, & Physiçæ, naturaliq; scientiæ ascriberetur. Huiusmodi naturalia exempla ponit Augustinus lib. 21. de Ciuit. cap. 4. Salamandra in ignibus uiuit. Quidam Siciliæ montes semper flammis æstuant, non tamen consumuntur, sed integri perseverant. Et de magnete refert, quod quando iuxta eum ponitur adamas, non rapit ferrum, & si iam rapuerit, & ei appropinquauerit, mox remittit. Sic nauæ mare nauigantes in Indiam, referunt, maritimas cautes magneticas in quibusdam locis esse, quæ medio cursu nauigia, si quid in eis ferri sit, vel clauus vnus, sistant,

fistant, detineant, & attrahant. Quare qui illac
 sunt præternavigaturi, postes nauium ligneis
 clauis compingunt. In cap. 5. alia exempla re-
 fert. Apud Garamantes fons fertur esse tam
 frigidus diebus, vt non bibatur, tam feruidus
 noctibus, vt non tangatur: Et in Epiro est alius
 fons, in quo faces, vt in cæteris, extinguuntur,
 sed non vt in cæteris accenduntur extinctæ. In
 Perside lapis nomine Solenites gignitur, cuius
 interior candor cum luna crescit, atq; deficit.
 Alia plura rerum naturalium exempla ponit
 S. Augustinus, quæ Ludouicus Viues ex alijs
 naturæ inuestigatoribus Plinio, Lucretio, He-
 rodoto, Mela, Solino, & similibus illustrat.
 Multa similia exempla naturalis Magiæ ponit
 Guilhelmus Parisiens. in 2. parte 2. principalis
 de Vniuerso, cap. 21. vtpote, quod lapis Iaspis
 fuget serpentes. Quare aquilæ ponunt illum in
 nidis suis, vt per ipsum terreant, & abigant ser-
 pètes. Lapis Gagates nominatus, virginitatem
 perditam prodit. Vnde redactus in puluerem
 in potu sumi non potest à muliere corrupta.
 Hoc experimento in maiori Britannia proba-
 re consueuerunt, qui pueri, quæuè puellæ vir-
 gines essent. Arboris, quæ agnus castus dicitur,
 famosissima virtus est ad conseruandam casti-
 tatem, vnde & nomen accepisse videtur. De
 lapide Elyroïda naturales scripserunt, ipsum
 posse contra colorem, cuius operationem ita
 impedit, vt gestantem illum videri non sinat:

de his latius Guilhelm. Aristoteles in lib. de
mirabilibus quoq; attestatur in monte Egero
herbam Charisiam reperiri, quam si mulier
portauerit, homines ad amorem pelliciet.

*Tripliciter
malefici
demonis
ope mira-
bilia fa-
ciunt.*

Dæmon autem tam mirabiles effectus cum
Magis vel maleficis triplici potissimum mo-
do operatur.

1. Vel effectus per naturam, aut artem factos
aliunde trahendo, ita vt hominibus videan-
tur in præsentia mirabiliter effecti.

2. Vel de nouo occultè faciendo, per appli-
cationem caussarum naturalium actiua passi-
uis coniungendo, & accelerando actiones,
quantum natura patitur, & suæ potestatis sub-
tilitas valet.

3. Vel secundum apparentiam tantum, de-
ludendo sensus per præstigia & illusiones phar-
taimatum. Si enim ipse Sathan potest apparere
in corpore assumpto: quare non potest for-
mas aliarum rerum effingere, & sensibus ho-
minum obijcere?

2. Conclusio. *Magi vel malefici non
possunt transmutare materiam ex vna for-
ma in aliam: vel clarius, Malefici non pos-
sunt immediatè virtute Dæmonis, in rebus
naturalibus siue corporalibus aliquam im-
primere formam naturalem,*

Hæc

HAEC Conclusio est contra quosdam Platonicos, qui posuerunt formas corporales deriuari à substantijs spiritualibus, per modum participationis: & quosdam alios in hac materia, de quibus in sequenti Conclusione.

Probatur Conclusio: Demones non possunt: ergo nec magi, nec malefici: quia ipsi opera Diaboli adiuti operantur. Antecedentis veritatem astrunt August. lib. 3. de Trinitat. cap. 7. & S. Thom. 1. part. q. 65. artic. 4. & q. 110. artic. 2. & q. 114. artic. 4. ad 2. & lib. 3. contra Gentil. cap. 103. Alexand. Halen. 2. part. q. 43. artic. 1. & 2. S. Bonauentura in 2. sent. dist. 7. part. 2. artic. 2. q. 1. & 2. Francisc. Victoria in Relect. de arte Magica, à num. 35. & Aristot. lib. 7. Metaphysicæ à textu 26. Vbi tradit, formas non imprimi in materiam ab aliqua substantia separata, sed reduci in actum de potentia materiæ, per actionem formæ in materia existentis, quia simile fit à simili sibi: sed quod propriè fit, est compositum, ergo fit à composito, & non à substantia separata. Vnde omnia quæ fiunt in hoc mundo, fiunt à similibus causis, effectus enim virtute est in causa. Qua ratione cum omnia sint eminenter in Deo, & non in alijs creaturis spiritualibus, ipse s; fit infinitæ potentæ, potest trãsmutare res de forma in formam, creare, annihilare, & producere, absque vllò adminiculo alicuius causæ particularis, vt etiam fecit in

rerum omnium creatione & production. Atque tūc suo imperio, quod nulla creatura immutare potest, virtutem & naturam naturalibus agentibus indidit, vt suos effectus producant. Vnde sicut de terra dixit: Germinet herbam virentem, & non hominem: Ita de homine: Crescite & multiplicate, vt in Genesi scriptum est. Sicut ergo terra germinat herbam virentem: ita homo hominem, & ignis ignem producit. Ex hac Conclusione sequitur.

3. Conclusio, *Magi, vel Malefici virtute Demonis, nec se, nec alios homines verè & realiter possunt transformare in lupos, cattsos, vel aliam quamcunque bestiam.*

HAEC Conclusio non solū est vera secundum veram philosophiam: sed etiam fidei veritatem, ita vt si quis cum pertinacia contrarium credat aut dicat, sit hæreticus & infidelis. Dictum (verè & realiter) quia per illusionem & apparentiam bene fit. Conclusio est contra Ioannem Bodinum, lib. 2. de Magorum Dæmonomania, cap. 6. & alios ab eo citatos. Ipse enim multis exemplis probare intendit, Lycanthropiam, vt vocat, id est, transformationem hominis in lupum: nostra autem Conclusio est in contrarium; & eam tradūt August.

August. lib. 18. de Ciuit. Dei, cap. 17. & 18. vbi
 expressè tenet omnia talia fieri phantastiq̃
 & per præstigijs; & sic soluit fabulas illas ex
 Varrone & poetis de socijs Vlyssis mutatis in
 bestias, & à Circe & Arcadibus in lupos con-
 uersis. Chrysoft. hom. 29. in Matth. tom. 4. S.
 Thomasi par. q. 114. art. 4. ad 2. S. Bonauent. lo-
 co citat. Franciscus Victoria in Relect. de arte
 Magica propè finem. Alfonso à Castro lib. 1.
 de iusta hæreticorum punitione cap. 14. Bar-
 tholomæus Spineus sacri Palatij Magister, in
 q. de strigibus, cap. 8. Malleus malefic. 1. par. q.
 10. & alibi. Iosephus Angles in floribus Theo-
 logicarum quæst. ad Sixtum V. 1. part. in 2. sen-
 tent. in q. vnica de arte Magica, diffic. 9. Ioan. à
 Turrecremata in 26. q. 5. cap. Episcopi. Vlricus
 Molitor in dialogis de Pythonicis mulieribus
 ad Sigismundum Archiducem Austriae, cap.
 10. determinatione 3. quare malè eum Bodi-
 nus pro se allegat. Lambertus Danaeus in Dia-
 log. de fortiaijs, ca. 3. Paulus Grillandus Iu-
 risconsultus in lib. de diuersis criminibus lib.
 2. de fortilegijs, q. 7. cuius opera sunt in volu-
 mine 4. Oceani Iuris. Et hæc veritas expressè
 definitur in d. cap. Episcopi: his verbis, *Quis-*
quis credit posse fieri aliquam creaturam, aut
in melius, aut in deterius commutari, aut tras-
formari in aliam speciem, vel in aliam simili-
tudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit
& per quem omnia facta sunt: procul dubio

N 5 inf.

infidelis est, & pagano deterior: & ibidem in cap. Nec mirum, ex Augustino de Ciuitat. Et probatur euidenti ratione. Si homo potest transmutari in cattum, lupum, aut aliam bestiam; aut mutatur, secundum corpus vel animam, aut secundum vtrumq;. Si primum: ergo talis homo moritur, quia mors nihil aliud est, quàm separatio animæ à corpore. Si moritur: ergo non potest operatione Dæmonis coniungi iterum anima cum corpore, hoc enim est opus diuine potentia: Dominus enim mortificat & viuificat. Si secundum dicatur, ita vt fiat transmutatio totius in totum: ergo homo desinit esse, quando incipit esse bestia, quia generatio vnius, est corruptio alterius: ergo de nouo creatur homo, quando bestia redit ad naturam hominis, nec est idem numero homo, qui erat prius: & alia sequuntur falsa contra veritatem & fidem.

Quod ergo de hominum in lupos, aut alias bestias conuersione refertur, nihil veritatis habet, & omninò ridiculum est, quod scribit de se Lucianus in dialogo de asino, nimirum quod cum in Thessalia discendæ Magiæ causa versaretur, mutatus fuerit in asinum, cum fieri optasset auis. Non enim hoc dixit, quia ita verè putaret, sed quia talibus argumentis delectabatur. Simile est quod Apuleius in lib. de asino aureo narrat sibi accidisse, quod ve veno accepto, humano animo permanente, Asinus fieret.

fieret. Sic Ouid. lib. 1. Metamorph. Lycaonem
Arcadiæ regem, à loue in lupum ob sua scelera
mutatum finxit. vbi sic loquitur.

Colligit os rabiem, solit æq; cupidine cadis.

Vtitur in pecudes, & nunc quodq; sanguine gaudet.

Fit Lupus, & c.

Sic etiam Vergil. Eglog. 8. Merim venefi-
ciji & herbis se potuisse in lupum transforma-
re canit. Multa ex historijs de his adfert Bodi-
nus, sed à Catholica veritate non est ideò rec-
dendum. Plinius suo tempore etiam refert has
fabulas fuisse in opinione quorundam lib. 8.
naturalis histor. cap. 22. vbi ait. Homines in lu-
pos verti: rursusq; restitui sibi, falsum esse cõ-
fidenter existimare debemus: aut credere om-
nia, quæ fabulosa tot seculis comperimus. Vn-
de tamen ista vulgò infixata sit fama in tantum vt
in maledictis veris pelles habeant, indicabitur.
Euantes inter auctores Græciæ nõ spretus tra-
dit, Arcades scribere, ex gente Antei cuiusdam
sorte familia electum ad stagnum quoddam
regionis eius duci: vestituq; in quercu suspen-
so tranare, atq; abire in deserta, transfigurariq;
in lupum, & cum cæteris eiusdem generis con-
gregari per annos nouem. Quo in tempore, si
homine abstinerit, reuerti ad idem stagnum, &
cum tranauerit, effigiẽ recipere, ad pristinum
statum, addito nouem annorum senio. Mirum
est,

est, inquit Plinius, quò processit Græca credulitas. Nullum tam impudens mendacium est, vt teste careat. Itaq; Copas qui Olympionica scripsit, narrat Demarchum Parrhasium in sacrificio, quod Arcades Ioui Lycaeo humana etiam cum hostia faciebant, immolati pueri extra gustasse, & in lupum se conuertisse. Meminit etiam huius narrationis S. August. li. d. c. 17. & ca. 18 suam sententiam rectè profert de hac mutatione, quæ cum multum faciat ad instructionem pro fidei veritate, placet eius verba paucis ascribere. Sic incipit ca. 18. enumeratis in ca. 17. incredibilibus hominum commutationibus ex Varrone. Sed de ista tanta ludificatione Dæmonum, nos quid dicamus, qui hæc legent, fortassis & expectant, quid Christiani agere debeant, quando inter idola gentiũ miracula fieri asseruntur. Et quid dicimus, nisi de medio Babylonis esse fugiendũ? Quod præceptum propheticum ita spiritualiter intelligitur, vt de huius seculi ciuitate, quæ profectio & angelorum & hominum societas impiorum est, fidei passibus, quæ per dilectionẽ operatur, in Deum viuum proficiendo fugiamus. Quanto quippe in hæc ima potestatem Dæmonum maiorem videmus, tantò tenacius mediatori est inhærendum, per quem de imis ad summa conscendimus. Si enim dixerimus ea non esse credenda, non desunt etiam nunc, qui eiusmodi quædam, vel certissima audisse,

vel

vel etiam expertos se esse asseuerent. Nam & nos cū essemus in Italia, audiebamus talia de quadam regione partium, vbi stabularias mulieres imbutas his malis artibus, in caseo dare solere dicebant, quibus vellent, seu possent viatoribus, vnde in iumenta ilicō verterentur, & necessaria quæq; portarent, postq; perfuncta opera iterum ad se redirent, nec tamen in eis mentem fieri bestialem, sed rationalem humanamq; seruari. Sicut Apuleius in libris, quos Afini aurei titulo inscripsit, sibi ipsi accidisse, vt accepto veneno, humano animo permanēte, asinus fieret, aut iudicauit, aut finxit. Hæc vel falsa sunt, vel tam inusitata, vt meritō non credantur. Firmissimè tamē credendum est, omnipotentem Deum omnia posse facere, quæ voluerit, siue iudicando, siue præstando, nec Dæmones aliquid operari secundum naturæ suæ potentiam, quia & ipsa angelica creatura est, licet proprio sit vitio maligna, nisi quod ille permiserit, cuius iudicia occulta sunt multa, iniusta nulla. Nec sanè Dæmones naturas creant, si aliquid tale faciunt, de qualibus factis ista vertitur quæstio, sed specietenus quæ à vero Deo sunt creata, commutant, vt videantur esse, quod non sunt. Non ita solum animum, sed nec corpus quidem vlla ratione crediderim Dæmonum arte, vel potestate in membra vel lineamenta bestialia veraciter posse conuerti, &c. Ex his Augustini verbis clarè
osten-

ostenditur, non esse veras, sed phantasticas
 transmutationes. Ad idem fortius confirman-
 dum facit ratio naturalis alia, quam facit Al-
 phonsi. Castrensi loco citato. Nulla forma sub-
 stantialis potest alicui materię velut illius for-
 ma vniri, nisi à solo illo agente, qui possit il-
 lam producere. Agens quod non potest for-
 mam substantialem producere, nec potest et-
 iam illam materię vnire. Quoniam sic vnien-
 do videretur ipsum compositum ex materia
 & forma producere. At ineptia est maxima di-
 cere, quod aliquod agens producat aliquod
 compositum, cuius nec materiam, nec formam
 producere potest. Deus igitur, qui solus ani-
 mām hominis producere & creare potest, etiam
 solus potest illā postquam à corpore suo fuit
 separata, iterū eidem corpori vnire. Nam alias
 ille, qui animām corpori vniret, hominē illum
 fecisse diceretur, quod nefas est dicere Dæmo-
 nem facere posse: Quia dicente Deo, faciamus
 hominē ad imaginē & similitudinem nostrā:
 Apertē nos docuit, ipsius hominis productio-
 nem tantam esse, vt propagatione seclusa, soli
 Deo conuenire possit. Deinde (quod etiam
 August. in dictis verbis insinuare visus est) ani-
 ma humana tāte nobilitatis est, vt non nisi cor-
 pus humanum & organicum informare possit,
 vt constat. Nam si quælibet forma substan-
 tialis exigit certas dispositiones in materia,
 vt illam informare possit: Anima humana

pro.

perfectò, quæ est nobilissima forma, maiores & nobiliores etiam requirit dispositiones, vt corpus organicum & lineamētis distinctum, vt illud informet. Quod autem arte Demonistale corpus organicum verum, & potentia vitam habens tanta celeritate formari queat, vt anima ei vniatur, non est credendum. DEI autem potentia non repugnat, cui omnis materia subiacet, qui etiam de non esse omnia produxit: At creaturæ vlli tribuere, hoc est Deo proprium ei adimere, & creaturæ potentiam creatoris ascribere, quod ad blasphemiam spectat.

Quod autem Bodinus magnam vim ponat in cap. 4. Danielis de Nabuchodonosore, qui ex hominibus eiectus, & fœnum vt bos comedit, nihil probat, quamuis Iosephus ante Bodinum occasione istorum verborum, quæ dixit (Et figura mea reuersa est ad me) putauerit Nabuchodonosorem regem non solum in amentiam versum, sed & in bouem mutatum, ita quod exteriorem figuram amisit, indueritque bouinam. Sed Hieronymus in illud cap. Epiphanius, & communiter Doctores Catholici tenent contrarium, vt rectè Dionys. Carthusianus in d. cap. attestatur, & dicunt Nabuchodonosorem non formam, sed mentem & mores amisisse. Nec textus dicit, quod in bouem mutatus fuerit, sed contrarium aperte significat his verbis. Eadem hora
sermo

fermo completus est super Nabuchodonosor,
 & ex hominibus eiectus est, & fœnum vt bos
 comedit, & rore cœli corpus eius infectum
 est: donec capilli eius in similitudinem aquila-
 rum crescerent, & vngues eius quasi auium.
 Igitur post finem dierum ego Nabuchodono-
 sor oculos meos ad cœlum leuavi, & sensus
 meus redditus est mihi, & altissimo benedi-
 xi. Ex his verbis constat Nabuchodonosorem
 non verè mutatum in bouem, sed septem an-
 nis in amentiam versum, fœno & herbis more
 bouis in locis ab hominum conuersatione re-
 motis vixisse. Quod adfertur illud Genes. 19.
 & Luc. 17. de vxore Loth, quæ in pœnam pec-
 cati versa est in statuam salis, nihil ad propo-
 situm est. Quia id diuina potestate, non creata
 virtute factum est, Deus enim, vt suprâ signi-
 ficatum, cùm sit omnipotēs, potest vnâ sub-
 stantiam in alteram transmutare. Fuit autem
 vxor Loth potius conuersa in statuam salis,
 quàm aliam substantiam, vt pœna correspon-
 deret peccato, & vt in quo peccauerat etiam
 puniretur. Nam, vt refert Nicolaus Lyranus
 secundum Hebræos, fœmina ista vespere præ-
 cedenti noluit suo marito porrigerere sal ad co-
 dimentum ciborum pro angelis, quoniam in-
 star conciuium suorum Sodomitarum affe-
 ctum ad peregrinos nō habebat, idcirco in sta-
 tuam salis est conuersa. Nec etiam iterum sta-
 tua salis mutata est in hominem, sed mansit in

fua natura: Et sic Ioseph. li. I. Antiq. Iudaicarū
cap. 19. testatur se eam vidisse his verbis. Vxor
Loth cum respiceret sæpè ciuitatem, & eius
curam haberet, interdicante Domino, ne fa-
ceret, in statuam salis conuersa dignoscitur.
Vidi siquidem eam, hæctenus enim manet.

Dicetaliquis: Cùm huiusmodi transmu-
tationes verè & realiter non fiant, quomodo
igitur apparent? Respondetur secundum Do-
ctores, quod tantum secundum apparentiam
fiunt, & hoc potest cõtingere dupliciter: Vno
modo ab interiori, potest enim dæmon muta-
re phantasia hominis, & etiam sensus corpo-
reos, vt aliud appareat obiectum, quàm sit. Id
quod experientia constat fieri etiam ex caussis
naturalibus. Nam videmus quod quandoque
laborantes vehementissimis calidissimiq; fe-
bribus, cadant in phrenesin, vel mentis aliena-
tionem, & dicant se esse, quod non sunt: & cùm
dæmon Deo permittente possit agere in cor-
pora, nihil vetat, quò minus mediatis caus-
sis naturalibus, varias phantasias possit indu-
cere. Alio modo ab extrinseco, ex parte sensi-
bilis Potest enim circumponere cuicunq; rei
corporeæ quamcunq; formam corpoream, vt
in eius specie videatur: vel res etiam veras sup-
ponere. Exemplum extat in vitis patrum.
Quædam iuencula ita extitit maleficiata à
quodam Iudæo, ad instantiam cuiusdam iu-
uenis, cuius turpitudini satisfacere nolebat,
vt

O

vt

vt omnibus videretur equa: ducta pro remedio ad S. Macharium, cuius sanctitatem rei veritas non potuit latere, qui mulierem esse cernebat, & sic orans detegebat illusionem: & iterum ab omnibus iuuenula cognoscebatur. Dicebatur autem vir sanctus id idem iuuenula contigisse, quod non vacaret rebus diuinis, & Ecclesiasticis mysterijs.

Ex Conclusionem & dictis iudicium sumi potest, de mirabilibus effectibus, quos operabatur Simon Magus opere Dæmonum, de quibus Nicephorus lib. 2. histor. Ecclesiastica, cap. 27. Canem exire, & S. Petrum Apostolum humana voce ad se vocare iubebat. Ut statua mouerentur curabat, & in ædibus vasa atque instrumenta domestica se sponte propria hinc inde transferebant, & ipse flammis circumdatus non urebatur. Ferebatur quoque volans in aëre. Ex lapidibus, fucis hominibus obiecto, panes faciebat. Draconis quoque formam induebat, & in varias animantium species mutabatur, duplici facie indutus conspiciebatur, (& paucis interiectis) Nec ipse modò ad quam vellet transformabatur speciem, verum etiam alios quos voluisset, in variorum animantium formas mutabat, &c. Hæc Nicephorus.

Magi possunt opere dæmonum in

4. Conclus. *Magi & malefici possunt potestate Dæmonum facere ranas, serpentes*

penes, Ciniphes, limaces, & similia animalia imperfecta, quæ secundum philosophiam generantur ex putrefactione.

perfecta facere animalia.

Sic docent August. lib. 3. de Trinit. cap. 7. & 9. S. Thomas 1. part. q. 114. artic. 4. ad 2. S. Bonavent. in 2. d. 7. loc. citat. Alexand. Halens. 2. par. q. 43. membro 2. & Magister sentent. in 2. dist. 7. propè finem. Et constat quod Magi Pharaonis ranas serpentesque fecerunt. Vbi autem ad Ciniphes ventum est, defecerunt, & dixerunt. Digitus Dei est hîc. Aderat dominatio (inquit August.) prohibitionis per spiritum sanctum. Idem patet ratione: Quæ generantur ex putrefactione, qualia sunt huiusmodi imperfecta animalia, facilius generantur, & quasi à casu, vt docet Aristoteles lib. 7. Metaphys. tex. 23. & ex causis naturalibus: ergò Dæmones per applicationem causarum naturalium, citius & celerius potentia suæ virtutis possunt disponere ad formæ vltimæ inductionem: & hoc vult August. loc. citat. cap. 7. quando dicit: Sicut nec parentes dicimus creatores hominum, neque agricolas frugum, quamuis eorum extrinsecus adhibitis motibus ad ista creanda Dei virtus interius operatur: Ita non solum malos, sed nec bonos angelos fas est putare creatores, sed præsubtilitate sui sensus & corporis, semina ista rerum nobis occultiora no-

uerunt, & ea per congruas contemperationes elementorum latenter sparserunt. Atque ita gignendarum rerum, atq; accelerandorum incrementorum præbuerunt occasiones. Atq; in hac auctoritate, vt rectè notât quidam Doctores, creationem intelligit August. vltima formæ introductionem. Hoc etiam aduertendum, hanc conclusionem duabus præcedentibus non repugnare: quia hac intelligitur, non quod malefici vel magi, virtute diabolica imprimant formam in materiam, sed tantum dispositiuè, mediantibus agentibus naturalibus concurrant.

Dæmones cum maleficis venerè re exercent. 5. *Conclus. Malefici vel maleficæ rerum venerè re exercent habent cum Dæmone.*

PROBATVR ex August. lib. 5. de Ciuit. Dei cap. 23. & probat ab experientia, qua & hoc in fœlici tempore satis superq; probari potest. Creberrima, ait, fama est, multiq; se expertos vel ab eis qui expertierant, de quorum fide dubitandum non est, se audiuisse confirmant, Siluanos & Faunos, quos vulgus incubos vocat, improbos extitisse mulieribus, & eorum appetisse, & peregisse cõcubitum: & quosdam Dæmones, quos Dufios Galli nuncupant, aliter duè hanc immunditiam & tentare & efficere, vt hoc negare impudentiæ videatur. August. sequuntur communiter Doctores. Isidorus lib. 8.

lib. 8. cap. vlt. S. Thom in 2. sent. dist. 8. & 1. par.
 q. 51. art. 3. ad 6. S. Bonauent. in d. 8. 2. sent. art. 3.
 q. 1. Dionys. Carthus. ibidem q. 2. Guilielmus
 Parisiens. in vltima parte de vniuerso cap. 23.
 Martinus Arles in tract. de superstitionib. Sco-
 tus in 2. d. 8. q. vnica. Gabr. ibid. q. 1. conclus. 2.
 Alphons. Castrens. lib. 1. de iusta hæret. punit.
 cap. 16. Doctores mallei maleficarum 1. par. q.
 3. Innocentius VIII. Papa in Bulla præposita
 malleo maleficarum, quæ nunc est reducta in
 7. Decretalium, in titulum de maleficis & in-
 cantatoribus. Cardinal. Caietan. in 2. 2. S. Tho-
 mæ, q. 95. art. 3. Barth. Spineus in tract. de Stri-
 gibus. cap. 6. Barth. Medina in 1. 2 S. Thomæ q.
 72. art. 2. Ioannes Nider in Fornicatio: Vlricus
 Molitor, in Dialogo habito cum Sigismundo
 Archiduce Austriæ. cap. 5 & 6 Paulus Grillan.
 lib. 2. de Sortileg. q. 7 num 13. Ioannes Bodin.
 lib. 2. cap. 7. Thomas Erastus doctè in Dialogo
 de Strigibus non longè à fine, ac alij alibi: &
 hæc est indubitata veritas, quam non solum
 experientia certissima comprobatur, sed etiam
 antiquitas confirmat, quicquid quidam me-
 dici & Iurisperiti opinentur. Et sic sine ratio-
 ne ac vllò fundamèto Ioan. Fichardus in con-
 silio iii. dicit esse incredibile, merè præstigio-
 sum, & somnium: mulierum cum demone ve-
 nereum congressum, etiam si inquisitores hæ-
 reticæ prauitatis: & alij Papæ tui adherentes sta-
 bilitant, ac etiam rationi, & naturali intellectui

repugnare. Sed frustra dicitur quod non probatur. Si antiquitatem spectes Catholicorum, sententia auctoritatem & experientiam habet. Nam Augustinus, Guilhelmus Paris. D. Thomas & alij suis temporibus experientia hanc veritatem compertam attestantur. Si auctoritatem, communis est Theologorum sententia, qui non solum doctissimi in Philosophia, sed etiam in Theologia & omni genere disciplinarum extiterunt, ut eorum monumenta relicta omnibus demonstrant: Si nostrorum temporum testes requiruntur non solum edentulæ vetulæ, nec deliræ mulieres, sed adolescentes, iuvenes, & viri docti in iure & sacris literis homines vtriusq; sexus & status, qui ob ingenij, & donorum naturalium ac acquirentium præstantiam publicis functionibus præfuerunt, attestantur se expertos hanc turpitudinem, ita ut negare impudentiæ videatur, ut August. rectè ait. Atq; aduocati maleficorū, ne cogantur hoc præsupposito concessio, concedere eos morte mulctandos, etiam si homines aut iumenta veneno non interfecerint, somniant somnia esse, quod docti & indocti verissimum fatentur, & volunt vigilantes facere dormitantes contra eorum propriam voluntatem vigilatam rationem, & acutam sensuum functionem: Plusquam mille annis per temporum successiones homines experientia compertissimum habuerunt, & nunc aduocati Re-

gni

gni Sathanæ somnia esse somniant, quæ vigilantes in vigilia exercent, & sani mente & corpore vera confitentur. Et certè vt rectè Thomas Erastus docet singulæ singulos habèt suos Amasios ornatu, aspectu, nomine distinctos, & statim, aut saltem citò à contracta societate, aut pactione congregari solent, sicut vbiq; vniuersæ, vbiq; captæ fuerint, magno semper consensu asseuerârunt. Quod nos nunc nõ solum ad fœminas, sed etiam ad viros, quorũ hoc deplorato seculo satis magnus numerus hâc sectam detestabilem sequitur, referimus. Et quoniam fortasse multi existimant aliquid impossibile contra rerum naturam & capacitatem humani intellectus dici in hac Theologorum doctrina latius & distinctius eam placet hoc loco in gratiam ignorantium declarare.

In primis nemo tantæ sit ignorantia quod in Dæmonibus putet esse discretionem sexus, quod alius sit mas, alius fœmina. Differentia sexus non habet locum in substantijs à materia separatis. Fuit enim aliquando quorundam error dicentium inter Dæmones esse sexum fœmineum & masculinum genus sicut inter homines, & posse filios & filias generare. Hinc gentiles Deos & Deas adorabât, & Poëtæ de nuptijs & coniugijs Deorum mentionem fecerunt. Sed rectius Marcus quidem qui lôgo tempore Dæmonum cultui operam

dederat apud Michaëlem Pfellum de natura Dæmonum docuit has maris & fœminæ differentias non inesse Dæmonibus, sed apparere, nullamq; formam in eis stabilem permanere. Sic vt experientia cognoscimus viris apparent in maleficorum exercitio sub forma fœminæ: Mulieri autem sub specie viri.

Deinde sciendum, quod aliqui ex Patribus videntur sentire, quod gigantes qui diluuium præcesserūt, fuerint nati ex angelorum & mulierum concubitu, cui sententiæ fauent Iustinus martyr in Apologia ad Senatū Romanū, & in alia Apologia ad Antoninum Pium. Tertullianus in lib. de habitu mulierum. Lactant. lib. 2. de origine erroris, cap. 15. Eusebius lib. 5. de præparat. Euangel. cap. 4. Philo in lib. de gigantibus. Ambros. lib. 1. de Noë & Arca cap. 4. hi Patres & alij videntur sentire, quod angeli cum mulieribus peccauerint, & pro his facit illud Genes. 6. Videntes filij Dei filias hominum, quod essent pulchræ, sumpserunt sibi uxores. Respondetur, S. Patres per angelos non intellexisse spirituales substantias, sed viros illustres, Dei cultus studiosos, ex sancta stirpe Seth descendentes, qui quoniam vsq; ad illud tempus in cultu vnius Dei perseuerarunt, & Scriptura vocati sunt filij Dei. Editio vero septuaginta interpretum vetustior angelos Dei appellauit. Iusti enim homines in Scriptura angelorum nomine nuncupantur. Sic de

Ioanne

Ioanne scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum: & sacerdotes in Malachia angeli domini exercituum dicuntur, & hanc expositionem August. loco citato amplectitur. Ad eandem expositionem accedit Guilhelm. Paris. loco citato. Dionys. Carthus. in cap. 6. Genes. & in 2. d. 8 q. d. Cassian. coll. 8. c. 21. & alij nunc communiter dictam expositionem apprehendunt. Nunc ut ad resolutionem propius accedamus, cum spiritus carnem & ossa non habeat, caret etiam anima vegetatiua, & sic operationes animae eiusdem habere nequit, quia cuius non est potentia, eius etiam nec est actus: Generare autem presupponit animam vegetatiuam & nutritiuam. Semen enim, quod medium est ad generationem, siue sperma, ut vocant, est pars substantiae corporis viuentis, remanens ex cibo optimè digesto in proxima dispositione ad sanguinem, secundum Physicos. Vnde dicuntur multum venerei, quando totum semen in facili libidine exhauserunt, emittere sanguinem. Hinc sequitur, quod generare propriè non potest competere Dæmonibus, cum non habeant principium intrinsecum generationis, animam vegetatiuam nec sensitiuam. Sicut ergo Dæmones nec esuriunt nec sitiunt, ita nec nutriuntur, nec semen aut sperma fecernunt, nec libidine inflammantur, & consequenti gradu non generant. Quia ubi non est potentia, ibi non est actus. Nullo ergo modo

more hominum semen ex propria substantia
 fumendo & secernendo Dæmones cum mu-
 lieribus coire possunt. Et sic intelligendi sunt
 Cassian loco citato, quando ait. Nullo modo
 credendum est spirituales naturas coire cum
 fœminis carnaliter posse. Chrysof. hom. 22. in
 Genes. Impossibile esse, vt improbi angeli
 cum fœminis coitum exercent. Et Philaster
 Episcopus Brixienfis in lib. aduersus hæreses,
 ca. 108. Et in hoc articulo meritò consentiunt
 Theologi cum omnibus, qui dicunt impossi-
 bilem esse coitum Dæmonum cum mulieri-
 bus. Et hac annotata doctrina ruunt omnia
 argumenta, quæ facit Ioan. Vierus in lib. de
 Lamijs, cap. 13. & lib. 3. de præstigijs Dæmon,
 cap. 21. Confirmant enim ea, quæ iam dixi-
 mus. Sed quamuis propriè generare non pos-
 sit Dæmon, generationem tamen procurare e-
 ius naturæ non repugnat, & in hoc Catholico-
 rum Theologorum sententia videtur à medi-
 cis & quibusdam Iurisperitis Theologiæ igna-
 ris discordare. Quando autem Dæmon cum
 fœmina in forma viri rem veneream habet,
 aut semen viri succumbendo recipit, aut pro-
 curando alicuius pollutionem colligit, & fœ-
 minæ incumbendo infundit: aut frequenter
 alium humorem ad illum actum accommodat,
 vt videatur sperma emittere. Et hoc postremū
 communiter accidit, quando Dæmon cum
 maleficis & sagis rem habet. Nam confitentur
 ferè

ferè omnes, quod semen sit frigidum. Quia cū non excidatur à corpore viuo sensitiuo, calor naturalis nullus concomitatur. Non tamen negandum absolutè, quod non possit sequi, Dæmone procurante, & Deo permittente, generatio in muliere: cū à multis viris in Philosophia & Theologia doctissimis cōtrarium dicatur, & quod multis eisq; sapiētibus & doctis videtur, non potest omninò esse falsum, iuxta doctrinam Aristotelis in 7. Phisic. & in fine de somno & vigilia. Atq; vt hæc Theologia simul & Philosophia intelligatur, aduertendum ex S. Bonauert. in 2. d. 8. artic. 3. q. 1. & alijs alibi, quod in actu generationis hæc concurrunt, Seminis constitutio secundum neruos & virtutes, Calor naturalis tali speciei competens, Seminis sic perfecti transfusio, & susceptio. Primum conuenit ei soli, cui Deus dedit vim vegetatiuam & propagatiuam: & sic nullo modo competit Dæmonibus corpus assumentibus. Semen autem suscipere & transfundere non repugnat Dæmoni in corpore assumpto. Quia potest assumere corpus palpabile & solidum, ita vt videatur quasi humanum, ac habeat figuram & instrumenta apta ad recipiendum & deferendum semen ad generandum, atq; etiam illud valet mouere, prout conuenit tali actui, vt semen à muliere in loco deputato ad generationem recipitur. Recipit autem semen, vt antea dictum, succumbendo viris,

viris,

viris, aut procurando pollutionem, & colligendo semen, demum transfundit incumbendo mulieri. Et cum, vt optimè Guilielmus Parisiensis dicit, nemo dubitare possit huiusmodi spiritus super omnes medicos & Physicos nosse naturam tam virilis quàm muliebris feminis, illud nouit sua sagacitate, & acceleratione in sua virtute & temperatura conseruare, vt sit aptum ad generandum. Quando autè in tali casu sequeretur generatio, natus filius non esset filius Dæmonis, sed illius hominis, à quo semen secretum & collectum est, vt DD. attestantur.

Non enim necesse est, quod omne quod procurat generationem, verè Pater nominetur. Atq; hinc etiam cõstat quod sic generatus non sit similis Dæmoni, sed ei, à quo semen excisum est: Quia verè generans generat sibi simile, & speciem propagat. V Vierus d. cap 3. dicit S. Thomam nugari, quando tradit Dæmonem calorem naturalem posse conseruare: sed ipse verè cæcutiens est, quod sua medicina & physica Dæmonis potestatem & scientiam velit metiri. Non enim solùm S. Thomas sic docuit: Sed etiam S. Bonauent. Scot. Gabriel. Richard. Guilielm. Parisiens. Medina, & tota schola Theologorum in eandem abierunt sententiam Philosophi & physici fuerunt, & tamen nihil hîc, quod Philosophiæ repugnaret, inuenerunt, Theologiæ peritissimi extiterunt,

& hoc

& hoc Dæmonum subtilitati & potentiæ congruum intellexerunt, nec in tali Theologia est quod repræhendi à Philosopho aut Theologo possit.

DVBIVM HIC MO-
ueri potest.

Cum nihil afficiatur nisi ad id quod suæ naturæ conueniens & congruum est, quomodo spiritus qui carnem & ossa non habet, delectatur peccato carnali, & appetit coire cum feminis?

HVIUS dubij difficultatem augere potest si vera libido & carnalis delectatio est in Dæmonibus, possent huiusmodi libidinem facilius explere inter seipsos, & maiori cum voluptate, cum facilè sit eis virorum & mulierum speciosissimas formas assumere & effingere, & coniunctio huiusmodi adinuicem magis esset naturalis, quàm cum viris aut mulieribus propter naturæ similitudinē, ideoq; maior esset voluptas. Hæc difficultas quærit quomodo in Dæmonibus sit peccatum carnale. In primis, sicut in Dæmonibus quantum ad reatum omnia sunt peccata, ita & peccatum carnis. Quia homines ad omnia peccata perpetranda inducunt & instigant, vt nemini au-
bium

bium est, maximè autem ad peccatum carnis, vt ex sequentibus patebit. Deinde vt ad dubium respondeamus, in Dæmonibus peccatum carnis non potest esse secundum affectum. Nam illa peccata tantùm sunt in Dæmonibus, ad quæ spiritualis creatura afficitur, vt nunc probatum est; sed spiritualis creatura non afficitur ad ea, quæ sunt carnis & corporis, cum simile delectetur simili. Delectantur autem admodum libidinum & voluptatum turpium fordibus, vt tradunt Cassianus loc. cit. & S. August. in lib. 4. de Ciuitate Dei, cap. 27. quod contingit, non quod ipsi afficiantur carnali turpitudine, sed ex inuidia, qua genus humanum prosequuntur, eique inuident felicitatem, quam ipsi perdiderunt. Peccata autem præstant impedimentum, ne homo finem suum vltimum, videlicet beatitudinem cõsequatur: præcipuè tamen fornicatione siue actu carnali & idololatria delectantur, secundum Glossam Leuitici 18. super illa verba. Ne polluamini in omnibus his, quibus contaminatæ sunt gentes, &c. Quia in his & corpus & anima maculatur, & totus homo. Omne enim peccatum, quodcunque fecerit homo, extra corpus est. Qui autem fornicatur, in corpus proprium peccat. 1. Corinth. 6. Aliam rationem adiungere possumus: peccata carnalia, & turpes voluptates cum carne hoste animæ exercentur, diutius hærent,

rent, & exercitio magis trahunt. Sicut enim per opera virtutis & pietatis frequentata homo efficitur pius & spiritualis: Ita per carnis actus voluptatis facta continuata totus redditur carnalis, & ita non facile relinquit hoc peccatum, & quò diutius perseverat, eò magis se implicat, & vehementis libidinis vinculis fortius stringit. Quod inimico, qui semper quærit, quem deuoret, optimè constat.

Dubitare quispiam etiam hic possit.

Quod non videantur mulieres, aut viri commercium cum Dæmone habentes, aliquam voluptatem, aut delectationem in tam fædo actu percipere, ideoq; cum non expetere. Cum Dæmon utpote corpore & carnis substantia carens non seminando possit concurrere ad coitum. Ante omnia certissimum est Dæmonem posse inflammare carnem ad libidinè ut homo quasi amore ardeat. Halitus enim eius ardere facit prunas, ut Iob ait. Hinc & spiritus fornicationis quidam dicitur, Osee 4. Spiritus fornicationis deceptit eos. Sic legitur apud S. Gregorium lib. 2. Dialog. cap. 2. in vita S. Benedicti, quod viro sancto soli existenti apparuit tentator. Nam nigra paruaque avis, quæ vulgò merula nominatur, circa eius faciem volitare cœpit, eiusq; vultui importunè insistere, ita ut manu capi possit, si sanctus vir

vir

vir capere voluisset, sed signo crucis facto recessit auis. Tanta autem carnis tentatio, aui eadem recedente secuta est, quantam vir sanctus nunquam fuerat expertus. Quandam namq; aliquando sceminam viderat, quam malignus spiritus ante eius mentis oculos reduxit: tantoq; igne serui Dei animum in specie illius accendit, vt dum in eius pectore amoris flamma vim caperet, etiam penè deserere eremum voluptate victus, deliberaret.

Tunc subito superna gratia respectus, ad semetipsum reuersus est: Atq; vrticarum & verprium iuxta densa succrescere fruteta conspiciens, exutus indumento nudum se in spinarū aculeos, & vrticas proiecit, ibiq; diu volutatus, donec corporis vulnera animæ vulnus curarent. Cumq; pænalter bene foris arderet, extinxit quod intus illicitè ardebat. Si autem Dæmon tanta facilitate potuit ignem libidinis incendere in viro sancto, qui vitam in omnia austeritate, continentia, & munditia in solitudine agebat: Quid faciet in suo pecore, cui semper infidet & assistit, quodq; tam scedissimo actu sapius libidinis æstus inflammat? Simile refert Vincentius in speculo historiali, ex vita Basilij Magni, cuius tempore diues quidam vnicam habebat filiam, quam consecrare Deo statuerat: Quam seruus diuitis in conjugem desiderans, & habere non valens, adiit maleficum, qui Dæmonem inuocauit, & fornicatio-

nicationis spiritum mitti obtinuit ad filiam,
 quam accendit ad eò libidine, vt in terram vo-
 lutata clamaret, se propter seruum torqueri,
 & pro liberatione sui seruo in coniugium tra-
 di à patre peteret. Magna sanè est Dæmonis
 subtilitas, & in carnem occulta operatio, qua-
 re mouere potest carnem ad titillationem, vt
 pruriat, ac concitare spiritus & sperma ad libi-
 dinis fomenta. Tamen hoc naturalis ratio di-
 ctat, quod vir maiorem delectationem expe-
 riatur coeundo cum succubo, quàm mulier
 cum incubo. Quoniam maior est abundantia
 seminis & naturalis vigoris in eo: & cum se-
 men cum concupiscentia & delectatione re-
 soluatur, vbi plus est de femine, ibi maior re-
 solutio, & ex consequenti intensior libidinis
 ardor. Non tamen negandum est fœminam et-
 iam ex eadem caussa sentire in tam fœdo actu
 delectationem: quia licet semen mulieris im-
 perfectum sit, propter imperfectionem virtu-
 tis fœminæ, naturalemq; sexus debilitatem,
 maximè cum etiam sanguis menstruus semi-
 nis quantitatem diminuatur, tamè cum quadam
 concupiscentia etiam resoluitur, vt rectè tra-
 dit S. Thomas in 3. parte. q. 31. artic. 5. ad vlti-
 mum. Quod rectius intelligitur, & magis
 physicum est, si quorundam medicorum sen-
 tentiam teneamus contra Aristotelem lib. 1. de
 generat. animalium, cap. 19. in fine, & li. 2. c. 4.
 & 5. & Auerroem 2. Colliget: cap. de iuuamen-
 tis

tis testicularum : Qui tradunt fœminam fe-
 minando non actiuè cōcurrere ad generatio-
 nem, sed menstruum in fœmina proportiona-
 biliter respondere semini in viro. Quare re-
 fert Aristoteles mēstrua esse in fœminis, quod
 sit in maribus genitura, nec fieri posse, vt dua
 simul secretiones feminales agantur. Ideò fe-
 men fœminæ non conferre ad generationem,
 nam si semen esset, menstrua non essent. Id ta-
 men hīc notandum ex Auerroë, quod etiam
 Magnus ille Theologus, Guilielmus Parisien-
 sis exemplis & experiētijs confirmat, loco ci-
 tato, facili mē ex receptione qualicunq; semi-
 nis fœminam concipere, & attrahere semen
 virile : quod magis confirmat communem
 Theologorum sententiam, quod mulier De-
 mone procurante possit generare. Addit in
 rei confirmationem Auerrois, se nouisse fœ-
 minam in vicinia cohabitantem probis mo-
 ribus, & fidei integræ, quæ iureiurando con-
 firmārit, concepisse infantem, femine ex bal-
 neo attracto, quod profudisset lasciuens.
 Contrarium tamen, quod semen mulieris ex-
 cernatur & actiuè concurrat ad generandi ef-
 fectum, tenent Galen. li. 2. de semine siue sper-
 mate. & lib. 14. de vsu partium corporis huma-
 ni. Auicenna doctrina quinta Fen primæ pri-
 mi, & lib. 9. de animalibus cap. 3. Albertus lib.
 15. de animalibus, propè finem. In quam sen-
 tentiam, tanquam magis Phisicam descendit
 etiam

etiam Theologi. Guilhelmus Parisiensis loco citato. Scotus in 3. sentent. d. 4. latissimè Cardinal. Caietanus in 2. 2. S. Thomæ, q. 154. artic. 12. & ostendit etiam esse sententiam S. Thomæ: Franciscus Ferrariensis super cap. 11. lib. 4. S. Thomæ contra gentes, & alij alibi. Horum doctorum sententia, quam verissimam puto, est quod semen mulieris dependenter concurrat cum causalitate viri, ita ut utrumque sit necessarium ad generationem. Et profectò ut rectè Caietanus docet, multum obstat opinioni Aristotelis, quod natura posuit veneream magnam delectationem in resolutione seu emissionem feminis in muliere. Cùm enim natura agat propter finem, ita quod ex finali causa optima sumatur ratio in naturalibus, consequens est, quod natura apposuerit delectationem in tali semine propter bonum speciei conseruandæ, sicut in seminatione viri. Et cùm manifestè appareat, quod est delectatio non sicut in cõfricationibus & alleuiationibus naturæ, sed venerea, adeo ut sensibilibiter quietet concupiscentiam veneream in mulieribus: non est consentaneum rationi, quod huiusmodi seminatio sit excrementũ vteri, sed quod sit à natura ordinata ad conseruationem speciei. Delectatio enim venerea ex propria ratione ad actus generationi deseruientes spectat, & illos cõsequitur. His accedit pro confirmatione opinionis Galeni, quod ut ipse & alij tradunt,

& veritas est, quod mulieres patiantur pollutionem, & committunt peccatum mollitiei, cuius ipse contrarium existimaui, & respondi aliquando cum Theologiam in monasterio Prumiensi docerem, motus auctoritate & Philosophia Aristot. sed lecto Galeno & eius fundamento, & historijs Sanctorum, & de illusionibus mulierum, adhæsi Galeni sententiæ. Mouet etiam ad confirmationem huius doctrinæ: secundum leges & iuris peritos, in foro ciuili mortis pœna imponitur mulieribus iniuicem in libidinis & veneris actum prorumpentibus, & se corrumpentibus: aut, vt quidam loquuntur, se mutuò subagitantibus, vt text. est in L. fœdissimam, C. ad L. Iuliam de adult. secundum vnum sensum. Gloss. Salyc. & Godfr. ibidem, & Cynus dicit quasdam mulieres fœdissima nequitia tentari, quæ libidinem suam exercent in alias mulieres, easq; insectantur vt viri. De hac mulierum libidine Nicolaus Boërius in decis. 326. num. 13. Damhauderus in rerum criminal. praxi cap. 96. num. 10. Iulius Clarus lib. 5. senten. Recept. Iuris, §. Fornicatio. num. 28. Rationes Aristotelis contra Galeni & Theologorum sententiam soluit Caietan. loco citato. Ex his ergo elicitur, non esse difficile Dæmoni, in muliere commouere libidinem & voluptatem, etiam si ipse è sua propria substantia nullum semen secernat. Vnum hic notandum singulare ex Guilhelmo Pa-

mo Parisiens. occasione illius dicti S. Pauli i. Corint. ii. Mulier debet velare caput suum, & propter angelos: hoc quidem intellexerunt de angelis malis, quorum libidinem opinantur vehementer prouocari ac inflammari pulchritudine muliebrium capillorum: & sic incubi magis infesti sunt mulieribus pulchros crines habentibus. Quod contingit Deo iuste permittente, propter vanitatem, pompam, complacentiamq; inanem talium mulierum: Aut enim in cultu & tinetura crinium cura nimia intédunt: aut sua pulchritudine alios in suam libidinem inflámare consueuerunt: aut in eis insolenter gloriántur. Et forsitan, ait, ad terrorem diuinę bonitatis, prouidentia hanc tentationem à malignis spiritibus eas pati sinit, vt ab huiusmodi cultu desistant, timentes viros ad suam libidinem inflammare, dum ipsos Dæmones ad eam instigare & prouocare videntur.

Postremò, in maleficorum & fagarum cum Dæmone coitu, etsi possibile sit ad procurationem Dæmonis in casu sequi generationem, iuxta Theologorum sententiam, tamen communiter non fit: cum Dæmon non tam intendat generationem, quàm spurcitiam eorum: nec verum infundit semen, sed alium humorem, aut saltem semen suo calore naturali destitutum, vt confessione ferè omnium, qui in Germania, Gallia & Italia, & alibi in tali crimine

mine depræhensi sunt, didicimus. De quibus multa exempla Bodinus lib. 2. cap. 7. & aliqua Grilland. & DD. Mallei maleficorum. Et apud nos omnis ætatis vtriusque sexus & status homines confitentur, se expertos hanc fœditatem cum suis circumstantijs. Et qui negat omnis ætatis & sexus in hoc fœdus recipi: etiã bis duo, quatuor facere, inficiari audebit, vt verbis Thomæ Erasti vtar. Et vt ex nostris aliqua subscribam: Ioannes Cuno prima vice, quando fidei & Deo abrenũciauit, matre verba prædicente, & celebratis nuptijs, vt vocat, rem venerẽã habuit cum sua Amasia, quã Capribarbam nominauit. Mater huius iuuenis, Meisenbeins Anna/primavice, adiacente proprio marito, & eo dormiente, cum suo Sedderhans actum carnalem consummauit, & experta est non semen naturale, sed frigidum, & post tres dies idem Amasius nocte redijt, & iterum fœdum actum repetijt, tunc vir adiacens excitatus interrogauit, quid rei & tumultus esset in cubiculo? Cui ipsa respondit, spectrum fuisse, & virum ad se venisse. Tunc maritus: Si scirem te ex numero talium personarum esse, nunquam mihi amplius condormires. Deinde in loco conuentus dicto Hegenroderheide/ nigram materiam, aptam ad vnctionem, mulieri dedit, quam in nomine Diaboli mariti dormientis auribus imponeret, vt profundius dormiret. Nemo miretur hoc

hoc factum in præsentia mariti: simile enim legimus in vita S. Bernardi lib. 2. cap. 6. Erat, vt narrat, in regione illa misera mulier, quæ à quodam petulante Diabolo vexabatur. Habebat autem virum tam execrabilis commercij prorsus ignarum. Abutebatur igitur ea etiam in eodẽ lecto, cubante marito, inuisibiliter impurissimus ille adulter, & incredibili vexabat libidine. Sex annis latuit malum, nec detexit mulier tantũ crimẽ. Septimo verò anno cõfusa est in seipsa, & expauit, tum propter colluionem tam continuę turpitudinis, tum propter timorem DEI, cuius iudicio singulis momentis timebat intercipi & dånari. Confugit ad cõfessiones, peragrat ad loca sancta, sanctorum implorat suffragia, Eleemosynas largitur: quotidie, vt prius, & importunius à dæmone infestatur. Deniq; in publicũ scelus effusum est. Quo audito & cognito maritus eius contuberniũ execratur. Interea vir Dei S. Bernard. cum comitatu suo aduenit, cuius aduentum infelix mulier vt intellexit, accessit ad eius pedes tremebunda se proiecit, aperiens cũ lachrymis horribilẽ passionem, & ludificationem inueteratã, & quod nihil ei omnia profecissent, quæcunq; fecisset. Addidit, sibi ab oppressore aduentũ eius prædictum, & minaciter interdictũ, ne ante eius præsentia veniret, quia nihil ei prodesset, & ipse recedẽte Abbate, qui fuerat amator, crudelissimus fieret persecutor

Vir Dei hæc audiens, blandis mulierem verbis consolatur, & de cælo promittens auxiliũ, præcepit vt die altera (iam enim nox instabat) confidens in Domino reuerteretur. Reuerſa manè, cùm viro Dei blasphemias & minas, quas eadem nocte ab incubo suo audierat, retulisset: Ne cures, inquit vir Dei, minas eius, sed vade, tolle baculum hunc nostrum, & pone in lectulo tuo, & si quid potest, agat. Egit mulier quod iussum fuerat, & recubans in lectulo suo, signo crucis munita, iuxta se baculum ponit. Adest ille continuò, sed nec ad cõfuetum opus, nec ad ipsum cubile præsumit accedere: minatur tamen acerrimè, quod discedente viro Dei, ipse in eius supplicia reuerteretur. Instabat dies Dominica, & voluit vir Dei per edictum publicum Episcopi populum in Ecclesiam conueniri. Cùm maximus populus conuenisset, inter Missarum solemniam, comitantibus Carnotensi & Nannetensi Episcopis ambonem conscendit, & vt omnes, qui in Ecclesia erant, accensas candelas in manibus tenerent, locuturus edidit. Quod & ipse cum Episcopis & clericis faciens, inauditos Diaboli ausus publicè aperit, & fornicatorem spiritum, qui in tam horrenda inquinamenta etiam contra naturam suam exarserat, cum omnium fidelium, qui aderant, subscriptione anathematizat, & auctoritate Christi tam ad illam, quàm ad omnes mulieres deinceps interdi-

terdicit accessum. Extinctis itaq; sacramentalibus illis luminibus, extincta est tota virtus diaboli, & mulieri post confessionem communicanti, nunquam postea inimicus apparuit.

Cæsarius etiam sui temporis exempla producit, lib. 3. seu distinct. cap. 8. Bonnæ, ait, in paræcia S. Remigij ante paucos annos sacerdos quidam fuit, Arnoldus nomine, filiam habens speciosam, quam nimis diligens, quia pulchra erat, propter iuuenes, & maxime Canonicos Bonnenses, ei custodiam tantam adhibuit, vt quoties de domo exiret, in solario domus illam clauderet. Die quadam apparès ei Diabolus in specie viri cœpit animum eius in amorem suum intus suggestione latenti, foris locutione blandienti, inclinare. Quid plura? Persuasa misera & corrupta, sæpius postea Dæmoni ad suam perniciem consensit. Vna dierum sacerdos solarium ascendens, filiam gementem flentemque inuenit: à qua causam doloris vix extorquere potuit. Confessa est patri, quod delusa esset à Dæmone, & oppressa, ideoq; se meritò dolere: Quæ etiam ita dementata est, & alienata à sensu, tum ex dolore, tum ex diabolica operatione, vt vermiculos, quos de sinu colligebat, in os mitteret & masticaret. Tristis effectus pater, misit illam trans flumen Rhenum, sperans eam ex mutatione aëris aliquid posse meliorari, & ob fluminis

P § inter-

interpositionem ab incubo dæmone liberari.
 Transmissa puella, apparuit dæmon sacerdoti,
 apertis ei vocibus dicens: Male sacerdos, quare
 abstulisti mihi vxorem meam? Malo tuo hoc
 fecisti: Et mox trufit eum in pectore tam va-
 lidè, vt sanguinem vomens, tertia die more-
 retur. Huius rei est testis Abbas noster, testis
 etiam Gerardus monachus noster, aliquando
 Bonnenfis Scholasticus, quibus res benè inno-
 tuit. Sic ille. Aliud ibidem etiam adducit cap.
 10. Prumiæ Scholasticus quidam fuit, Ioannes
 nomine, vir quidem literatus, sed leuis & lu-
 bricus. Isti, sicut de eo dicebatur, & sicut ab
 Abbate eiusdem monasterij audiui, fœmina
 quædam promiserat, quod tali nocte ad eum ve-
 niret. Noctè condicta, illa quidè non venit, sed
 in eius specie, confimiliq; voce diabolus cleri-
 ci lectum ascendit: quem putans fœminam benefi-
 bi notam, cognouit eum. Manè surgens, cum
 dæmonem, quem fœminam esse putauit, egredi
 compelleret: Respondit ille: Cum quo putas
 te hac nocte iacuiffe? Cumq; ille diceret, Cum
 tali fœmina Respondit dæmon, nequaquam,
 sed cum diabolo. Postremò satis etiã memo-
 rabile est, quod longè ante hos in hominũ no-
 titiam duxit Sozomen. apud Tripartitam lib.
 8. c. 1. de Apelle heremita, & fabro ferrario, qui
 cum nocte quadam pristinum opus exerceret,
 apparuit ei dæmon sub vmbra, vt loquitur So-
 zomen. siue forma speciosæ mulieris, inuitans
 cum

eum ad libidinis actum, nec non ad labefactam vitæ & corporis, quam diu coluerat, puritatem. Statim ille ferrū quod elaborabat, è fornace extrahens, in faciem eam percussit. Tunc dæmon stridens & ingemiscens, procul au fugit. Sed & in vita S. Catharinæ filiæ B. Brigitte, apud Surium tom. 2. 22. Martij. in actis vitæ, c. 16. legitur filiam quandam magnæ dominæ, viro orbatam, grauissimè infestatam à dæmone nocturno, à quo S. Catharinæ saluberrimis & pijs consilijs fuit liberata.

Ex his & alijs scriptorum antiquorum monumentis constat nunc similia opera Dæmonem facere, qualia temporibus Augustini, Bernardi, Guilhelmi Parisiensis, & aliorum, qui nos multo tempore præcesserunt, nec aliquid noui confiteri nostros maleficos, quod ab hoste maligno olim non fuerit factum: formam & pellem benè mutat, sed non mores, malitiam ac fallaciam. Et sic semper in hoc negotio, sicut in alijs, verum manet illud Ecclesiastes cap. 1. Quid est quod fuit? ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? ipsam quod faciendum est. Nihil sub sole nouum, nec valet quisquam dicere: Ecce hoc recens est, iam enim præcessit in seculis, quæ fuerunt ante nos. Libet adhuc ad propositum vnum ex nostris addere in dictorum confirmationem. Anno Domini 1589. 15. Iulij extremo supplicio est affecta, malefica

malefica

malefica quædam nomine Maria, ex pago S. Medardi, prope Monasterium S. Matthiæ, extra ciuitatem Treuirensis, qui pagus subest iurisdictioni monasterij. Hæc quam primùm crimen & maleficia sua confessa fuit, cùm iam Prætor, Scabini adiuncti & notarius, qui eius examini præerant, discessissent relicta ea in custodia, valdè malè fuit verberibus excepta ab amasio, & qui antea fuerat amator, vt minatus etiam fuit mulieri in vita S. Bernardi, crudelissimus factus est persecutor, quia veritatem rei gestæ Iudici & scabinis aperuerat, & iterum ad Deum redire statuerat. Inimicus nec dum verberibus contentus, sed etiam linguam è faucibus vi eruere, & ipsam mulierem iugulare contendit, nisi nuncius superuenisset, quem ob Dei amorem mulier rogauit, vt ei sacramentalem & benedictam candelam communicaret. Scabini & notarius regressi ad ipsam, linguam ore prominètem, & quasi extractam viderunt, & omninò tremebundos gestus in muliere animaduertunt. Hæc mulier inter reliqua confessionis puncta confessa est, quod cùm semel laboraret menstruo, Amasius nomine Beelzebub ad ipsam venerit, volens venerem exercere, & eam menstruo laborantem cognoscens noluerit commercium habere, sed Phoë dixerit discedendo. Exempla quæ hactenus exactis inserui, & postmodum inserturus sum, auctentica sunt, & scripta, subscriptaq;

taq; manibus notariorum eorum, qui ea corā criminalibus iudicibus siue præfectis locorum, & aliquibus semper scabinis in examine adiunctis in notam receperunt.

6. Conclusio. *Malefici ope diabolica adiuti possunt impedire vim generatiuam inter coniuges, vel alias personas.*

Malefici vim generatiuā coniugum impedire possunt ope demonum.

PATET ex iure canonico in titulo de frigid. & malefic. & 33. q. 1. cap. Si per sortiarias. Et ratio est manifesta. Potestas Dæmonis est maior potestate hominis, sed opere humano potest aliquis fieri impotens ad carnalem copulam, vt per castrationem, ructionem, herbas, vel medicinas. Sic tenent communiter Theologi in 4. sentent. distinct. 34. Canonistæ in titulo de frigid. & malefic. & in d. 33. q. 1. c. Si per Sortiarias. Potest autem tale impedimentum poni, vel impediendo corpora, ne mutuo appropinquent, vel adhibendo occultè virtutes rerum, quas Dæmon optimè nouit ad hoc validas; vel turbando imaginationem & phantasiam, ita vt reddat alterum cōiugum exosum: vel prohibendo missionem spirituum ad mēbra, in quibus est virtus motiua & seminatiua; & alijs modis, qui sunt Dæmonibus cogniti, nobis autem occulti. Legendus super hac materia Paludanus in 4. sentent. dist. 34. q. 2. art. 3. Malleus malef. 1. part. q. 8.

Quare

Quare autem Diabolo potius potestas tribuatur circa vim & actum potentia generatiua, quam in alijs actibus, hanc post S. Thomam in 4. dist. 34. quidam rationem reddunt, quia corruptio peccati prima per quam homo factus est seruus diaboli, in nos per actum generatiua deuenit, ideo maleficij potestas permittitur diabolo à Deo in hoc actu magis, quàm in alijs: Sicut in serpentibus magis ostenditur virtus Maleficiorum, quàm in alijs animalibus, quia per serpentem diabolus in primis mulierem tentauit. S. Bonaventura in d. d. 34. artic. 2. q. 2. in sol. argument. clarius, licet ferè in eundem sensum tendat, respondet, quod sicut Diabolo permessa est à Deo potestas super serpentes magis, quàm super alia animalia, in prioris facti memoriam, vnde plus per incantationes serpentes quàm aues capiuntur: sic quia actus ille scilicet potentia generatiua vitiosus est, & quodammodo scetens, & vt plurimum coniunguntur homines ad illum actum libidinosè, ideo diabolus plus habet ibi posse, & plus ei permittitur, & hoc probatur exemplo Scripturæ, & auctoritate, quoniam dicitur in Thobia, quod demonium nomine Asmodæus virum in lecto interfecit, non in conuiuio. Sic Bonaventura. Quid autem loco remedij in hoc casu adhibendum, in d. cap. Si per Sortiarias declaratur. Si per Sortiarias, ait canon, & maleficas concubitus

bitus non sequitur, hortandi sunt quibus illa
 eueniunt, vt spiritu contrito & humiliato
 DEO & sacerdoti de omnibus peccatis Con-
 fessionem faciant, & lachrymis, atque elee-
 mosynis, orationibus & ieiunijs domino sa-
 tisfaciant, & per exorcismos, ac cætera Eccle-
 siasticæ disciplinæ munimina ministri Eccle-
 siæ tales sanare procurent. hæc ibi. Hinc nullo
 modo licitum est accedere maleficum, aut
 magum pro dissolutione talis maleficij, vt in
 hac specie S. Thomas in d. d. 34. q. 1. art. 3. S. Bo-
 nauent. vbi suprâ. Maior in ead. d. q. 2. S. Anto-
 nin. in 3. part. tit. 1. cap. 12. §. 3. Turrecremat. in
 d. cap. Si per Sortiarias. Malleus maleficor.
 in 2. part. & secundo princip. & alij alibi com-
 muniter tradunt: Quod etiam verum est,
 si maleficus paratus esset ad soluendum, pro-
 ut communis & vera sententia tenet contra
 Angelum in verb. Superstitio. §. 13. post Au-
 reol. in d. d. 34. q. 2. Allegat etiam Angelus
 pro se Scot. in ead. d. qui tamen aliter sentit,
 nempe licitum esse tollere maleficium sine
 maleficio, per remotionem signorum, si quæ
 posuisset maleficus in aliquo loco, quæ essent
 pacta & symbola infidelis amicitia inter ma-
 gum & Dæmonem. Quod non solum Sco-
 tus, sed etiam Gabriel in 2. dist. 8. q. 2. artic. 4.
 dub. 2. Syluest. in summa verb. Maleficium, q.
 8. Caietan. & Aurea Armilla ibidem. Nauarr.
 in Manuali confessor. cap. 11. num. 29. & alij ali-
 bi fa-

bi fa-

bi fatentur. Ex dictis sequitur cum maximo animæ periculo maleficium curasse aduocando magum, eum, cuius meminit Paulus Griland. de Sortilegijs, lib. 2. q. 6. à num. 15. & casum in hunc modum refert. In agro Sabinensi in quo hæc maleficarum secta plurimum inualuit, & de præfenti quoq; magna ipsarum copia reperitur. Quidam vir egregius, literatus, & illæfæ conditionis & famæ, qui in vno ex oppidis illis ortum habuit, licet modò sit senex, quadam die à quinquennio citra mihi retulit, quod ipse dum erat in flore senectutis suæ tempore, quo sponsam duxit ad matrimonium consummandum, opera & ingenio cuiusdam maleficæ mulieris, quã mihi nomine proprio declarauit, maleficiatus fuit, & adeò fortiter apprehensus dicto maleficio fuit quod cum vxore ea nocte, & postea per multos dies nullum penitus debitum reddere potuit, ex quo habebat maximam verecundiam, nunquam cessabat admirari, considerãs, quod prius erat perquam validus in simili actu carnalis copulæ, ex quo maximam solitus erat habere delectationem : tunc verò contrã, adeò quod sua misera vxor, eiusq; parentes reclamare cœperunt, primò priuatim putantes, postmodum durante impedimento deuenire ad matrimonij separationem, adeò quod iste sponsus pro dolore ac verecundia, quasi demens & desperatus euaserat : & multos medicos

eos conuocauit, vt liberaretur ab ipsa infirmitate & impedimento, & nihil proderant sibi: demum quidam senex ipsum consuluit, vt mitteret in quibusdam montibus, altis pro quodam magno & solemnibus magistro, qui vocabatur magister magnæ experientiae: qui in veritate erat solemnis magus & maleficus: Qui quamprimum vidit ipsum sponsum, cognouit illius infirmitatem, & breui tempore illum liberare spondit vna nocte tantum, & iussit quod dormiret illa nocte cum vxore, & prius exhibuit quoddam poculum, dum volebat ire dormitum, & præmonuit ipsum, eiusque vxorem, ne illa nocte munirent se signo crucis, neque timerent aliquo pacto, si aliquid ea nocte viderent, vel audirent: quia non poterant sibi nocere. Qui maleficiatus, cupiens multum ab ipso maleficio liberari, omnia ad vnguem seruauit. Quinta autem noctis hora, vel circa, cepit audire maximos tonitus, pluias tempestuosas, & fulgura quàm maxima, deinde terræ motus adeò terribiles, quod tota domus quassabatur à ventis terræ motus: deinde audiuit voce humana quosdam magnos vulatus & clamores, & auertens oculos, vidit in camera plus quam mille, vt apparebat, ad inuicem certantes, & vnguibus, pugnis, & calcibus crudeliter pugnantes, & lacerantes alterius facies & vestimenta tota, inter quos vidit mulierem quandam, quæ erat alterius oppidi

Q
vici-

vicini, & dicebatur quod erat malefica, de qua ipse sponfus multum suspicabatur, ne ab ea pollutus fuisset, quæ ultra omnes maioribus gemitibus & vlulatibus cruciabatur, & crines faciemque suam totam vnguibus lacerauerat, propter quæ ipse maleficiatus dixit, quod aliquantulum pertimuit à principio dubitans, ne quid mali sibi accideret: deinde recordatus de monitionibus magistri assumpsit vires: vxorem verò semper tenuit sub pannis absconditam, ne ista videret: postquam verò ita certauerant per mediam horam, vel circa, ingressus fuit magister in camera prædicta, & erat tunc circa mediam noctem. Ad cuius ingressum omnes illi pugnantes vna cum muliere ipsa statim disparuerunt, & penitus abierunt. Ipse autem magister accessit ad ipsum maleficiatum, & illius humeros tetigit manu perfricando aliquantulum dicendo quod non dubitaret amplius, quia iam liberatus erat: & illinc discessit. Post cuius discessum maleficiatus sentit paulatim calorem quendam in renibus & lumbis, & ita liberatus vxori debitum reddidit, & postmodum optimam prolem vtriusque sexus cum vxore recepit: & ego quosdam ex suis filiis noui, & allocutus fui cum eius vxore tunc vetula, quæ omnia prædicta ingenuè fassa est, dicens, quod nunquam diebus suis grauiori fuit pulsata timore, quàm nocte illa. Sic Grilland. Hic

certè curationis modus planè fuit diaboli-
cus, vt apertè colligitur ex omnibus adiun-
ctis. Quomodo autem impotentia coeun-
di maleficio procurata matrimonium im-
pediat, vel non, tractant D. Thomas, Bo-
nauentura, Paludanus, & alij Doctores,
cum Magistro, in 4. d. 34. & canonum pe-
riti in tit. de frigidis & malefic. & Summi-
tæ in verb. Matrimonium, de impedimentis.

7. Conclusio. *Malefici auxilio de-
monum possunt morbos inferre, homines
suis incantationibus interficere, & pecora
occidere.*

*Malefici est
hominibus
quàm peco-
ribus mor-
bos & na-
cem inferre
possunt.*

CONSTAT in primis ex historia Iob. 2.
ca. quem percussit vlcere pessimo à plan-
ta pedis vsque ad verticem. Et in Euangelio
Luc. 13. & Marc. 9. dæmon reddidit hominem
surdum & mutum. Et S. Augustinus in lib.
de diuinat. cap. 6. testatur sæpè accipere pote-
statem morbos immittendi, & aërem vician-
do morbidum reddendi. Idem patet ex L.
Multi. C. de malefic. & Mathemat. Multi, (ait
lex) magicis artibus vsi elementa turbare, vi-
tas infantium labefactare non dubitant, &
manibus accinctis audent ventilare, vt quis-
que suos conficiat malis artibus inimicos: hos
quoniam naturæ peregrini sunt, feralis pestis
absumat. Efficiunt autem talia malefici siue ve-
nefici,

Q 2

nefici,

venefici, caussis naturalibus, veneno, intoxicationibus, herbis, alijsq; medijs, quæ multis modis norunt præparare, & cautissimè applicare.

Narrant quidam, quod Auerroës Auicennam intoxicauerit, ponendo toxicum super folia libri, quem Auicenna solitus fuerat legere: quantò magis diabolica ars nouit omnia occultissimè adhibere? De huiusmodi herbis, quibus homines solent necare, mentio fit. In L. 3. §. adiectio. & seq. ff. ad legem Corneliam de sicarijs & veneficis. Eiusmodi sunt cicuta, Salmandria, Aconitum, Pintuocarpus, siue Pytiocampas, Bobustrum, Mandragora & Cantharides. Aliquãdo inficiunt etiam aërem circumstantem, quem homo respirãdo attrahit. Aliquando insidiantur dormientibus. Familiare autem est maleficis vetulis, vt infantes & tenellos pueros fascinent. Hoc autem efficitur quandoq; vt Doctores tradunt, ex forti imaginatione hoc modo: fortis imaginatio immutat corporis coniuncti spiritus, & hinc immutatio spirituum maximè fit in oculis, ad quos subtiliores spiritus perueniunt. Oculi autem inficiunt aerem continuum, vsq; ad determinatum spacium: quomodo specula noua & pura ex aspectu mulieris menstruatæ, vt tradit Aristoteles in lib. de somno & vigilia, maculis inficiuntur. Sic etiam anima vetula vehemètissimè ad maleficium concitata, aspe-

ctu v

Et venenoso, & noxio corpus tenerum infan-
tis inficit. Contingit etiam ad talem effectum,
malignum spiritum ex pacto concurrere, &
occulte lædere infantem.

8. Conclusio, *Magi & malefici pos-
sunt multos morbos curare, quibus nulla
medicorum scientia mederi valet, non ta-
men omnes.*

PROBATVR prima pars: quia vtuntur arte
Dæmonum, qui præstant naturæ subtilita-
te, & longa rerum experientia: & multo rectius
omnibus medicis norunt rerum naturalium
virtutes & causas. Sic Plinius lib. 24. cap. 17.
variarum meminit herbarum, quibus Magi
vel ad morbos depellēdos, aut etiam inferen-
dos, vtuntur: quæ quia hominibus sunt ignotæ,
& velocissimæ operationis, plurimum admi-
rationis adferunt nescientibus. Ad idem facit
ratio S. Thom. in qq. disputatis de potentia, q.
6. art. 3. Sicut ars, quæ imitatur naturam, potest
quædam, quæ natura nequit efficere: ita dæmo-
nes multa facere possunt, quæ & præter huma-
num ingenium, omnem artem, & solitum na-
turæ cursum sunt.

Patet etiam secunda pars, quod non pos-
sint curare omnes morbos: Quia quicquid
possunt in hac arte, hoc efficiunt per applica-
tionem causarum naturalium: sed hæ non

Q 5

pos.

possunt curare omnem morbum, maximè se-
nectutis.

Dices: Si Dæmones tantæ sunt subtilita-
tis in naturalibus, possent ne protrahere vi-
tam hominis ad octingentos, vel nongentos
annos, sicut olim homines viuebant? Respon-
detur, quod non: quia per intemperantiam &
ignorantiam hominum natura est valdè cor-
rupta, & morbis infecta: & res naturales, præ-
sertim cum etiam terra deficiat à prima sua
integritate, non sunt tanti vigoris & virtutis,
sicuti in principio creationis. Statim post re-
rum creationem, ex diuina dispositione, om-
nia erant maioris perfectionis: complexio
hominum fortior & constantior, ac cæli in-
fluentia salubrior. Vide ad hanc materiam
Franciscum Victor. in Relectione de arte Ma-
gica, in solut. ad 4. non longè à fine, & Iose-
phum Angles in q. de ead. materia, octaua
difficultate.

Non licet
magorum
vni reme-
dio vel cõ-
silio in ma-
lesicijs col-
locari.

9. Conclusio. *Quamuis Magi & ma-
lesici possint multos morbos curare, & male-
ficia illata sæpè dissoluere, licet non omnia:
non est tamen licitum Magos vel malesicos
accedere pro dissolutione: & qui contra fa-
cit, grauissimè peccat.*

PROBATVR Leuit. 19. Non declinetis ad
Magos, nec ab Ariolis aliquid sciscitemini.
& cap.

& cap. 20. Anima, quæ declinauerit ad Magos, &c. interficiam eam, & Deut. 18. & 26. q. 7. cap. Non obseruetis: & in C. de malefic. & mathemat. L. Nullus, & L. Nemo. Et hoc in tantum verum est, quod etiamsi maleficus paratus esset, nõ esset licitum vti ipsius opera, contra Angelum in verb. Superstitio. §. 13. allegantem pro se Aureolum in 4. d. 34. qui putat esse licitum petere dissolutionem à parato: Sed communis sententia est in contrarium: S. Thom. in 4. dist. 34. q. 1. artic. 3. S. Bonauent. ibidem q. 2. Syluester in verb. maleficium. q. 8. Caietan. & Aurea Armilla ibidem. Turre- tremata 33. q. 1. super cap. Si per sortiarias. Martinus Nauarr. in Manuali cap. 11. num. 29. Ratio etiam probat. Maleficus communiter non potest tollere, nisi per inuocationem & auxilium Dæmonis. At Dæmonis auxilium inuocare, ex se malum est, & nulla circumstantia potest muniti, vt sit bonum. Ergo quisquis petit à malefico, vt faciat id, quod sine peccato non potest, peccat: quia sic petens, consentit peccato alterius. Non solum autem qui faci- Rom. 16 unt, sed etiam qui consentiunt facientibus, digni sunt morte.

Si tamen maleficium adhibitum tale esset, quod sine inuocatione Dæmonis remoueri posset per remotionem signorum aut vnguëtorum, tunc non esset illicitum procurare ipsius dissolutionem. Licitum autem est male-

Q 4

scia

ficia foluere per opera pia & Eccleſiaſtica, vt pote exorcifmos, ſacramentalia, ſacramentorum frequentationem, orationes, ieiunia, aliaq; pietatis exercitia, de quibus in cap. Si perfortiaras.

10. Concluſio. *Magi & malefici poteſtate Demonum inſtructi, poſſunt tempeſtates mouere, pluuias, tonitrua, grandinem pruinam, aliaq; meteora producere,*

Iob. 1. et 2. **P**ROBATVR ex hiftoria Iob. Sathane pro-
 curatione, ignis de celo cecidit, & tactas oues, puerosq; conſumpſit, & iterum: vehemens ventus irruit à regione deſerti, & concuſſit quatuor angulos domus, quæ corruens, oppreſſit liberos. & in Pſal. 77. Et occidit in grandine vineas eorum, & moroseorum in pruinâ. Et tradidit grandini iumeta eorum, & poſſeſſiones eorum igni. Miſit in eos iram indignationis ſuæ, indignationem, & iram & tribulationem, immiſſiones per Angelos malos, &c. Super quæ verba legendus eſt Auguſtin. Idem patet in C. de malefic. & mathemat. L. Multi. Verb. Elementa turbare, & ibidem L. eorum: cuius verba ſunt. Eorum eſt ſcientia puniendâ, & ſeueriſſimis merito legibus vindicandâ, qui magicis accincti artibus, aut cõtra ſalutem hominum moliti, aut pudicos animos ad libidinem deflexiſſe deteguntur. Nullis verò crimi-

mina-

minationibus implicanda sunt quæ sita humanis corporibus remedia, aut in agrestibus locis innocenter adhibita suffragia, ne maturis vindemijs metuerentur imbres, aut ventis & grandinis lapidatione quaterentur, quibus nõ cuiusq; salus aut æstimatio læderetur, sed quorum proficit actus, ne diuina munera, & labores hominum sternerentur. Hæc in d. L.

Probatnr ratione. Omnia meteorologica, vt constat ex libris Aristotelis Meteorologicis generantur in regione aeris ex concursu elementorum & caussarum naturalium. Sed demonibus hæc inferiora subiacent quo ad motum localem, Deo permittente: ergò.

II. Conclusio. *Quæ ex proxima elicitur: Magi & malefici possunt efficere sterilitatem, & rerum necessariarum ad conseruationem humanæ vitæ inopiam.*

PROBATVR. Omnia quæ in terra crescunt & necessaria sunt ad sustentationem hominum, dependent ex motu & influentia corporum cœlestium, & elementorum temperamento. Si igitur elementa turbentur, tempestates ventiq; sine ordine & modo excitentur, necnon grandines & pruina immittantur, quæ agris, vineis, arboribus & frugibus noceant: sequuntur sterilitas & rerum inopia.

Q 5

12. CON-

12. Conclusio. *Magi & malefici sepe transferuntur corporibus verè & realiter de loco ad locum, & ad conuentus suos.*

HAEC Conclusio est contra Ioann. Franciscum Ponzinibium in lib. de Lamijs, & Excellentia vtriusque Iuris, qui habetur in volum. 10. Oceani iuris, contra Andream Alciatum li. 3. parergon Iuris. cap. 22. Martinum Arles in tractat. de superstitionibus. Vlricum Molitorem in Dialogis de Pythonicis mulieribus, & alios quosdam. Communis autem & vera sententia tenet Conclusionem. Sic tradunt Turrecre. in cap. Episcopi. 26. q. 5. Guilhelm. Parisiens. vltima parte de Vniuerso: cap. 21. Malleus in 1. & 2. par. Bartholomæus Spineus in q. de strigibus. cap. 5. & in Apologia prima contra Ponzinibium. Francisc. Victoria in Relect. de arte magica, à num. 32. Alfonso Castrens. lib. 1. de iusta hæretic. punitio. à cap. 14. Syluest. in verb. Hæresis. 3. à num. 6. Card. Caietan. 2. 2. q. 93. super artic. 3. S. Thom. Ioseph. Angles in florib. loc. cit. diffic. 5. Mart. Nauar. in Manuali cap. 11. num. 38. Paul. Grill. Iuriconsultus latissimè in lib. 2. de Sortilegijs q. 7. Ioan. Bodinus lib. 2. cap. 4. & hæc est communis sententia, cui contradicere, repugnat Theologiæ, Philosophiæ, & rerum experientia certissimæ.

Pro-

Probatur Conclusio. Dæmones sunt integri in potentia naturali, sicut boni Angeli, vt probatum est in Præludio 8. Sed boni Angeli possunt transferre corpora breuissimo tempore de loco ad locum: ergo & mali. Assumptum probatur ex 14. cap. Danielis. Angelus apprehendit Prophetam Abacuc in vertice capitis, & ex Iudæa breuissimo tempore in Babylonem tulit, & restituit iterum confestim in locum suum, vt Scriptura loquitur: & Angelus malus, Matthæi 4. assumpsit Saluatorem, & statuit supra pinnaculum templi, & in Euangelio Dæmones à Christo expulsi, ex permissione diuina intrauerunt porcos, & eos præcipitarunt in mare. Et antiquissimi probatissimiq; historiarum scriptores prodiderunt, Simonem Magum vehiculo & opera Dæmonum in aëre volasse, & ad orationem D. Petri fugatis Dæmonijs, in terram, etiam populo spectante delapsus, & cruribus iacuisse perfractis. Sic Clemens lib. 6. Constitut. Apostol. cap. 9. Egesipp. lib. 3. de excidio Hierosolymitano, cap. 2. Arnobius lib. 2. aduersus gentes. Cyrillus Hierosolymitanus, cateches. 6. Maximus Taurinensis in ferm. 5. de natali Apostol. & alij alibi. Et Epiphani. lib. 1. contra hæresim 30. de adolescente magica arte corrupto refert, quod in aquis gelidis ad Gardara volauerit, & latus suum
ad fo-

ad fœminæ pulchritudine formæ excellentis, latus affricuit. Illa autem signauit se in nomine Christi, vt quę Christiana esset: cui neq; necessarium erat delinquere, & inter viros & fœminas lauari. Basilius magus, vt testis est S. Gregor. lib. 1. dialog. cap. 4. repulsus à monasterio à fratribus, iussione sancti viri Equitij, dixit frequenter, se cellam Equitij magicis artibus in aera suspēdisse: nec tamen eius quempiam lædere potuisse. Nec etiam desiderantur testimonia satis nota & terribilia, quibus declaratur, diabolum sua potestate hominem à medio sustulisse, & in aera rapuisse. Cæsarius d. 5. cap. 27. narrat in ciuitate Lubecen. puellam quandam fuisse, cui iuuenis quidā probabatur, secundum quod ei promiserat, fœminā consentiente, cum Theodoricus Susatensis se eius concubitu vti sperasset, socius ei illudens, accessit illam. Quo cognito, iratus dixit: Diabolus qui me huc adduxit, poterit me etiā hinc reducere. Mox inuitatus adfuit, hominē rapuit, & in aera leuauit, & vltra ciuitatem transferēs, iuxta ripam cuiusdam lacus incommodè satis deposuit. Ad quem sic ait: Si non quocūq; modo te signasses, modò occidissem te: tenuiter enim & imperfectè in ipso raptu signum sibi crucis impresserat. Dimissus à demone tam grauiter cecidit, vt in terra sine sensu iacens, sanguinem vomeret. Et cap. 34. aliud inserit satis etiam memorabile. In Susatia ciuitate

tate Diocesis Coloniensis, miles quidam Thyemo nomine habitabat, qui sic totus deditus erat ludo tesserarum, vt non die, nec nocte quiesceret, semper sacculum cum nummis secum portabat, vt non deesset ad ludendum pecunia, ac ita in ludis expeditus & fortunatus erat, vt vix aliquis ab illo sine dano recederet. Nocte quadam Deo iuste in penam, ad aliorum exemplum permittente, diabolus domum eius in specie cuiusdam ludere volentis intrans, sacculumque nummis refertum, sub ascella portans, ad tabulam sedit, denarios liberaliter apposuit, tesseras iactauit, & multa acquisiuit. Cui cum prosperè succederet, & militi iam pecunia, quam apponeret defuisset, iratus ait: Nunquid non diabolus es tu? Et ille: Nunc satis est, appropinquat enim tempus matutinale, oportet nos ire. Tollensque illum, per tectum traxit, cuius viscera tegulis retrahentibus, miserabiliter excussit, & quid de eius corpore factum sit, vel in quem locum illud proiecerit, vsque hodie ignoratur. Et in cap. 56. eiusdem distinctionis. In villa quadam, ait, ante paucos annos, diocesis Coloniensis, quæ Ambula vocatur, campanarius fuit, & fortè adhuc viuít, votum habens cuiusdam peregrinationis. Hic cum die quadam condixisset cum femina quadam villæ suæ, quod manè pariter ituri essent, illa eum rogauit, vt maturius surgeret, & matutinas pulsaret, propter solis feruorem: & promi-

sit.

sit. Eadem nocte diabolus ad lectum eius ve-
 niens, tetigit eum, & ait: Pulsa matutinas, sicq;
 discessit. Qui mox surgens, & lumen in Ec-
 clesia ardere conspiciens, cum ante primum
 gallicantum esse deprehendisset, putans quia
 a praedicta foemina fuisset excitatus, de Ec-
 clesia exiuit volens ei dicere, vt iret dormi-
 tum, eo quod nec tempus esset. Quam cum
 quaereret, nec inueniret, bouem nigrum con-
 tra se stare vidit, qui lingua emissa hominem
 tetigit, eumque super dorsum suum per illam
 misit, & per aërem cum illo volitans, super
 pinnam turris Castri quod Ysenburg dicitur
 deposuit. Cui cum diceret: Timesne ali-
 quid modo? Respondit ille: Dei permissio-
 ne huc ductus sum, nihil contra me poteris,
 nisi quantum ille permiserit. Ad quod diabo-
 lus: Fac mihi homagium, & ego te deponam,
 daboq; tibi diuitias multas: quod si non fece-
 ris, vel fame in hoc loco morieris, vel praeci-
 pitio interibis. Cui campanarius spem habens in
 Christo, respondit: Adiuro te per nomen Iesu
 Christi ne me ledas, & vt me sine periculo cor-
 poris mei deponas. Mox diabolus illum tol-
 lens, in campo iuxta villam Gerishheim/ satis
 incōmodè deposuit. Ante lucem diei in dedi-
 catione Ecclesiae eiusdē villae, diluculò homi-
 nes ad matutinarū solemnia cum faculis pro-
 perantes, cum hominem in agro, in magno de-
 fectu reperissēt, atq; refocillassent, auditis his,
 quae

que ei cōtigerant, satis mirati sunt. Quarto vero die regressus in domū suam, situm tā locorū, quā ædificiorum, quæ nūquam aliās ante viderat, tā plenè omnibus exposuit, vt de raptu eius nihil dubitarent. His & addere possumus aliud recentius relatum à Ioanne Georgio Godelmanno Iurisconsulto, in tractat. de magis, veneficis & lamijs, lib. 1. cap. 1. num. 8. In Saxonia virgo opulenta formoso iuueni, sed tenuioris fortunæ, matrimoniū promisit. Hic quid futurum præuidens, illam prædiuitē, & sexus ratione mutabilem, fidem vix seruaturā esse, puellæ respondit. Illa contra diris se execrari his verbis cepit, si alteri quā tibi nupsero, tunc diabolus in nuptijs illis me abripiat. Post interuallum aliquod illa mutat animum, nubit alteri, priore sponso spreto, qui eā semel atq; iterum promissi, dirēq; imprecationis admonuit. Sed illa posthabitis his omnibus, nuptias cū altero spōso, relicto priore, celebrat. Ipso die nuptiali cognatis, amicis & cōuiuis hilaribus, sponsa vigilante conscientia, redditur tristior solito. Tandē diaboli duo sub specie duorū equitum, in eades nuptiales veniunt, excipiuntur, adducuntur mensæ, hisq; remotis, choreg; vniq; ex his spōsa honoris causa tanq; peregrino adiungitur, cum qua bis saltauit, & tandē eam è conspectu parentū & amicorum, summo cum gemitu & lamentatione, per ostium, in altum sustulit. Altero die parentes &

ami

amici mœsti, sponfam quærunt, vt delapsam fortè sepelirent, sed ecce eidem socij occurrunt, vestes, aurumq; referentes, additis his verbis: non in has res, sed in sponfam à Deo nobis fuit potestas concessa.

Memorable est & illud, quod recenter contigit anno elapso 1595. in oppidulo Vilmarienti, Treuerensis diœcesis. Quædam Margareta, vxor Ioannis Eysenkopff, ciuis illius loci, peperit infantem, nomine Conrardum. Hunc etiam ante & post diem purificationis sæpissimè à festo Ascensionis vsque ad Diuisionis Apostolorum spiritus è cunis abstulit. Cum in alium locum transtulit. Aliquando in lectum matris collocauit, quandoq; in gradibus cellæ vinariæ abscondit, nonnunquam in partibus superioribus domus, aut secretioribus. Ne tamen puer quid mali pateretur, spiritus acceptis pannis etiam clam è custodia parentum semper tenero corpusculo supposit. Quadam vice cum mater lectum in hypocaufto pro puero à spiritu accommodatum destruxisset, manus & facies, vbi nuditatem vestes non cooperiebant, intumuerunt, & cutem exuerunt. Quandoq; etiam spiritus puerulum in cunis mouit. Fuit & illud vsitatum, quod infans semper ferè fleret, quando à matre in cunis collocabatur: quiesceret autem positus à spiritu in alio loco. Visis & cognitistot molestijs & vexationibus spiritus Reuerendus
Domi-

Dominus VVilhelmus Lyndener, Decanus Ruralis, & vicepastor Vilmariensis, scripto me consuluit, quid fieri possit ad liberandum puerum à molestia spiritus. Inter reliqua remedia admonui vtendum fore rebus sacramentalibus & benedictis, quas sancta mater Ecclesia exorcizat & benedicit ad effugandas & diminuendas Dæmonum potestates. Parentes huiusmodi res adhibuerunt, nec non etiam ad locum sacrum peregrinationem instituerunt, Deumq; precati sunt. His adhibitis & perfectis aliquo tempore tentatio desijt. Postea autem res benedictæ abscissæ repertæ sunt, & iterum spiritus puerum transferre cœpit. Hæc latius ad diligentem inquisitionem præfati Domini VVilhelmi, Scriba ciuitatis Vilmariensis in notam recepit, atq; perscripsit.

Alia adhuc plura adduci possent, ad demonstrationem realis translationis, sed hæc sufficient, deinceps etiam maleficorum & sagarum certissima experimenta in vltiorem confirmationem adiungentur. Cæterum translatio corporis de loco ad locum virtute diabolica effecta, etsi breuissimo tempore fiat, non tamen fit in instanti: cum id repugnet motori finitæ virtutis. Celeriter autem talis motus peragitur propter maximam virtutem & fortitudinem dæmonis: quandoquidem quanto maior est potentia mouentis, tanto celerior ac, velocior est motus, vt rerum ex-

R

perien-

perientia & Philosophia attestantur. Nunc veritas Conclusionis latius confirmanda est varijs experimentis, de quorum veritate minimè dubitandum est.

Multi vtriusque sexus viri, mulieres, pueri & puellæ confitentur id verum esse. Imò quandoque deferuntur à Dæmonibus ad cursum: & quia vel nomen IESVS ex improviso nominant, vel signo crucis se muniunt, vel aliud signum Christiani præstant, alijs disparentibus, pedestris ordinis fiunt in redeundo, qui ferebantur à Diabolo in adeundo conuentum: quandoque cadunt ex arboribus in terram, & membra collidunt: quandoque, quia leges Diaboli transgrediuntur, miserè vel à Diabolo tractantur, vel à socijs percutiuntur. Quoniam in priori æditione spem dedi me experientijs data meliori occasione vberius Conclusionem probaturum, id nunc præstare decreui: in primis aliena, deinde nostra inseram. Paulus Grillandus Iurisconsultus Italus, in lib. 2. de Sortilegijs q. refert cum alijs experimentis, quod nec dum, inquit, decem elapsi sunt anni, quod mulier quædam iuuenula, infra 16. annum ætatis suæ existens, adhuc virgo, Sabinensis Diocæsis, ex altero tamen oppido oriunda, à quadam alia malefica seducta, & ad ludum ducta fuerit, vt profiteretur illam sectam, & præmonita ne signo crucis se

cis se muniret in loco congregationis, ac-
cesserunt, iuuenula videns maximam viro-
rum & mulierum multitudinem, & princi-
pem ipsum Sathanam in solio maiestatis su-
perbè sedentem, & ornamentis auratis, & pur-
puratis vestibus decoratum, vehementer ob-
stupuit, & cùm esset simplex, incauta, imme-
mor præmissæ admonitionis, stupefacta &
admirata rerum magnificentiam & statum,
signo crucis se muniuit, dicendo: Iesu bene-
dicto, che cosa e questa? id est, Iesu benedicte,
quæ res est ista? Nec dum verba protulerat,
statim cuncta euanuere, & omnibus lumina-
ribus penitus extinctis, sola misera in maxi-
mis tenebris remansit, & maximo terrore af-
fecta, penè mortua est. Recordata nominis Ie-
su & B. Virginis Mariæ, deuotissimis precibus
se illis commendauit, & vouit castitatem, si
incolumis euaderet. Quidam senex rusticus
vnà cum filia & asello transibat locum, ubi
puella erat, & plurimùm de sorte sua lamen-
tabatur. Qui senex audito gemitu accessit,
dicens, filia mea quid facis hic sola tempore
nocturno? quam videns nudam magis obstu-
puit. Virgo pudore confusa lachrymans & su-
spira trahens, viro se commendauit, vt illam
duceret secum ad domum suam, quæ non
multum distabat. In itinere rotam facti se-
riè narravit. Quibus auditis senex obstupuit,
& cùm intellexisset de patria & parentibus

R 2

virgi

virginis, decreuit parentes certiores reddere,
 & puellam restituere. Retinuit eam domi suæ
 duobus aut tribus diebus, & vxor viri eam
 beneuolè tractauit. Post triduum senex iuuen-
 culam a sello suo impositam, reduxit ad pa-
 triam, & parentibus restituit: Qui existimabāt
 puellam raptam, vel à milite, vel alio nequam
 nocturno tempore. Senex benignissimè, vt
 decebat, à parentibus puellæ susceptus & tra-
 ctatus, & tandem dimissus cum muneribus.
 Puella quæ dono Dei, & intercessione B. Vir-
 ginis periculum euaserat, votū adimplere de-
 creuit, & ingressa est monasterium S. Francisci,
 assumptoq; habitu, professionem fecit, con-
 fistentibus parentibus, & castissimè vixit.
 Maleficam verò, quæ filiam ad illum locum
 conuentus duxerat, denunciârunt curiæ, & re-
 comperta, publicè fuit igne combusta. Aliud
 quod etiam in Italia contigit, narrat Bartho-
 lomæus Spineus in q. de Strigibus cap. 18. Qui-
 dam, inquit, Andreas Magnanus Bergomēsis,
 habitator Ferrariæ, hac hyeme mihi narrauit,
 quod à quodam suo affine Venetijs commo-
 rante cognouit, hoc quod contigit superiori-
 bus annis, quandam puellam, quæ cum matre
 Bergomi morabatur, inuentam fuisse nocte
 Venetijs in thalamo sui affinis: quam manè re-
 pertam nudam, recognitamq; quia consobri-
 na erat, cùm interrogassent, quomodo illuc
 venisset, aut ibi esset, & quare? Plorās illa, post-
 quam

quam vestita ab illis fuit, hæc narrauit. Hac nocte cum in lecto vigilarem, vidi matrem meam, quæ me dormire putabat, surgentem de lecto, & exutam camisia, se quodam vnguento, quod ex vasculo assumpsit, de lateribus extracto, perungentem corpus. Et statim assumpto baculo quodam ibi præparato, in modum equitatis ascendens, extra fenestram deportata est, & à me nequaquam ex tunc ibi visa. Cumq; ipsa quoq; de lecto surgens, meum vt mater fecerat, perunxissem corpus, extra fenestrameducta, statim in hunc locum deportata sum, vbi matrem puero huic insidiantem vidi. Ex quo ego territa, cum matrem etiam ob meum aduentum conturbatam vidissem, & comminantem, nomen Domini IESV & B. Virginis inuocaui, & ex tunc matrem non vidi, & ego hinc nuda solaq; remansi. His auditis à puella, omnia hæc affinis scripsit Inquisitori Bergomensi, à quo mater capta, & tormentis exposita, cuncta confessa est, & addidit se à demone plus quam quinquagesies deportatam, vt puerum illum prædicti affinis occideret, sed tamen nunquam præualuisse, eo quod semper puerum signo crucis, & sanctis orationibus parentum munitum inuenerit. Haud dissimilia refert Bodinus lib. 2. cap. 4. in Gallia contigisse, & inter alia de Lochiana Saga. Vir enim quidam tenuis, cum vxorem interdum abesse noctu perciperet, bonamq; noctis par-

tem emanere: præterea dicentem se, aut ad de-
 onerandum aluum egredi, aut ad lauandum
 cum vicina sua, aliquoties falsi euicisset, suspi-
 cionem concepit de perfida eius libidine, &
 necem interminatus est, nisi locum quo profi-
 ciscebatur, indicaret. Illa sibi à periculo metu-
 ens, rem vterat confessa est, atq; vt explores, &
 videas hæc ita se habere, si volueris, eodem de-
 uenies. Tunc tradidit ei vnguentum, quo se v-
 terq; inunxerunt, & pronunciatis aliquot vo-
 cibus, Diabolus eos Lochijs in Arenarias Bur-
 degalenses magno spacio distâtes exportauit.
 Videns itaq; vir se in ignota Magorum & Dæ-
 monum humana specie, aspectus tamen hor-
 rifici, frequentia versari, dicere cepit: Deus mi
 vbi nam sumus? hoc dicto, repente cætus dis-
 paruit. Ille verò cernens nuditatem sui cor-
 poris, oberrauit per agros, donec manè rusti-
 cos inuenit, qui ipsum in viâ deduxerunt. Re-
 uersus Lochias ad Questorem rerum capitaliū
 recta via contendit, qui audita probè historia
 fœminam præhendi iussit: Illa verò minuta-
 tim omnia confessa est, & vtrò agnouit pecca-
 tū. Aliud refert, quod cuidam nobili viro ad
 Melodunum accidit, qui Molitoris verbis &
 propria curiositate ductus, cætum malefico-
 rum adiit, sed quoniam perhorrescebat metu,
 quamuis non inuocaret Deū, Diabolus maxi-
 ma voce inclamauit, qui snâ hîc metu it? Sic vo-
 lèti nobili viro discedere, cætus abscessit. No-
 bilis

bilis reuersus maleficū indicare statuerat, sed ille admonitus, fuga sibi consuluit. Et de Lugdunensi potenti muliere narrat, quod nocte surgens lucē accendit, & arrepta pyxide se inuinxit, & post voces aliquot elata est: hos ritus obseruans mēchus, qui cū ea cubauerat, lucernā capit, peruestigat vndiq;, & ea non inuenta, cum pyxidem vnguenti reperisset, curioso animo exploraturus virtutem vnguenti, fecit prout mulier se habuerat, statim elatus cōperit se cum Magorum cētū esse in agro Lotharingæ, & consternatus est: Sed cū primū Dei opem implorauit, euauit totus cētus. Ipse verò Lugdunū reuersus pedibus, maleficam accusauit, quæ confessa rem totam, igne perijt. Multa quæ in Germania contigerunt, habet Malleus maleficarū, sed ex nostris quæ recētissima & notissima sunt, placet aliqua adiūgere. Anno Dñi 1589. 22. Septemb. quidam Villicus nomine Michaël, de pago Longen, sub iurisdictione Reuerendis. Dñi nostri Archiepiscopi Treuirensis, in præfectura Pfalsel extremum supplicium pertulit, qui inter reliquos articulos confessus est, quod circa diem natalē Christi tunc præteritam, ad locum Congregationis Mosellam, ad crucem prope pagum Lonckewich/ deportatus fuerit, & cū ad dictum locum tardius venisset, congregatio absoluta extitit, tunc tacitè dixit: Domine Deus, iam factū est, tunc in eodem morali temporis puncto

cecidit in terram planam: & circa horam vndecimam noctis versus Mosellam se contulit, accepta scapha traiecit, domum rediens, ad lectum se recepit. Hoc anno 1591. 4. die mensis Maij, in quo adhuc versamur, etiam in præfectura Palatiolensi igne vitam finiuit quidam Martinus de Corlingen, qui inter alia confessus est, quod bis à cursu & conuentu, qui fuerat prope pagum dictum Pellingen, rediens, ceciderit inter frutices, eò quòd dixisset. O Deus, quomodo huc appulimus? Idem confessus est quid satis memorabile, quod videlicet illo anno superiori, quando maxima fuit annonæ in his partibus penuria, & si bene recolo, contigit talis caritas Anno Domini 1584, in vere Treuiris emerit duas mensuras siliginis, quas nostrates viercellas nominant, & quia edictum Ciuitatis publicatum extitit, ne frumenta dimitterentur extra ciuitatem, propter ciuium necessitatem, commodè exportare non potuit, Dæmon ipsum prope portam ciuitatis dictam antiquam, in loco iuxta muros, vbi aliquando fuit capella Sanctissime Trinitati sacra, cum sacco frumenti in aërem sustulit, & trans murum & fossata deposuit, deinde cum frumento domum abiit.

Hic dubium esse possit, quis saccum frumentitulerit? Responso digna data est in simili Domino Henrico Huiltzbach, Iuris Doctori, prætori huius Ciuitatis Treuirensis, qui
cūm

cùm ante paucos annos coram alijs maleficum doctum examinaret super articulis, de quo præcesserant testimonia, quod in congregatione in sella sedisset, exactius rem cognoscere desiderans, interrogauit, quis sedem attulisset? Examinatus moleste tam studiosam interrogationem ferens, respondit, quod principium peteret, addens: qui me deportauit, nunquid potuit & sedem deferre? Sic in proposito, qui hominem transtulit, saccum cum frumento simul portauit. Sicut idem Angelus qui Abacuc Prophetam ex Iudæa in Babylo-nem portauit, simul etiam pulmentum pro prandio Danielis transtulit. Anno Domini 1586. 13. Augusti, quædam malefica nomine Gertrudis, de oppidulo Erangh, cum alijs incinerata est, quæ cum quadam vice ad cœtum, qui tunc congregandus in *Hehenroderheydt* portaretur à Diabolo sub forma hirci, Deum nominauit nescio qua occasione, & sic hircus eam in frutices & spinas deiecit, ita quod valde malè se læserit. Altera die domum rediens, vicinis dixit, quod supplicatum iuisset ad B. Virginem in Clusam Euerhardi. Adhuc vnum ex processu *Weisenbeims Annæ* annotandum. Hæc cum Colonia ageret, quadam vice vecta hirco cum Amasio redijt ad solitum cœtum in *Hehenroderheydt* est enim hic locus nominatissimus apud maleficos & sagas, generales conuentus vt plurimum nostrates ibidem

celebrant, finito cætu siue concilio, incidit in contentionem ratione quorūdam bonorum cum propria filia, eamq; verberauit in præsentia filij, vt non solum mater, sed etiam filius & filia deposuerunt. Plurima similia facta adferre possem; sed hæc sufficiant: abundant enim his nostrorum iudicum acta & processus, & res tam clara est, vt nemo negere possit, nisi solem de mundo tollere audeat: Hic respondendum vni argumento Francisci Ponzinibij, quod quidam maleficorum aduocati Achilleum putat, cum ne quidem Thersitis sit. Confessio debet continere verum & possibile, per Glossam, Baldum, & alios in l. i. C. de Confess. & Gloss. in cap. fin. de Confess. in 6. ff. ad legem Aquil. l. Inde Neratius §. fin. Sed ista quæ confitentur de delatione reali, respuunt ius & natura: ergo non sequitur: istæ mulieres sic confitentur, ergo sic est. Nam confessio longè distat ab actu: & quicquid est contra naturam, deficit in suis principijs, ergo naturaliter est impossibile. Ad hoc argumentum facilis est responsio. Si quid probaret, argueret contra Scripturam, quod ea quæ de delatione Abacuc, Christi Saluatoris, & Philippi, quem *Daniel 14.* Spiritus Domini rapuit, & inuentus est in *Math. 4.* Azoto, Scriptura narrat, essent falsa, & contra naturam, & phantastica. Quia si impossibilis & falsa est confessio, quod Dæmon hominem possit per aërem deferre, & deficit in suis principijs:

Act. 8.

cipijs: impossibiles sunt etiam dictæ transla-
tiones. Quia sicut data possibilitate in vno, per
consequens datur in omnibus alijs, quæ sunt
eiusdem ponderis & magnitudinis, vt S. Tho-
mas argumentatur, in cap. 4. Matth. Ita posita
impossibilitate in vno, sequitur impossibili-
tas in omnibus alijs eiusdem ponderis ac ra-
tionis. Præterea si trāslatio realis deficit in suis
principijs, & repugnat naturæ: aut id contin-
git ex parte mobilis, aut mouētis, aut vtriusq;
simul. Non ex parte mobilis, homo enim est
corpus, quod moueri potest tam motu natu-
rali, quàm violento, vt omnibus sensu prædi-
tis manifestissimū est. Non ex parte mouentis:
quia mouens est fortissimus, & non est creatu-
ra super terram, quæ ei comparari possit. Non
ex parte vtriusque, vtpote quia non possit esse
contactus debitus inter agens & patiens, qui
requiritur ad actionem & passionem, cum
homo sit corpore affectus, Dæmon verò spi-
ritualis creatura: hoc, inquam, non impedit.
Nam anima mouet suum corpus, & Dæmon
etiam corpus assumptum. Si quis dicat: Deus
non permittit, frustra hoc dicitur. Quæ enim
fieri & facta cognoscimus, nec principijs natu-
ræ, aut Theologiæ repugnant, ea Deum per-
mittere dubitare non debemus. Scimus enim
quod nihil facere possumus sine permissione
diuina, nec aliter inuestigamus, an Deus per-
mittat, nisi quia similia facta & fieri experi-
mur.

mur. Argumentum nunc mutatis mutandis retorquetur. Confessio debet esse vera & possibilis. Sed confessio maleficorum & sagarum est vera & possibilis, ergo fidem meretur.

Maior probatur ex legibus & iuribus à Ponzinibio allegatis : assumptum constat ex dictis. Quicquid Theologiæ conuenit, nec naturæ principijs repugnat, & de facto contigit: verum est & possibile, sequitur ergo optimè. Viri & mulieres confitentur delationem realem : ergo sic est, si argumentum rectè intelligatur. Non enim confessio facit verum & possibile, quod ex rei natura eiusque principijs fieri nequit, vt argumentum in oppositum præsupponit. Sed confessio prodit verum, quod in facto contigit, res enim non accipit veritatem à confessione, sed à propria entitate & existentia. Quis enim tam ignarus, qui non nouerit confessionem distare ab actu. Si quis confiteatur & affirmet chimeram esse, non ideo, quia ignarus id confitetur, chimera est. Confessio ergò vera est, quando est conformitas siue adæquatio rei & principiorum in ordine ad intellectum: quod est in confessione maleficorum de reali delatione. Imò etiam Textus in Cod. Theodosiano L. fin. de malefic. & mathemat. videtur mentionem facere congregationum magicarum siue malefica-

ficarum. Sic enim ait. Ne quis deinceps nocturnis temporibus, aut nefarias preces, aut magicos apparatus, aut sacrificia funesta celebrare conetur, detectum enim & conuictum competenti animaduersione mactari perenni auctoritate censemus. Quid enim aliud nostri malefici faciunt? habent magicos apparatus, nocturnis horis conueniunt, Dæmoni obsequium præstant, Deum inhonorant, & conspirant contra Christum & exercitum eius. Dicit quispiam: aliquando experientia compertum, quod quando mulieres dicebantur in cursu fuisse, domi remanserint, nec loco se dimouerint. Huic dubitationi satisfaciet sequens conclusio. Certum est enim, quod aliquando non sunt realiter in cursu & congregatione, sed tantum repræsentatiuè: tamen tunc consensum Diabolo præbuerunt in repræsentationem: vt proprijs eorum confessionibus didicimus.

Ex dicta Conclusionem elicitur, secundum communem sententiam, hanc translationem fieri virtute Diaboli, nec vllam virtutem habere vnguenta, herbas, baculos, aliaque corporalia, quæ adhibentur, sed signa tantum esse.

Dicit hîc fortassè aliquis: compertum experientia quandoque est, alios experimentâ gratia animaduertisse vxores se vnxisse, qui etiam idem præstiterunt, & secuti sunt: ergò aliqua

aliqua

aliqua virtus ex rei natura inest vnguētis. Respondeo : hoc non probat aliquam virtutem vnguētis inesse, sed tales ex aliqua infidelitate, & quasi fiducia, implicite in dæmonem habita id tentasse, & ita opera Diaboli talem translationem effectam. Si quis autem forti fide instructus, in confusionem diabolicæ machinationis, ad docendum & confortandum alios, nihil virtutis inesse huiusmodi naturalibus, ad tales effectus vtatur, procul dubio nulla translatio sequeretur. Proximè conclusioni ob stare videtur cap. Episcop. 26. q. 5. sed huic respondebitur infra in fine tractatus, in solutione argumentorum.

13. Conclusio. *Non semper corporaliter feruntur ad conuentus, sed quandoque sunt illusiones in imaginatione & phantasia.*

IN hac Conclusionem non est Controuersia. Quando tamen fit illusio, maleficorum accedit consensus, quia vt declaratum in præludij 3. 4. & 5. ad maleficia requiruntur coniunctim Dæmonis potestas, & peruersa malefici voluntas. Per consensum autem intelligo, tam implicitum, quàm explicitum voluntatis actum. Et, si per impossibile, ita Deo permittente, sensum tam exteriorem quàm interiorem somno supprimeret Dæmon, vt intellectus

lectus non aduerteret, & voluntatis consensu, qui præsupponit intellectus dijudicantis actum, non accederet, vt accidit in phreneticis & somniantibus: homo non peccaret: quia peccatum ex sua natura voluntarium esse debet, vel in se, vel in sua causa: & sic

Diabolus in huiusmodi actibus
non assequeretur suum
intentum.

(••)

SECVN